СУВАР
Ягъ,
са лезги
гъава

«СУВАР»

ЛЕЗГИ МАНИЙРИННИ

LƏZGİ MAHNI VƏ

Bakı - 2016

За и ктаб 20 йисан къене лезги халкьдин меденият рикI алаз кIанарай «Сувар» ансамблдиз бахшзава.

Bu kitabı 20 il ləzgi xalqının mədəniyyətini məhəbbətlə təbliğ etmiş “Suvar” ansamblına ithaf edirəm.

Эту книгу я посвящаю ансамблю «Сувар», 20 лет с любовью пропагандировавшему культуру лезгинского народа.

С.Керимова

КЬУЬЛЕРИН АНСАМБЛЬ

RƏQS ANSAMBLI

«SUVAR»

Баку - 2016

S 06 (16)

Sədaqət Kərimova
S 06 (16) «Suvar». – Bakı, «Azərbaycan» nəşriyyatı, 2016. – 104 səh.

Sədaqət Kərimovanın «Suvar» adlı növbəti kitabı onun 1996-ci ildə yaratdığı və bədii rəhbəri olduğu «Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblının 20 illik yubileyinə həsr olunmuşdur. Kitabda ansamblın yaranması və fəaliyyəti, kollektivin respublikamızda, həmçinin onun hüdudlarından kənarda qazandığı yaradıcılıq uğurları haqqında ətraflı söhbət açılır.

S $\frac{4804000000 - 006 (16)}{M 670 (07) - 2016}$ Sifarişlə

© Sədaqət Kərimova, 2016.
© «Azərbaycan» nəşriyyatı, 2016.

«СУВАРИН» ГИМН

Чун санал хьун мел-мехъер я, сувар я,
Квез макьамар ягъазвайди «Сувар» я.
Къе чи чIалан, чи макьамрин сувар я,
Агалкьунар тIалаб ая «Суывариз»,
Куьн атурай, Рагъ атурай «Сувариз».

Къени хьурай куь кIвалер-къар, суварар,
Макьамри квехъ кутадайвал луварар,
Чан хайибур, чан кьегьалар, таварар,
Квез макьамрин кIунчIар гъурай «Сувари»,
Куь рикIера гелер турай «Сувари».

ETIRAF

Fikirləşəndə ki, «Suvar» ansamblının 20 yaşı tamam olur, övladı 20 yaşına çatan ananın keçirdiyi hissləri yaşayıram. Ötən illər kino lenti kimi gözlərimin önündə canlanır. Yuxusuz gecələrim, saysız-hesabsız həyəcanlarım, sevinclər və sarsıntılar, ümüdsizliklər və qələbələr, bəzən meydanda tək qalmağım, bəzən anlaşılmamağım... Maddi və mənəvi çətinliklərə sinə gərə-gərə inadımda davam etməyim... Məğlub olmamaq, zəif görünməmək üçün səy göstərməyim... Hamıda fədakarlıq hissini görmək arzumun çox zaman uğursuzluqla nəticələndiyini hiss etməyimdən doğan əzablı hissləri özümdən uzaqlaşdırmaq üçün mübarizə aparmağım... Ləzgi xalqının qədim və zəngin musiqi mədəniyyətini, adət-ənənələrini yüksək səviyyədə təbliğ etmək, onu başqa xalqlara da sevdirmək üçün bütün bunlara davam gətirməli idim.

Ansambl yaratmağın, musiqi kollektivini idarə etməyin nə demək olduğunu bu yaradıcılıq sahəsi ilə məşğul olanlar bilir. Burda şərhlər acizdir. 20 ilə gəldikdə isə, bu, bir igidin ömrüdür. Bu 20 ildə həmişə istedadlar sorağında olmuşam. Tək istedadlı yox, eyni zamanda zəngin mənəvi dünyası olan gənclər axtarışında bulunmuşam. Belələri mənə qol-qanad verib.

«Suvar» mənim əsərimdir. Onun bir-birindən maraqlı bölmələri var: Zaur Musayev bölməsi, Cavahir Abdulova bölməsi, Zavir Nəcəfov bölməsi, Gülnara Qaraxanova bölməsi... Orada Cəmilə Zalovanın, Rəşad İbrahimovun, Elvina Heydərovanın, Roza Hacımuradovanın, Anar Butayevin, Sakin Vəlimətovun, Alfiya Rüstəmovanın, Alviya Həsənovanın, Səbinə Davidovanın, Mirvari Şıxovanın və başqalarının öz yerləri var. Bu əsərin qəhrəmanları «Suvarın» üzvləridir. Onlara mənim qədər kim bələddir? Bu gənclərin istedadı və zəhmətkeşliyi qarşısında heyrətə gəlməmək mümkün deyil.

Bu gün fəxrlə deyə bilərəm ki, «Suvar» məktəbdir. Qafqaz ruhunu qoruyub saxlayan, ləzgi vüqarını təbliğ edən, vətənpərvərlik hisslərini möhkəmləndirən məktəb. Onun məzunları ləzgi xalqının incəsənətinə vurğun zəhmətkeş və fədakar gənclərdir.

«Suvar» böyük bir ailədir. Onun üzvlərinin bir-biri ilə doğmalaşdığını görmək xoşdur. Toylarda, bayramlarda onların bir yerdə şənlənmələrinə, çətində, darda bir-birinə arxa olmalarına sevinməmək mümkün deyil. Yetirmələrimizin «Suvarın» adını fəxrlə çəkdiklərini gördükcə fərəhlənirik.

Bu gənclər mənə «Suvar» üçün fədakarlıqlar etməyi öyrətdilər. Qədim xalq mahnılarını yenidən işləməyə, onların sözlərini zənginləşdirməyə, solistlərin hər biri üçün mahnılar bəstələməyə, xoreoqraflarla birgə yeni quruluşlu rəqslər hazırlamağa, konsertlər üçün ssenarilər yazmağa, rejissorluq etməyə, səhnə kostyumları tikdirməyə və başqa saysız-hesabsız qayğılar çəkməyə həvəsləndirdilər. Bütün bunları bir yerdə, öz gücümüzlə edirdik. Etiraf edim ki, bəzən qürur hissi bizə mane olurdu. 20 il ərzində yalnız iki dəfə - «Samur» qəzetinin 20 illik yubileyi qeyd olunanda və bu günlərdə - «Suvarın» 20 illik yubileyini keçirmək üçün təmənnasız bina üçün ağız açdıq. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi arzumuzu yerinə yetirdi.

«Suvarın» necə uğurlu yol keçdiyini hiss etmək üçün «Samur» qəzetinin səhifələrini vərəqləmək kifayətdir. «Samur» «Suvarın» 20 illik fəaliyyətini güzgü kimi əks etdirib. Əslində o, ansamblın tarixini yaradıb. Respublikamızın bir sıra qəzetləri də kollektivimizin uğurlarına səhifələrində səxavətlə yer ayırıb.

Bir şey şəksizdir ki, «Suvar» əsl qiymətini hələ almayıb. Onun gördüyü işlərə yetərincə dəyər verilməyib. İllər ötəcək, ansamblın fəaliyyəti, onun xalq adət-ənənələrinə söykənən süjetli konsert-tamaşaları, təkrarsız ifaları dönə-dönə xatırlanacaq.

Bu gün mən «Suvarın» xalq sevgisi qazanmasında zəhməti olan hər kəsi ürəkdən təbrik edir, onlara minnətdarlığımı bildirirəm. Əzizlərim, siz bu 20 ildə Azərbaycanın zəngin musiqi dünyasına bənzərsiz rəng qatdınız. Gözəlliyiniz, gəncliyiniz, həyat eşqiniz, istedadınızla çoxmillətli respublikamızın mədəniyyət aləminə etnoqrafik bənzərzislik gətirdiniz. Sizi tək ləzgilər yox, respublikamızın bütün xalqları sevdi.

Mən sizin hər birinizə bağlandım və bu məhəbbəti qəlbimə yazdım. Lakin qəlbi hər kəs oxuya bilmir. Ona görə də qərara gəldim ki, bu kitabı ərsəyə gətirim. Məni maddi dəyərlər heç zaman cəlb etməyib. Əksinə, bacardığım hər şeyi «Suvar» üçün etdim. Bu kitabı da öz arzumla ərsəyə gətirdim, istədim ki, sizin gördüyünüz böyük işləri bu kiçik kitabda əks etdirim, qoy o, məndən sizə yubiley hədiyyəsi olsun. Ləzgi xalqının mədəniyyətinə xidmət etdiyinizə, onu daha da zənginləşdirdiyinizə görə hər birinizə təşəkkür edirəm. Bu kitaba sizin fəaliyyətinizin kiçik anları düşüb. Amma hər birinizə böyük məhəbbət insanların ürəyindədir.

ANSAMBLIN YARANMA TARİXİNDƏN

«Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblının əsası 1996-cı ilin iyununda Bakı şəhərində qoyulmuşdur. Ləzgi xalq mahnı və rəqslərini yaşatmağı qarşısına məqsəd qoyduğunu elan edən kollektivin ilk konserti 1997-ci ildə Bakının Gənc Tamaşaçılar Teatrında Əhməd Qurbanov, Dilbər Ağayeva, Ruslan Pirverdiyev, Mahirə Şirinova, Leyla Canmirzəyeva və Ruslan Şeydayevin iştirakı ilə keçirilmişdir. Sonralar «Suvara» Rəşad İbrahimov, Roza Hacımuradova, Cəmilə Zalova, Cavahir Abdulova və Elvina Heydərova kimi istedadlı ifaçılar qatıldılar. Ansambla şöhrət gətirənlər arasında klarnet ifaçısı Zaur Musayevin xüsusi yeri vardır.

Ansamblı yaradıb ona rəhbərlik edən Sədaqət Kərimovanın səyləri nəticəsində repertuara «Şarvilinin toyu», «Şarvilinin istəklisinin tərifi», «Ləzgi qızı», «Peyker baxa», «Perizada», «Dallay», «Suna can», «Adaxlı», «Mahi dilbər can», «Dağdakı yar», «Şahsənəm», «Dağlar», «Sarı yarpaqlar», «Şirin-şirin» və sair ləzgi xalq mahnıları daxil edilmişdir. S.Kərimovanın bəstələdiyi 100-dən çox mahnı ansamblın repertuarını daha da zənginləşdirmişdir. Onun «Lezginka çal», «Assa», «Qusar», «Şahdağ çiçəyi», «Sevgilim», «Şamil dağı», «Mənim doğma elim», «Ana dili», «Nənə», «İstəkli yar» kimi mahnıları ansambla şöhrət gətirmişdir.

2004-cü ildə S.Kərimova «Suvarın» nəzdində rəqs məktəbini yaratdı. Adlı-sanlı xoreoqraf Sənan Hüseynli burada həvəskarlara rəqsin sirlərini öyrətməyə başladı. Sonralar məktəbə tanınmış xoreoqraf Zeynal Cigərxanov dəvət olundu.

2006-cı ildə Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının səhnəsində 10 illik yubileyini təntənə ilə qeyd edən ansambl öz repertuarı ilə tamaşaçıları heyran etdi. Z.Cigərxanovun quruluş verdiyi «Gənclik», «İgidlər», «Görüş», «Bulaq başında» kimi süjetli rəqslər gurultulu alqışlarla qarşılandı. S.Kərimovanın xalq folkloru ənənələri əsasında yaratdığı «Qarılar», «Kəpənəklər», «Dem», «Qu quşları» rəqsləri milli koloriti ilə yadda qaldı. Son illər Zeynal Cigərxanovla yanaşı Gülnarə Bayramova və Ruslan Tokbulatov da ansamblla sıx əməkdaşlıq edib.

Kollektiv Ankara, Moskva, Sankt-Peterburq, Yaroslavl və başqa şəhərlərdə konsertlər verib. 2009-cu ilin may ayında Türkiyənin TRT kanalının dəvəti ilə bu ölkədə olmuş kollektiv haqqında həmin kanal tərəfindən bir saatlıq film çəkilib nümayiş etdirilib.

Ansambl respublikamızda və onun hüdudlarından uzaqlarda keçirilmiş bir sıra festivallarda maraqlı proqramlarla çıxış edib.

Ansamblın rəhbəri S.Kərimova «Suvar» ansamblının 5 musiqili albomunu buraxdırmış, Azərbaycan ləzgilərinin həyatından bəhs edən «Mənim doğma elim» adlı hər biri iki saatlıq iki musiqili-sənədli film ərsəyə gətirmişdir.

2011-ci ildə «Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblı Türkiyənin Ankara şəhərində keçirilən Uluslararası Folklor Festivalında Azərbaycanı təmsil etmişdir. Ankaranın Etimesud bələdiyyəsinin keçirdiyi bu festivalda türk dövlətlərinin folklor kollektivləri və Türkiyənin tanınmış sənətçiləri iştirak etmişlər. Sentyabrın 10-da festivalın təntənəli açılışı olmuş, sentyabrın 11-də isə 100 min nəfərdən artıq tamaşaçı tutan bələdiyyə meydanında «Suvar» ansamblının möhtəşəm konserti olmuşdur. Müğənnilərdən Cavahir Abdulovanın və Cəmilə Zalovanın ifasında Azərbaycan və türk mahnıları, rəqqasların ifasında coşqun ləzgi rəqsləri gurultulu alqışlarla qarşılanmışdır. Etimesud bələdiyyəsinin sədri və Azərbaycanın Ankaradakı səfiri Faiq Bağırov tribunaya qalxaraq maraqlı çıxışa görə ansambla minnətdarlıq etmiş, «Suvarın» bədii rəhbəri S.Kərimovaya xatirə hədiyyəsi təqdim etmişlər.

Həmin il respublika mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayevin sərəncamı ilə ansambla «Xalq kollektivi» fəxri adı verilmişdir.

2012-ci ildə ansambl Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının səhnəsində 15 illik yubileyini təntənə ilə qeyd etmişdir.

ОБ ИСТОРИИ АНСАМБЛЯ

На склонах Шахдага, далеких от человеческого взора, на высоких холмах, простираются удивительной красоты альпийские луга, усыпанные радугой цветов. Эти природные ковры на лезгинском языке называются «сувар». В лезгинской мифологии альпийские луга считаются символом красоты, недосягаемости и чистоты. Народные праздники в лезгинском языке также обозначаются словом «сувар».

Именно поэтому, когда в 1996 году писатель-журналист Седагет Керимова создала ансамбль, она назвала его «Сувар». Идея создания ансамбля была продиктована желанием наполнять сердца людей любовью к народной музыке, дарить праздничное настроение. Влюбленная в богатую историю, фольклор и музыку лезгинского народа С.Керимова приступила к поискам талантливых музыкантов. Было очень трудно собрать в одном коллективе действовавших до тех пор отдельно музыкантов, требовать от них профессионального, синхронного исполнения, знания народных песен и танцев. В течение года десятки музыкантов приходили и уходили, сменяя друг друга.

Наконец, после напряженных репетиций, длившихся целый год, весной 1997 года в Баку, в Театре Юного Зрителя, состоялся первый концерт «Сувара». Залбыл пропитан атмосферой радости и веселья. Когда зазвучала «Лезгинка», зрительский зал «взорвался» аплодисментами. На концерте, ведущим которого был Руслан Шейдаев, показали свое мастерство исполнители Ахмед Курбанов, Дильбер Агаева, Махира Ширинова, Руслан Пирвердиев, Лейла Джанмирзоева. Концерт завершился коллективным танцем участников ансамбля, представителей лезгинской общественности и гостей вечера - на сцене.

С первым же концертом «Сувар» завоевал народную любовь. Из всех уголков республики ансамблю посыпались приглашения выступить с концертом.

В первые годы с ансамблем сотрудничали гитарист Тофик Мамедов, аккордеонист Гусейн Муслимов, исполнитель на ударных инструментах Габиль Ибрагимов, тарист Мамед Агасиев и другие. Ансамбль сотрудничал также с талантливыми вокалистами Рубабой Байрамбековой и Русланом Пирвердиевым. Многие успехи ансамбля связаны с именем выпускника Азербайджанской Государственной Консерватории Заура Мусаева. Старинные лезгинские мелодии, которые он мастерски исполняет на кларнете, зурне и свирели, неизменно украшают репертуар «Сувара». Талантливый гармонист, теперь уже синтезаторщик, выпускник Азербайджанского Государственного Университета Искусств Афган Джамалуддинов привнес в ансамбль новую волну ритмичных лезгинских мелодий.

Настоящую известность ансамблю принесли неповторимые голоса солистов, долгие годы сотрудничающие с ансамблем. Это Решад Ибрагимов, Джавахир Абдулова, Джамиля Залова, Роза Гаджимурадова, Эльвина Гейдарова. Одной из первых участниц ансамбля является Роза Гаджимурадова, которая своим голосом смогла передать колорит старинных лезгинских песен. Переход ансамбля на новый профессиональный уровень связан с именем выпускника Азербайджанской Государственной

Ахмед Курбанов

Дилбер Агаева

Руслан Пирвердиев

Махира Ширинова

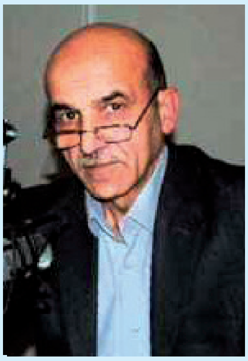
Руслан Шейдаев

Консерватории, драматического тенора Решада Ибрагимова.

Неповторимый голос Джамили Заловой, звенящий словно горные водопады зрители полюбили с первого же ее исполнения. Позже ансамбль пригласил к сотрудничеству студентку Бакинской Национальной Консерватории с лирическим сопрано Джавахир Абдулову. Она оказалась не только талантливой певицей с бархатным голосом, но и хорошей ведущей. Самая молодая исполнительница ансамбля - Эльвина Гейдарова оригинальной манерой исполнения и широким голосовым диапазоном, покорила сердца поклонннников «Сувара».

Репертуар «Сувар»а с первого дня развивается по двум направлениям: народные песни и композиторские сочинения С. Керимовой. Как результат этой кропотливой работы ансамбль выпустил 5 альбомов.

С ростом славы ансамбля, появилась необходимость показать танцевальную культуру лезгин. Так, в 2004 году при ансамбле «Сувар» была открыта школа танцев «Лезгинка», где талантливый хореограф Санан Гусейнли стал учить лезгинскую молодежь азам кавказских танцев. Но, вскоре, в связи с нехваткой времени он сложил с себя полномочия. С приходом в школу ветерана Азербайджанского Государственного Ансамбля Танца Зейнала Джигерханова, в школе наметилось заметное оживление. Наконец, совместными усилиями художественного руководителя и хореографа была выбрана первая танцевальная труппа для ансамбля «Сувар».

В 2006 году в Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета состоялся юбилейный концерт, посвященный десятилетию ансамбля. Песни в исполнении Решада Ибрагимова, Джавахир Абдуловой, Руслана Пирвердиева и Эльвины Гейдаровой зрители встретили бурными овациями. Ценители искусства по достоинству оценили танцы «Молодость», «У родника», «Встреча» в постановке Зейнала Джигерханова. Полюбились также танцы «Старушки», «Бабочки», «Дем», «Лебеди», созданные Седагет Керимовой на фольклорной основе. Что касается «Старушек», этот танец до сих пор считается изюминкой танцевального репертуара ансамбля.

На юбилейном концерте свое танцевальное мастерство показали Айсель Рустамова, Сария Шахмурадова, Асият Давудова, Егяна Гасанова, Лейла Муртузаева, Аида Алиева, Фарид Шахмурадов, Сакин Велиметов, Завир Наджафов, Махмуд Багишев, Мехман Гусейнов, Заур Джамалов и другие.

Успехи танцевальной школы приумножила также хореограф Гюльнара Байрамова. С ее приходом в школе начали функционировать 3 группы: 2 взрослых и одна детская.

За последние годы «Сувар» выступал в самых

Тофик Мамедов

Рубаба Байрамбекова

красивых концертных залах города Баку: в Театре Песни имени Р. Бейбутова, в Азербайджанской Государственной Филармонии, в Русском Драматическом Театре имени С. Вургуна, в Азербайджанском Государственном Драматическом Театре, во Дворце Культуры имени Шахрияра, в Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета.

В 2009 году канал TPT Турецкой Республики пригласил ансамбль «Сувар» в Анкару. Передача, в которой рассказывалась об ансамбле, транслировалась в 37 странах мира. С. Керимова рассказала о лезгинах, об их самобытной культуре, о богатом искусстве народа. Исполненные Решадом и Эльвиной песни,

Габиль Керимов

Гусейн Муслимов

Габиль Ибрагимов

Заур Мусаев

в сопровождении инструментального ансамбля «Сувар», никого не оставили равнодушными.

Сегодня, роль «Сувара» в пропаганде лезгинской культуры трудно переоценить. Ансамбль может гордиться лезгинскими соловьями Решадом, Джавахир, Джамилей, Эльвиной и Розой. Заур и Афган добились признания как профессиональные исполнители, чьими усилиями лезгинская инструментальная музыка поднялась на новый уровень. Ансамбль взрастил таких талантливых танцоров как Завир Наджафов, Сакин Велиметов, Махмуд Багишев, Анар Бутаев, Бейлер Дадашов, Турал Самедов, Рауф Гейдаров, Гаджи Гаджиев, Аледдин Алиев, Халида Гаджимурадова, Альфия Рустамова, Гюнай Джигерханова, Ираида Гамзатова, Альвия Гасанова, Мирвари Шихова, Гюльнара и Диляра Карахановы, Сабина Давидова, Сунаханум Султанова, Халида Муртузаева.

Отрадно, что сегодня талантливые воспитанники школы танцев Анар Бутаев, Турал Самедов, Сакин Велиметов, Бейлер Дадашов сами ставят танцы. Особенно хочется отметить Гюльнару Караханову и Сабину Давидову, которые с любовью передают свой опыт девушкам, влюбленным в танцы. За последние годы ансамблю не раз довелось отличиться яркими выступлениями на республиканских фестивалях.

Афган Джамалуддинов

В 2011 году Министерством Культуры и Спорта Азербайджана ансамблю было присвоено почетное звание «Народный коллектив». В том же году ансамбль достойно представил Азербайджан на международном фестивале в Анкаре. В десятидневной фестивальной программе один день был посвящен ансамблю «Сувар», придавшему фестивалю в Турции кавказский колорит.

Сегодня «Сувар» считается главным показателем культуры и искусства лезгинского народа в Азербайджане. Коллектив объединяет десятки талантливых молодых людей. Это большая семья, влюбленная в древние традиции своего народа, семья, которая безвозмездно служит искусству. Это большой дружный коллектив талантливых молодых людей, самой большой наградой для которых являются зрительские аплодисменты.

ANSAMBLIN YARANMASINA DAHA BİR NƏZƏR

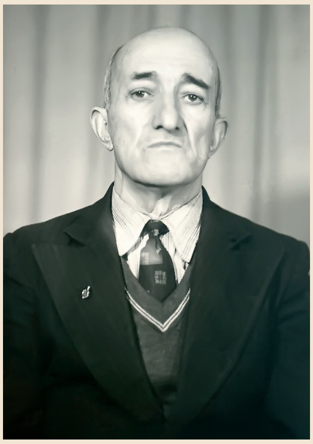

Fətullah Rəhimxanov, ləzgi xalq mahnılarını toplayıb nota köçürmüş bəstəkar

Son illər məndən soruşanda ki, neçə övladın var, «dörd» deyə cavab verirəm: Fərhad, Sevda, «Samur», «Suvar». Məni yaxından tanıyanların dodaqlarına o saat təbəssüm qonur. Onlar anlayırlar ki, iki övladımla bir cərgəyə «Samur» qəzetini və «Suvar» ansamblını qoymağım təsadüfi deyil. Axı həyatımın uzun illəri, əzablı-əziyyətli anları, acılı-şirinli xatirələri onlarla bağlıdır.

Necə oldu ki, «Suvarı» yaratmaq qərarına gəldim? Yadımdadır, nəğmə müəllimimiz, bəstəkar Fətullah Rəhimxanov məktəbimizdə üçsəsli xor yaratmışdı. Bu, nəinki Qusarda, eləcə də bölgəmizdə analoqu olmayan xor idi. Kollektiv 100 nəfəri birləşdirirdi. Xorda oxumaq dan hamımızın xoşu gəlirdi, burada əhval-ruhiyyəmiz yüksəlir, bizi şad hisslər bürüyürdü. Repertuarımızda Azərbaycan və ləzgi dillərində mahnılar var idi.

Bir dəfə yeni bir ləzgi mahnısı üzərində çalışırdıq. «Əziz baba, böyük rəhbər» sözləri ilə başlanan, V.İ.Leninə həsr olunmuş bu mahnını eşidəndə mən təəccübümü gizlədə bilmədim:

- Bu ki, ləzgi xalq mahnısıdır, Şarvili[1] haqqındadır. Anamdan onu çox eşitmişəm.

Fətullah müəllim gülümsədi:

- Elədir, du mahnını xalq havası əsasında hazırlamışam.

- Axı onun gözəl sözləri var idi.

- Mahnını zamana uyğunlaşdırmağı tələb ediblər. – Fətullah müəllimin gözlərində kədər dolaşdı.

Nə gizlədim, bu «uyğunlaşdırma» heç xoşuma gəlmədi. Həmişə eşitdiyim və sevdiyim xalq mahnısı bu cür müasirləşdirmədən itirmişdi.

Чи мехъер я, ая кьуьлер,
Ая кьуьлер, я чан эллер, -
sözlərinin Leninin xatirəsinə hörmət əlaməti olaraq
Азиз буба, чIехи регьбер,
На къалурна чаз дуьз рекьер, - kimi dəyişdirilməsi mahnının ruhunu öldürmüşdü. Daha xora getmədim.

Mən rayon mədəniyyət evində Qəni Qəniyevin rəhbərlik etdiyi «Lezginka» ansamblının da solisti idim. O vaxt bu istedadlı rəqqasın kollektivində 20-dən çox oğlan və qız rəqs edirdi. Məşqlər çox vaxt aparsa da onlarsız yaşaya bilmirdim. Ən çox isə rəqsə vurğun idim.

Rəhimət Hacıyeva, ləzgi bülbülü, Dağıstanın xalq artisti

7-ci sinfi başa vuranda valideynlərim mənə rəqsə getməyi qadağan etdilər. Anamın «Bir artistimiz çatmırdı» sözləri məni elə sarsıtdı ki, xeyli müddət özümə gələ bilmədim. Çünki rəqs məndən ötrü sehirli aləm, böyük səadət idi. İndi məni bu səadətdən məhrum edirdilər. Bu qadağa həyatda aldığım ən böyük zərbə idi. Bir neçə ay bu mənəvi zərbədən özümə gələ bilmədim. Keçirdiyim acılar məni qələmə sarılmağa məcbur etdi. Məni sarsıdan hər şeyi vərəqlərə danışmağa başladım.

1995-ci il parlament seçkilərində iştirak etmək üçün Qusar rayonundan namizədliyimi irəli sürəndə, vəkillərimdən biri mənim nəğmə müəllimim, 67 yaşlı Fətullah Rəhimxanov idi. Üç oğlunu vaxtsız itirmiş, qızı vətəndən uzaqlarda yaşayan bu ağsaqqal və onun həyat yoldaşı İzafə xala mənə övladları kimi bağlanmışdılar. Tez-tez onlara qonaq gedirdim. Saatlarla xalq musiqisi haqqında söhbətlər edirdik. Fətullah müəllim savadlı və dərin insan idi. Qusar rayonunu kəndbəkənd gəzib 79 ləzgi xalq mahnısını və rəqsini toplayaraq nota köçürmüş bu insanın ürəyi incəsənətə məhəbbətlə dolu idi və bu sevgini başqalarına da təlqin edirdi.

Həmin il Qusar rayon mədəniyyət evində keçirilən yaradıcılıq gecəmdə səslənən mahnılarıma ilk xeyir-duanı da o verdi. Xoşbəxtlikdən, Faiq Qardaşovun rəhbərlik etdiyi «Qayi bulaq» ansamblının solisti Turxanın ifasında səslənən «Samur», «Lezginkadal iliga», «Sa dertni avaçiz» kimi mahnılarımı qusarlılar gurultulu alqışlarla qarşıladılar.

Yaradıcılıq gecəsindən sonra Fətullah müəllim məni təbrik edərək öz arzularını dilə gətirdi. «Mahnılarını çox bəyəndim. Yazmamağa ixtiyarın yoxdur». Bu sözlər mənə qol-qanad verdi.

Seçkilərdə parlaq qələbə çalmağıma baxmayaraq, deputat ola bilmədim. Üstəlik seçki kampaniyamda fəal iştirak edən insanlar rayon rəhbərliyi tərəfindən repressiyalara məruz qaldılar. Keçirdiyim həyəcanları ifadə etmək çətindir. Gücüm yalnız həcv yazmağa çatırdı. Lakin hirsim heç cür soyumurdu. Bir neçə ay sonra əhval-ruhiyyəmdə qəribə bir

1 Ləzgi xalq qəhrəmanlıq eposu

dəyişiklik baş verdi. Seçki kampaniyası zamanı baş vermiş hadisələr, yaradılan saysız-hesabsız maneələrə baxmayaraq, qusarlıların böyük məhəbbətlə, təəssübkeşliklə məni dəstəkləmələri kino lenti kimi gözlərimin önündən keçdi. Mənim deputat olmağımdan ötrü fədakarlıqla çalışmış bu insanlara borcumu necə qaytara bilərəm? Vəkil olmadan xalqa məhəbbəti, ona övladlıq borcunu ödəmək mümkün deyilmi? - deyə öz-özümə sual verirdim. Nəhayət, nə edəcəyimi anladım: ansambl yaratmaq qərarına gəldim. Ləzgi xalqının mədəniyyətini, adət-ənənələrini böyük səhnələrdən təbliğ edəcək bu ansamblın repertuarını ləzgi xalq mahnı və rəqsləri, eləcə də indiyədək heç kəsin eşitmədiyi yeni bəstələr təşkil etməli idi. Çünki ürəyim başdan-başa musiqi içində idi. Gecə-gündüz mahnı yaradıcılığı ilə məşğul olurdum.

Üç ay çəkən gərgin axtarışlardan sonra 9 nəfərdən ibarət musiqiçilər qrupunu bir araya gətirib H.Sarabski adına mədəniyyət sarayında onlarla məşqlərə başladıq. Tofiq Məmmədov, Ramazan Zahirov, Hüseyn Müslümov, Qabil İbrahimov, Faina Qurbanova və başqa musiqiçilərlə həftədə iki dəfə məşqlər edirdik. İlk ifaçılar kimi Əhməd Qurbanovu, Dilbər Ağayevanı, Ruslan Pirverdiyevi, Mahirə Şirinovanı və Leyla Canmirzəyevanı dəvət etmişdim.

Əslində bu məşqlər mənim inadcıllığım və tələbkarlığım sayəsində baş tuturdu. Adətən toylarda çıxış edən musiqiçilərdə məsulliyyət və təəssübkeşlik hisslərinin çatışmadığını müşahidə etmək əzablı idi. Məşqləri buraxmaq və ya gecikmək onlarda adət halı almışdı. Düzdür, Tofiq Məmmədov, Qabil İbrahimov və Faina Qurbanova istisna təşkil edirdilər. Onlar mənim əsas istinadgahlarım idilər. Tofiqin istedadını və alicənablığını xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Ansamblı idarə etmək, musiqiçilərlə və müğənnilərlə dil tapmaq, repertuar seçmək, məşqlər aparmaq böyük zəhmət və dözüm tələb edirdi. Səhnə mədəniyyətinə, səhnə geyiminə, mahnılarda xalq ifa tərzinə önəm vermək, sözlərin düzgün tələffüzünə diqqət yetirmək lazım idi.

Məşqlər üçün daimi yerimizin olmadığını eşidəndə Qusarın tanınmış ziyalısı İmran Rzayev bizə köhnə Fioletov adına zalda məşğul olmağa icazə alanda sevincimizin həddi-hüdudu yox idi.

1997-ci ilin iyunun 1-də Bakının Gənc Tamaşaçılar Teatrında “Suvar” ansamblının ilk konserti keçirildi. Zal ağzına kimi dolu idi. Ləzgi xalq musiqisi üçün darıxmış insanlar həyəcanla pərdənin açılacağı anı gözləyirdilər. «Lezginkanın» ruhu oxşayan sədaları altında pərdə açılanda, səhnədə 11 nəfər musiqiçi əyləşmişdi. Ağ köynək geyinib, qara kəpənək taxmış çalğıçılar səhnəyə çox yaraşırdılar. Həmin axşam Əhməd Qurbanovun, Ruslan Pirverdiyevin, Mahirə Şirinovanın, Dilbər Ağayevanın və Leyla Canmirzəyevanın ifasında səslənən «Suna çan», «Kay dilber», «Lezgid ruş», «Zağadurzağa» ləzgi xalq mahnıları, o cümlədən mənim bəstələrim olan «Lezginkadal iliqa», «Yargunat», «Bulaxdal», «Kani yar» mahnılarını tamaşaçılar gurultulu alqışlarla qarşıladılar. Konserti Ruslan Şeydayev aparırdı.

Qusarlı xalq sənətkarı Ramazan Ramazanovun zaldan tütəkdə xalq mahnılarını ifa etməsi, balaca Mənzər Məlikməmmədovanın ləzgicə şeir deməsi konsertin gedişinə təbiilik, səmimiyyət qatdı.

Konsertin sonunda ansamblın bədii rəhbəri kimi səhnəyə çıxanda minnətdar tamaşaçılar məni alqışlara və gül dəstələrinə qərq elədilər. Həyatımda bu qədər çiçək görməmişdim. Heç kim evə getmək istəmirdi. Bunun səbəbini dərhal anladım: axı ləzgilərin şənlik məclisləri rəqssiz ötüşmür. Musiqiçilərə işarə etdim ki, şux bir hava çalsınlar. «Samur» Ləzgi Milli Mərkəzi idarə heyətinin sədri Əli Musayevi, onun müavini Muradağa Muradağayevi, Dağıstanın Azərbaycandakı nümayəndəliyinin rəhbəri Haşım Aslanovu, tanınmış yazıçı-jurnalist Müzəffər Məlikməmmədovu, «Bakinski raboçiy» qəzetinin məsul katibi Bəybala Nemətovu və başqalarını səhnəyə dəvət etdim. Onlarca ziyalı dəvət gözləmədən səhnəyə qalxdı. Hamı rəqsə qoşuldu. Ansamblın solistləri ilə tamaşaçılar bir anda səhnəni rəqs meydançasına çevirdilər. Onların arasında həyat yoldaşım Mübariz və qızım Sevda da var idi. Zal səhnədəkiləri ayaq üstə alqışlayırdı. Bunlar unudulmaz anlar idi.

Həmin gün anladım ki, insanların bu cür səmimi ülfət və ünsiyyətə ehtiyacları var. «Suvar» onlara mənəvi ehtiyaclarını təmin etməkdə kömək etmişdi. Konsertə gəlmiş digər xalqların nümayəndələri də ləzgi xalqının incəsənəti ilə yaxından tanış olmaqda belə konsertlərin əhəmiyyətini qeyd edirdilər.

«SUVAR» ANSAMBLININ BƏDİİ RƏHBƏRİNƏ

Hörmətli Sədaqət xanım!

Rəhbərlik etdiyiniz «Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblının 10 illik fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir və Sizi bu yubiley münasibəti ilə təbrik edirik. Azərbaycanda tarixən yaşayan millətlər arasında olan münasibətlər hər zaman dostluq və qardaşlıq səviyyəsində olmuşdur. Mövcud münasibətlərin möhkəmləndirilməsi, milli azlıqların mədəniyyətlərinin qorunub saxlanılması məsələləri daim Azərbaycan hökumətinin diqqət mərkəzindədir.

Respublikada yaşayan ləzgi millətinin özünəməxsus incəsənətinin inkişafı işində «Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblının böyük əməyi vardır. Sizin 2005-ci ildə «Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi» adına layiq görülməniz fəaliyyətinizin məntiqi nəticəsidir. Bütün bunları nəzərə alaraq, Sizə və rəhbərlik etdiyiniz kollektivin bütün üzvlərinə bu şərəfli işin gələcəkdə də uğurla davam etdirilməsində müvəffəqiyyətlər və nailiyyətlər arzu edirik.

Hörmətlə,
Əbülfəs QARAYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Mədəniyyət və Turizm naziri,
28 mart 2006-cı il

ХУДОЖЕСТВЕННОМУ РУКОВОДИТЕЛЮ АНСАМБЛЯ «СУВАР»

Дорогая Седагет ханум!

Многие годы, Ваши многожанровые литературные произведения, яркие лезгинские песни, созданные на новых ритмоинтонациях, Ваша деятельность организатора и художественного руководителя ансамбля «Сувар» восхищают благодарных поклонников.

Каждый раз, когда слушаю ваши замечательные стихи, песни, основанные родным лезгинским мелосом и высоким композиторским мастерством, в душе говорю себе: «Дай Аллах ей долгих лет жизни».

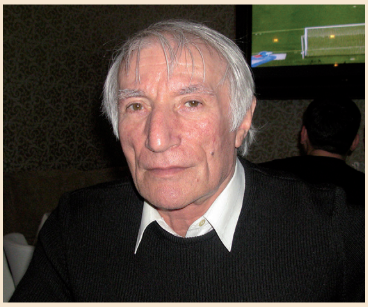

Ваш ансамбль «Сувар» намного выше, чем наши некоторые государственные коллективы. «Сувар» - самый профессиональный лезгинский ансамбль. Желаю Вам новых взлётов в многогранном творчестве во славу неповторимого искусства народов Дагестана и Азербайджана.

С уважением,
Магомед ГУСЕЙНОВ,
Заслуженный деятель
искусств РФ, лауреат
Государственных премий РД

Planetimizin milli palitrasının rəngarəngliyi təbiətin və onun qanunlarının bizə bəxş etdiyi böyük sərvətdir. Genetik rəngarəngliyə əsasən milli rəngarənglik homosapiensin populyasiyasını taleyin zərbələrindən qorumağa xidmət edir.

Hər milli mədəniyyət, hər adət-ənənə bəşəriyyətin yaddaşıdır. Milli rəngarəngliyin və mədəniyyət rəngarəngliyinin itirilməsi genetik rəngarəngliyin itirilməsinə bərabərdir ki, bu da bəşəriyyətin gələcəyi üçün ölüm təhlükəsi deməkdir.

N.N.Moiseev

«Suvarın» necə uğurlu yol keçdiyini hiss etmək üçün «Samur» qəzetinin səhifələrini vərəqləmək kifayətdir. «Suvarın» 20 illik fəaliyyətini «Samur» güzgü kimi əks etdirib. Əslində o, ansamblın tarixini yaradıb.

ЛЕЗГИ МАНИДИН СУВАР

Муьзеффер Меликмамедов, «Сувар» ансамблдикай виридалайни гзаф макъалаяр кхьей къелемэгъли я.

Виш агъзурралди лезгияр яшамиш жезвай Бакуда лезги манидин сувар тир. Инсанри лугъуз-хъуьрез сада-сад тебриксавай: «Квез сувар мубаракрай!» Суварихъ атанвайбур Бакудин Жегьил Тамашачийрин Театрдин залда гьакьзавачир. Абуруз и шадвилин гьиссер бахшнавайди цIийиз тешкилнавай «Сувар» ансамбль тир.

Сифте яз халкьдин вилик концерт кьиле тухузвайди - Азербайжандин лезги радиодин диктор Руслан Шейдаев экъечIна. Ада ансамбль арадал атуникай ва коллективди вичин вилик тунвай макьсаддикай баянар гайидалай гуьгъуьниз залдиз лезги сюитадин секин, инсандин фикирар яргъалди тухудай, уьмуьрдикай веревирдериз мажбурдай хьтин ширин авазар чкIана.

Дилбер Агъаевади «Перизада», Руслан Пирвердиева «Магьи дилбер чан», Магьире Шириновади «Суна чан», «Кай дилбер», Агьмед Къурбанова «Лезгид руш», «Загъадурзагъа», «Варз алай йиф» хьтин халкьдин манияр лагьайла залда сакIани капар ягъун акъвазар жезвачир.

Бакуда «Сувар» ансамбль арадал атун чIехи вакъиа я. Икьван гагьда Бакуда кьилди лезги ансамбль тахьайди фикирда кьуртIа, гьакIни, и коллектив анжах Бакудин лезгийрикай, жегьил гадайрикайни рушарикай туькIуьрнавайди фагьумайтIа, адан кьетIенвал ачухдиз ашкара жезва. Ансамбль тешкилна арадал гъайиди чи тIвар-ван авай камалэгьли Седакъет Керимова я. Чи халкьдиз и ватанперес тават хъсан журналист, кхьираг, шаир хьиз чида. На лугъумир, адахъ композиторвилин агалкьунарни ава кьван. Ада вичин чIалариз 50-алай гзаф манияр туькIуьрнава. «Лезгинкадал илига», «КIани яр», «Жедай туш», «Булахдал», «Яргунат» лезги муыкадин дережа хкаждай манияр я. Гьавиляй рикIин сидкьидай лугьуз жеда хьи, чи гьевескар композиторрин жергедиз вичихъ чIехи агалкьунар авай мад са композитор атанва ва идалди чна дамахна кIанзава.

«Сувар» муькуь коллективрилай квелди тафаватлу жезва? И суалдиз С. Керимовади ихьтин жаваб гана: “Чи метлеб рикIелай алатнавай халкьдин маниярни кьулуьнин макьамар агьалийрив агакьарун, алай аямдин виридалайни иер лезги манияр теблигъ авун, гьакIни, халкьдин музыкадикай менфят къачуна, цIийи манияр арадал гъун я. Лезги манидин дережа виниз акъудун патал чна вирида алахъунар сад авуртIа, чи агалкьунар генани чIехибур жеда. Эхиримжи йисара халкьдин манияр кьитдиз ван къвезва. Чаз и татугайвал арадай акъудиз, адан рикI ифирдай авазар, тIебиивал хуьз кIанзава».

ХупI сересдиз лагьанвачни! Ви мурад-метлеб кьилиз акъатрай, Седакъет вах! Вазни хъсан рехъ, «Сувар!»

Муьзеффер МЕЛИКМАМЕДОВ,
«Лезги газет», 15.08.1997.

Ансамблдин 15-йисан юбилейдин концертдай. Баку, 2011-йис.

SƏN ÜRƏK TARIMI ÇAL, HƏZİN-HƏZİN...

Yolu təsadüfən bu klubdan düşmüşdü. Yeni ləzgi melodiyasının ifası ilə bağlı yaradıcılıq mübahisəsinə etinasız qala bilməyib tarını götürüb musiqiçilərə qoşuldu və bir saat onlarla çaldı. Sonra gəldiyi kimi də xəbərsiz getdi. Amma bu bircə gəlişi ilə hamının urəyində dərin iz qoydu.

Məmməd müəllim ansamblımızla əməkdaşlıq etmək barədə dəvətimizi məmnuniyyətlə qəbul etdi. Artıq onun köməyi sayəsində «Suvar» professional musiqi sahəsində ilk addımlarını atır.

Məmməd Ağasıyev Ə.Bakıxanov adına və «Humayun" xalq çalğı alətləri ansambllarında tar çalıb. hazırda «Muğam» studiyasında konsertmeysterdir.

- Necə oldu ki, ləzgi ansamblı ilə əməkdaşlıq etmək qərarına gəldiniz? - deyə Məmməd müəllimdən soruşuruq.

- Mən ləzgi xalqının qeyrətinə, namusuna, dostluqda sədaqətinə vurğunam. Onların mədəniyyətinə, musiqilərinə də heyranam. «Suvar» artıq mənim həyatımın bir parçasına çevrilib. Ansamblın gələcək uğurlarını indidən görürəm. Həm də ansamblda həddindən artıq səmimi və nəzakətli adamlar çalışır, - deyə o, cavab verir.

Kövrək qəlbli, incə duyumlu, həssas insan olan Məmməd muəllimin poeziyaya və musiqiyə olan məhəbbəti onun bütün varlığından süzülür.

O, həzin, qəmli çağlarında tarını dilləndirir. «Şuştər», «Çahargah» üstə köklənib muğamların sirli dünyasına dalır.

Məmməd Ağasıyev

Bu dünyadan onu nə xanımı Səbirə, nə də istəkli qızları Sevinc, Aynurə və Elida ayıra bilir. Qayğılar başından aşanda, dünyanın qəribə işləri qəlbini ağrıdanda, kədər güc gələndə isə qələmsiz ötüşmək olmur. Ürəyini titrədən poetik duyğuları ağ vərəqlərə düzüldükcə o, sakitlik bulur. Onun duyğularının selindən yaranan şeirləri beləcə «övladlarına» çevrilir.

Məmməd müəllimin üç qızından biri könlünü musiqiyə və musiqiçiyə verib. Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının IV kurs tələbəsi olan Sevinc pianino arxasına keçəndə ata elə bilir dünyanı ona veriblər. O da tarını köksünə sıxır.

Bu günlərdə Məmməd Ağasıyevin anadan olmasının 50 ili tamam olur. Bu münasibətlə onu təbrik edənlər çoxdur. «Suvar» ansamblı isə konsertmeysterinin şərəfinə gözəl bir gecə hazırlayır.

S. KƏRİMOVA,
"Samur" qəzeti, 26.11.1998.

XATİRƏ

Dekabrın 6-sı «Suvar» ləzgi instrumental ansamblının üzvləri və pərəstişkarlarının yaddaşında şirin bir xatirə kimi yaşayacaq. Ansamblın konsertmeysteri, Azərbaycanın tanınmış musiqiçisi Məmməd Ağasıyevin 50 illik yubileyinə toplaşanlar o gecə Azərbaycan və ləzgi melodiyalarının sehrinə düşmüşdü. Rübabə Bayrambəyovanın, Əhməd Qurbanovun, Ruslan Pirverdiyevin, Mahirə Şirinovanın, Dilbər Ağayevanın yubilyar üçün ifa etdikləri mahnılar hamıya könül xoşluğu, gözəl ovqat bəxş etdi. Cavid Təbrizlinin şirin Təbriz ləhcəsi ilə oxuduğu ləzgi mahnısı isə hamının ürəyindən oldu.

Həmişə olduğu kimi yenə də güc konsertmeysterə düşdü. O, gənc həmkarlarını tarda müşayiət edirdi. Ansamblın bədii rəhbəri, gecənin təşkilatçısı Sədaqət Kərimova yubilyarın öz ayrılmaz dostuna - tara həsr etdiyi şeirləri oxudu. Tanınmış xanəndə Qaraxan Behbudov öz zəngulələri ilə hamını heyran etdi. Respublika mədəniyyət nazirliyinin məsul işçisi Nazim Bağırov və başqa çıxış edənlər bu unudulmaz gecəni azərbaycan və ləzgi xalqlarının dostluğunun möhkəmlənməsi yolunda yeni bir addım kimi qiymətləndirdilər.

Roza HACIMURADOVA,
«Samur» qəzeti, 17.12.1998.

XAÇMAZ SƏFƏRİ

«Suvar» ləzgi vokal-instrumental ansamblının Xaçmaz qastrolu əlamətdar bir bayram ərəfəsinə düşdü. hər yerdə olduğu kimi, Xaçmazda da Milli Qurtuluş Günü təntənə ilə qeyd olunurdu. «Suvarın» konserti bu bayram təntənələrinə yeni bir ahəng verdi. Ansamblın iyunun 13-də Xaçmaz rayon mədəniyyət evində keçirilmiş konserti həm «Suvarın» üzvlərinin, həm də konsertdə iştirak etmiş xaçmazlıların yadında şirin bir xatirə kimi qalacaq.

Ləzgi, azərbaycan, fars, kərkük mahnılarından ibarət proqram tamaşaçıların ürəyincə olmuşdur. Hər musiqi nömrəsindən sonra gurultulu alqışlar yüksəlirdi. Tamaşaçılar Əhməd Qurbanovu, Mahirə Şirinovanı, Ruslan Pirverdiyevi, Ruslan Şeydayevi səhnədən buraxmaq istəmirdilər. Qədim ləzgi mahnılarının yeni ifası, ilk dəfə səslənən bəstəkar mahnılarının şirin melodiyaları həssas və tələbkar xaçmazlılara əsl suvar, yəni bayram əhval-ruhiyyəsi bəxş etmişdir.

Konsert, 22 millətin nümayəndələrinin yaşadığı Xaçmaz rayonunda əsl dostluq və qardaşlıq bayramına çevrilmişdir.

İyunun 14-də isə "Suvar» xudatlılar qarşısında çıxış etmişdir. Bu konsert də əvvəldən axıra kimi tamaşaçı alqışlarının müşayiəti ilə keçmişdir.

«Samur» qezeti, 18.07.1998.

ƏKS-SƏDA

Ansamblın nüfuzunu artıran, ona uğur qazandıran cəhətlərdən biri onun xalqın ruhuna uyğun qədim adət-ənənələrdən bəhrələnməsi və bu sahədə gənclərin qüvvəsindən istifadə etməsidir.

Bununla bağlı ilk anda ləzgi toylarının yaraşığı sayılan «Dem» mərasimi yada düşür. Adətən açıq havada, rəqs yarışması şəklində keçirilən bu mərasimin gözəlliyi, tərbiyəvi əhəmiyyəti, xalqın milli-mənəvi dəyərlərinə söykənməsi sirr deyil. Lakin son illər rayon mərkəzlərində və bir sıra kəndlərdə mərasim evlərinin, şadlıq saraylarının tikilməsi nəticəsində el şənliklərinin məzmununun dəyişməsi demlərin sıxışdırılmasına gətirib çıxarıb. Şəhərdə böyüyən ləzgi gənclərində isə bu xalq adəti haqqında aydın təsəvvür yoxdur.

Bütün bunlar Bakıda gənclər üçün «Dem» keçirməyin vacibliyini gündəmə gətirdi. «Suvar» ansamblının iştirakı ilə təşkil etmək istədiyim gecə «Dem» adətinin gənclər arasında təbliği məqsədi daşıyırdı. 2003-cü ilin sentyabrın 22-də Bakı restoranlarından birinə 70-dən artıq gənc toplaşdı. Mən gecəni açaraq ləzgi xalq adətləri arasında özünəməxsus yeri olan «Demin» özəllikləri haqqında məlumat verdikdən sonra şənliyi aparmaq üçün iki fəal gənci - Sevda Əzizova ilə Camiddin Murtuzayevi dəvət etdim.

Ləzgilərin qədim «Rəqsə dəvət» mərasimi ilə tanışlıq hamının ürəyincə olur. Əlində budaq tutmuş gənc dövrə vurub qızlardan birinin qarşısında dayanır, budağı ona uzadıb qızı rəqsə dəvət edir. İkisi bir yerdə bir qədər rəqs edəndən sonra qız budağı başqa bir oğlana ötürür. Bayaqki oğlan yerinə qayıdır, bunlar birlikdə rəqs edirlər. Beləliklə, budaq əldən-ələ keçir. Hər rəqs edən dəyişdikcə, oyun havası da dəyişir. Olduqca şən və maraqlı keçən rəqs yarışmasında demək olar ki, gənclərin hamısı iştirak edir.

Qədim rəqsin yeni improvizasiyası «Demin» iştirakçılarının ürəyindən oldu. Həmin gecədə keçirilən ləzgi dilinə həsr olunmuş viktorinalar da şənlik yaratdı. Ən maraqlı anlar isə rəqs yarışması zamanı yaşandı. Ən yaxşı rəqqas tituluna hamı yekdilliklə ADU-nun hüquq fakültəsinin tələbəsi Samir Qasımovu layiq gördü. Həmin gecə «Suvarın» çalğısı hamını riqqətə gətirdi.

Dem Bakıda böyük əsk-səda yaratdı. Ondan həvəslənən gənclər estafeti əllərinə alaraq Bakının müxtəlif yerlərində belə tədbirlər keçirməyə başladılar. Tezliklə Rusiyanın bir sıra şəhərlərində də demlər keçirilməyə başlandı.

«Suvar» ansamblı İctimai TV-nin qonağıdır.

FESTİVAL UĞURLU OLDU

May ayının 26-da Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Mədəniyyət Mərkəzində «Azərbaycan bizim ümumi evimizdir» devizi altında Azərbaycan Respublikasında yaşayan xalqların və etnik qrupların yaradıcı gənclərinin iştirakı ilə festival keçirildi. Bir-birindən maraqlı və rəngarəng nömrələr təqdim edən ləzgi, yəhudi, rus, tatar, ingiloy icmalarının musiqi kollektivləri öz maraqlı çıxışları ilə zala xoş ovqat gətirdilər. Mahnı və rəqslər alqışlarla qarşılandı.

Ən gurultulu alqışları isə «Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblı qazandı. Ansamblın qızlarının ifa etdikləri «Perizada» xalq mahnısı və rəqsi, eləcə də oğlanlar qrupunun "İgidlər» rəqsi yaxşı qarşılandı.

«Samur» qəzeti", 30.05.2009.

ВЕЧЕР ТАНЦА

Что такое Дем лезгины знают хорошо. Традиционные лезгинские свадьбы обычно устраиваются летом, под открытым небом. После застолья все гости, друзья, соседи, знакомые, да и просто заслышавшие звуки свадьбы люди собираются в один большой круг перед домом жениха. И тут начинается зрелище. Под зажигательные лезгинские мелодии, независимо от возраста, танцуют все. Дем - это соревнование на выносливость и грацию, это место, где парни находят себе невест, а девушки женихов. Иными словами, Дем для лезгин - настоящий праздник. Начинается Дем с наступлением сумерек и продолжается, порой, до рассвета.

Бакинская молодежь давно хотела организовать Дем в Баку. Недавно, эту идею удалось воплотить в жизнь в одном из городских ресторанов. Организацию Дема взяла на себя газета «Самур». 17 февраля состоялся настоящий Дем. В отличие от свадебных Демов, здесь всем удалось принять непосредственное участие в танцах, конкурсах, викторинах. Особенно всем понравился танец с веткой, во время которого парень, вручая понравившейся девушке веточку, приглашал её на танец. Станцевав с ним, девушка вручала эту же ветку другому молодому человеку. И так танцевал весь круг.

Молодёжи очень понравилось петь хором. Заранее были розданы листы со словами песни «Пейкер баха», поэтому хор получился отменным. Самыми интересными конкурсами были признаны «Конкурс на лучший танец» и присуждение титулов «Мисс обаяние» и «Мистер сердцеед».

Дем длился более 3-х часов, но для лезгинской молодёжи, любящей танцевать, этого всё равно было мало. Расставаться всё же пришлось. Но этот Дем надолго запомнится всем его участникам.

Газета «Самур», 24.02.2000

Лезгийрин йигин кьуьлери зун гьейранар на. Абурун гадайрини рушари гзаф викIегьдиз, дагъдин лекьери чархалай цIар ягъидай хьиз, йигиндиз кьуьлда. Инсандин гьар кIвачел агъзур шейтIан ацукьна кIанда хьи, «Лезгинкадал» икьван йигиндиз, икьван эсерлудаказ, икьван туькIвей къайдада кьуьлиз жен.

Александр Дюма,
французрин кхьираг.

Ləzgilərin iti rəqsləri məni heyran etdi. Onların həm oğlanları, həm də qızları çox cəld, dağ qartallarının şığımasına bənzər, olduqca çevik rəqs edirlər. Gərək adamın hər ayağında min şeytan otursun ki, «Lezginkada» belə iti, belə təsirli, belə mükəmməl qaydada rəqs edə bilsin.

Aleksandr Düma,
fransız yazıçısı.

ПАМЯТИ КОМПОЗИТОРА

Узы большой дружбы связывали композитора Фетуллаха Рагимханова с коллективом газеты «Самур». Счастливый в творчестве, но несчастный в личной жизни, похоронивший 3-х молодых сыновей, этот человек сделал очень много для развития культуры своего народа. Помимо того, что Ф.Рагимханов создавал музыкальные произведения, он собрал и перевёл на ноты 79 старинных лезгинских песен и танцев. Посвятивший себя искусству композитор при жизни оставался без внимания со стороны соответствующих организаций.

В память о талантливом композиторе, редакция газеты «Самур» и ансамбль «Сувар» под руководством Седагет Керимовой провели вечер, посвященный творчеству Ф.Рагимханова. На вечере звучали народные песни, собранные композитором.

Азизрин Севда,
Газета «Самур», 30.03.2000.

ЧИ ЛУВАР

Алай йисан 26-декабрдиз Бакуда Р.Бегьбудован тIварунихъ галай манийрин театрдин дараматда кьиле фейи «Сувардин» концерт халисан сувардиз элкьвена, рикIер шадарна, луварар кутуна чахъ. «Иервал вуча?», «Чан кьакьан дагълар», «Тамуяр», «КьатIанач хьи», «Аман бала, Суна чан», «Яр», «Къуншид руш» хьтин манияр лугьузвай Решад Ибрагьимован, Агьмед Къурбанован, Руслан Пирвердиеван, Роза Гьажимурадовадин, Жемиле Заловадин верцIи ва везинлу сесери инсанриз мукьувай эсернавай. Абуру чеб дагъларин ценера, вацIарин къерехра, и кьил а кьил таквар тамара, гуьлуьшан яйлахра авайди хьиз гьиссзавай. «Сувардин» макьамар галукьзавай виринра абурун япарихъ. Секин, перишан хиялри гзаф яргъариз тухванвай абур.

Вуч хьсан я, лезги манидин къадир авай зурба ксар ава чахъ. И ксари хуьзва чи манияр, чи халкьдин руьгьдин девлет. Эхиримжи йисара лагьайтIа, и рекье виридалайни гзаф тафаватлу жезвай шаир-журналист, композитор Седакъет Керимовади чIугвазва кьван зегьметар са куьнивни гекъигиз жедач. Ада арадиз гъанвай ва вичи регьбервал ийизвай «Сувар» ансамблди хуьзва чи къадим макьамар.

Садлагьана звал акьалтна и хиялрални гьиссерал. Эхиримжи пуд йисан виридалайни хъсан лезги маниди, чIалар ва музыка С.Керимовадинбур тир «Лезгинкадал илига» макьамди зал юзурна. Чан атана дагъларин лекьерал. Руслан Пирвердиева и мани лугьудайла залди гурлу капар ягъана. Капар ягъизвай ксари «Аферин и манидин автордиз» лугьузвай. Гьакъикъатдани аферин! Са гафни авачиз XX виш йисан эхирда, XXI виш йиса кьил кутазвай вахтунда лезгийрин виридалайни рикI алай мани я «Лезгинкадал илига».

Илигна «Лезгинкадал» «Суварди». Жегьил лекьеривай – лезги кьегьалривайни рушаривай таб гуз хьанач ацукьнавай чкадал. Дагъларин кукIушрилай элкъвез лув гузвай лекьер хьиз сегьнедиз экъечIна абур. Кьуьлна абуру, капар ягъана ацукьнавай ксари. Халисан лезги мярекат кьиле фена. Чи манийрин ни макьамрин мярекат. Яшамишрай ам кьиле тухвай ксар. Аваз хьурай чи манияр. Аваз хьурай «Сувар». Чи суварни чи лувар тир «Сувар»!

М. МЕЛИКМАМЕДОВ,
«Самур» газет, 29.12.2000.

ПЕРВЫЙ ДИСК «СУВАРА»

«Зи хайи эл». Так называется долгожданный альбом лезгинской группы «Сувар». С душой, с ответственностью работал коллектив не только над программой, но и над дизайном диска. Лезгинские мотивы – зажигательные ритмичные мелодии составляют основную программу. Из 15 мелодий – 2 медленные. Это полюбившиеся всем «Магьи дилбер чан» и «Самурдин вацI». В диск вошли новые песни «Зи хайи эл», «Вун чи пата илифнаван?», «Лугьудани, лугьудачни?», «КцIар», «Даллай» и другие песни в исполнении Решада Ибрагимова, Руслана Пирвердиева, Рубабы Байрамбековой,

Джамили Заловой, Розы Гаджимурадовой, Ахмеда Курбанова, а также танцевальные мелодии в исполнении Заура Мусаева и Афгана Джамалуддинова.

Диск знакомит поклонников со всем составом группы: это руководитель ансамбля Седагет Керимова, гармонист Афган Джамалуддинов, кларнетист Заур Мусаев, гитарист Тофик Мамедов, синтезаторщик Чингиз Джамалуддинов. Примечательно, что в альбоме напечатаны слова всех вошедших в диск песен.

И так, в Азербайджане появился первый профессиональный студийный диск с лезгинскими мелодиями.

Газета «Самур», 26.04.2003.

АНСАМБЛЮ 5 ЛЕТ

Лезгинскому вокально-инструментальному ансамблю «Сувар» исполнилось 5 лет. Летом 1997 года в Театре Юного Зрителя города Баку состоялся первый концерт ансамбля. Это был неповторимый вечер с лезгинским колоритом. Исполнители не уставали удивлять зрителей. Зал был в восторге от непосредственности и непринужденности обстановки на концерте. Четкий, интересный сценарий написанный на красивых лезгинском и азербайджанском языках надолго всем запомнился.

С тех пор концерты «Сувара», где бы они ни проводились, проходят с аншлагом. Зрители полюбили этот замечательный ансамбль. Ведь «Сувар» всегда дарит праздничное настроение своим зрителям.

Основной репертуар ансамбля состоит из старинных лезгинских песен. Зрителям полюбились в его исполнении такие песни, как «Магьи дилбер чан», «Перизада», «Суна чан», «Хъипи пешер авадариз», «Дагълар», «Загъадурзагъа», «Лезгид руш», «Дарман», «Пейкер баха», «Силибирдин цуьк», «Шуьше къелем», «Варз алай йифиз» и десятки других.

Конечно же, особое место в репертуаре ансамбля занимают песни Седагет Керимовой. Это живые, ритмичные и лирические песни. Публика успела полюбить ее песни «Яргунат», «Шамиль», «Баку», «Самурдин вацI», «КIанда лугьуз», «Даллай лагьана» и другие.

Сейчас ансамбль состоит исключительно из молодежи. Кларнетист Заур Мусаев является студентом Музыкальной Академии имени У.Гаджибекова. Гармонист Афган Джамалуддинов учится в Институте Искусств. Его брат, синтезаторщик Чингиз Джамалуддинов студент Музыкального Училища имени А.Зейналлы.

Решад Ибрагимов является студентом Музыкальной Академии. Руслан Пирвердиев выпускник Политехнического Института. Роза Гаджимурадова - студентка филологического факультета Бакинского филиала ДГУ. Джамиля Залова готовится поступать в Музыкальное училище. Самый юный исполнитель ансамбля Эльвин Балагардашов учится в музыкальной гимназии.

Всех членов ансамбля объединяет большая любовь к родной музыке. Они полны желания восстановить и преобразить забытые старинные песни и танцы. Они так же создают, аранжируют новые мелодии. Участники «Сувара» - это творческие люди, любящие работать во имя искусства.

Габиль БАБАЕВ,
студент IV курса факультета журналистики БГУ
Газета «Самур», 30.11.2001.

ЗАЖГЛАСЬ НОВАЯ ЗВЕЗДА

23 декабря в клубе им. Г.Сабрабского города Баку состоялся праздничный концерт, посвященный 5-ти летнему юбилею и презентации музыкального альбома лезгинского инструментального ансамбля «Сувар». Желающих участвовать на торжестве было так много, что многим зрителям пришлось стоя лицезреть это необычное шоу, в котором участвовал весь зал. Каждый раз «Сувар» прямо в зале проводит конкурсы для выявления талантов, дает возможность зрителям спеть любимые народные песни. На этот раз участников конкурса и членов жюри наградили новыми аудио кассетами ансамбля.

Коллектив обрадовал своих поклонников обновленным репертуаром. Прозвучали старинные лезгинские песни «Силибирдин цуьк», «Няни хьана», «Сир гьикI гуда?». Запомнилось новое исполнение известных песен «Алагуьзлуь», «Суна чан», «Шагьсенем». Новые песни С.Керимовой «Шагьдагьдин цуьк», «Жагъура са булахдал», «Чан диде», «КIар хьана зи лили», «Даллай лагьана», «Məhəbbətmi gəlib?» исполнили Джамиля Залова, Роза Гаджимурадова, Руслан Пирвердиев. Порадовали зрителей зажигательными лезгинскими мелодиями кларнетист Заур Мусаев и гармонист Афган Джамалуддинов.

Зрительские симпатии завоевали также Чингиз Джамалуддинов (синтезатор) и Намик Закарияев (нагара). Эльвин Велиметов, Марьям Лалаева, Махира Сеидова, Самира Керимханова, Нателла Залова сделали этот вечер неповторимым.

Решад Ибрагимов, студент Бакинской Музыкальной Академии блестяще исполнил известную итальянскую песню "О соле мио". Зрители так долго и восторженно аплодировали талантливому тенору, что зал «сотрясался» от оваций. Было ясно, что в небе «Сувара» зажглась новая яркая звезда.

В заключении выступила художественный руководитель ансамбля С. Керимова.

АЗИЗРИН Севда,
газета «Самур», 28.12.2001.

ПОБЕДА

Недавно в Баку проходил фестиваль молодых исполнителей «Ипек йолу», организованный телекомпаниями «Мир» и «Спейс». Представители музыкальной молодежи из Азербайджана, России, Турции, Пакистана и других стран, показали свое мастерство в различных жанрах музыкального искусства.

После трех туров в финал вышли самые талантливые исполнители. Зрительские симпатии завоевал драматический тенор, полюбившийся публике из концертов лезгинского ансамбля «Сувар», студент III курса Азербайджанской Музыкальной Академии Решад Ибрагимов. В классическом жанре он занял II место. «Севгили джанан» Узеира Гаджибекова в исполнении Решада надолго запомнится зрителям. А когда Решад исполнил известную итальянскую песню «О соле мио» зал буквально гремел от аплодисментов.

Да, это пока первая серьезная победа Решада, но многообещающий молодой тенор еще скажет свое слово.

Фарид ФАРМАНОВ,
Газета «Самур», 28.09.2002.

Самая юная солистка ансамбля «Сувар» Эмилия Рамалданова любимица коллекива.

УРОКИ «ЛЕЗГИНКИ»

Курсы «Лезгинки», организованные по инициативе руководителя ансамбля «Сувар» в начале этого года, продолжались всего три месяца. Когда уроки прервались из-за проблем с арендой помещения, все сильно огорчились.

К счастью, вскоре занятия все же возобновились. И вот уже месяц, как под звуки зажигательной «Лезгинки» увлеченные молодые люди и дети берут уроки у профессионального танцора и замечательного педагога Санана Гусейнли. Он с большим азартом и любовью учит их ловко, темпераментно, грациозно танцевать «Лезгинку».

Несмотря на то, что прошел всего месяц, у многих появились уверенность, ловкость и пластика. Два раза в неделю, по средам и субботам, после работы или учебы «танцоры» спешат на танцы.

«Я мечтаю, чтобы наша молодежь и наши дети умели красиво танцевать. Ведь любой танец - это в первую очередь знакомство с культурой народа, создавшего его. А «Лезгинка» – визитная карта каждого лезгина. К большому сожалению, большинство из нас не умеет красиво танцевать. В Дагестане с детства всех обучают танцам. У нас же этим серьезно никто не занимается. Мы хотим хоть как-то изменить ситуацию. В дальнейшем мы намерены отбирать талантливых ребят для танцевальной группы», - говорит организатор курсов С.Керимова.

Газета «Самур», 22.10.2003

ЛЕЗГИ КЬУЬЛ

«Лезгинка» дагъвийрин успагьи кьуьл я. Ада гужлу, руьгь кутадай, сад-садав кьадай гьиссер са арадал гъида. И иер, йигин кьуьлуни кьуьлдайбурувай ритм гьисс авун, викIегьдиз гьерекатун, вич авайвал и кьуьлуниз бахш авун тIалабзава.

Бес и кьуьл ни арадал гъайиди я? Вич лезгийрин кьуьл ятIани, са бязибуру ам са маса халкьдинди ятIа лугьуз «Лезгинкадал» шак гъизва. Кьил акъуддай ксари лугьузвайвал, ам Азербайджандин кефер пата ва Дагъустандин кьибле пата арадал атана. Лезгиярни дегь чIаварилай инихъ и чилерал яшамиш жезва ва абуру чпин кьуьлунихъ «Лезги руш» тIвар гилигна. XVIII виш йисан эхирра урусри адаз чпин чIалал «Лезгинка» лагьана. Гьугъуьнлай чаз таниш тир «Лезгинка» кьуьл кънунши халкьаризни сейли хьана.

Къафкъаздин гьар са халкьди «Лезгинкадал» вичин тегьерда, гьа халкьдиз хас тир элементар кутуна, халкьдин руьгьдивни гьугьуьлрив кьадайвал кьуьлда. Гьавиляй чеченри ингушрилай ва я даргийри аваррилай пис кьуьлзава лугьуз жедач. Санлай «Лезгинкадин» вири жуьрейри, кIантIа ам лезги, кIантIа осетин, гуржи ва я чечен «Лезгинка» хьурай - инсан гьейранарда ва шадарда.

И кьуьлуниз кьве жуьре баянар гузва. Сад лагьайди, им женгиниз эвердай кьуьл я. Дегь чIавариз лезгийри дяведиз фидайла «Лезгинка» кьуьлдай. Дишегьлийри кьегьалар женгиниз шелералди ваъ, манийралдини кьуьлералди рекье твадай. И макьамди кьушундин женгчи руьгь хкаждай. Алай девирдани фад-фад футболистри, кьуршахар кьазвайбуру ва маса спортсменри уфтан хьайила «Лезгинкадал» кьуьлда.

Кьвед лагьайди, им кIанивилин кьуьл я. Дегь чIавара адетри лезги рушариз жегьил гадайрихъ галаз рахадай, таниш жедай мумкинвал гузвачир. Жегьил гадайрини чпин рикI ацукьай рушариз абур булахдал фидайла, кар-кеспи аквадайла яргъарилай килигдай. Дем кьиле фейи вахтунда гада демин юкьвал акъатдай ва ада кIвачин тупIарал хкаж хьана, гъилерни лекьрен лувар хьиз ахъайна кьуьлдай. Ахпа целай физвай хьиз кьуьлзавай рушалай элкъвез кьуьл давамардай. Амма рушав агатун, адан гъил кьун къадагъа тир.

Мад са фикирни ава. Гуя «Лезгинка» кьуьл дегь чIаварин мажусийрин адетрихъ галаз алакъалу я кьван. Абурун асул элементрикай сад лекьрен образ я. И образ кьуьлзавай касди кIвачин тупIарал хкаж хьана, гъилерни лекьрен лувар хьиз ахъайна, лув гана цавуз акъатиз кIанзавай хьиз элкъвез-элкъвез кьуьлдайла генани хсандиз кьатIуз жеда.

«Лезгинка» зуьрнедал, чIагъандал ва далдамдал ягъида. «Лезгинкадин» йигин ритмайри машгьур композиторрин дикъет желбна. Глинкади «Руслан ва Людмила»да, Рубинштейна «Иблис»да, Тофик Кулиева «Лезгинка»да чи йигин ва зарб «Лезгинка»дикай менфят къачунва. Гилан композиторрини «Лезгинкадин» макьамрикай менфят къачузва.

Гьар гьикI ятIани, «Лезгинка» Къафкъаздин вири халкьариз кIани я, адал вирида кьуьлда. Ада Къафкъаздин инсанрин азад, мерд ва гужлу къилихар вири дуьньядиз баян ийизва.

НОВЫЙ АЛЬБОМ

«Ягъ, са лезги гьава!» Так называется второй альбом лезгинского ансамбля «Сувар». Любители родной музыки смогут ознакомиться с полюбившимися народными и авторскими песнями из репертуара ансамбля в исполнении солистов А.Курбанова, Д.Заловой, Р.Пирвердиева, Р.Ибрагимова, Р.Гаджимурадовой, Р.Байрамбековой. В общей сложности, в новый диск вошли 16 (80 минут), а в кассету 12 мелодий (30 минут). По просьбе многочисленных любителей музыки, в апреле нынешнего года состоится торжественная презентация нового альбома.

Газета «Самур», 25.03.2004.

KONSERTMEYSTER

Son illər xalq musiqisinə müraciət edərkən ən çox güvəndiyim şəxs Zaur Musayevdir. İliklərinə qədər ləzgi xalq melodiyalarına bağlı olan, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının klassika şöbəsini bitirmiş bu gəncin klarnetdə, zurnada və tütəkdə peşəkar ifasının saysız-hesabsız heyranlarından biri də mənəm.

Hazırda həm Azərbaycanda, həm də Dağıstanda ləzgi xalq havalarını onun kimi peşəkarlıqla və kamil ifa edən az sənətkar tapılar. Son illər ansamblın repertuar seçimi, xalq havalarının öyrənilməsi kimi məsuliyyətli prosesi əvvəl onunla ikilikdə müzakirə edirik. Mənim seçimimdən sonra o, konsertmeyster kimi öz təkliflərini verir.

Zaurun ifasında səslənən xalq havaları ansamblın repertuarını xeyli zənginləşdirib. Onun «Dağlarda bahar», «Dem», «Nostalgiya» kimi melodiyaları mükəmməl ifada, yeni aranjmanda təqdim etməsi ansamblın uğurlarından sayıla bilər.

ЖЕГЬИЛРИН КОНЦЕРТ

Алай йисан 20-майдиз «Kapellhaus» - Германия-Азербайжан Медениятдин кIвале Бакудин Музыкадин Академиядин студентрин концерт кьиле фена. Заур Мусаева, Руслан Мегьамедова ва Гьажи Мамедзадеди кларнетдал, Айгуьн Нагьиевади пианинодал Бах, Шопен, Мессаже, Гендель, Моцарт, Верди хьтин корифейрин эсерар тамамарна.

Вичи «Сувар» ансамблда лезги ва Азербайжан макьамар устадвилелди ягъизвай Заур Мусаева дуьньядин классикрин эсерар чIехи шанкьунивди жемятдал агакьарна. Жегьил музыкантдин гьар са эсер залди гурлу капаралди къаршиламишна. Кьве сят кьван вахтунда кьиле фейи концертдин эхирда Заур Мусаевав агатна ам рикIяй тебрик авур ва чпин разивал къалурай ксар гзаф хьана. И концертди яратмишунин рекьяй гзаф зегьметар чIугвазвай З.Мусаевахь чIехи алакьунар авайди мад гьилера субутна.

«Самур» газет, 28.05.2004.

Ансамблдин къуьлдайди Гуьлнара Казинбеговадин мехьерик

МОЙ РОДНОЙ КРАЙ

Что можно взять с собой на чужбину? Как увезти с собой запах родного края, сладость родного языка, неповторимость родных мелодий, одним словом, все то, что дорого сердцу? Оказывается, это возможно. Документально-музыкальный фильм под названием «Мой родной край», работа над которым шла год, как-раз то, что можно увезти с собой. Для любого лезгина, проживающего за пределами нашей страны, этот фильм может стать дорогим подарком.

Работа над долгожданным фильмом «Зи хайи эл» наконец завершилась. Съемки проходили в Гусарском районе, в селах Лаза, Нижний Легер, Имамкуликент и Яргун. В фильме рассказывается о культуре, быте и традициях лезгин. Двухчасовой фильм состоит из отдельных фрагментов, объединённых общим сюжетом. Яркие, красочные, колоритные кадры радуют глаз на протяжении всего фильма.

Фильм богат кадрами, снятыми на Шахдаге. Это и гордые вершины, и альпийские луга с морем цветов, и множество водопадов и горных речек. Интересен сюжет рассказывающий о местных альпинистах, для которых покорение вершин Шахдага и Базардюзю стало своеобразным хобби. Есть уникальные кадры, рассказывающие о древнем ремесле - изготовлении кирпичей из глины и соломы, о выпечке лезгинского хлеба в «хьаре», о древнем очаге «къул».

В съемках фильма принимали участие многие жители района. Кадры, рассказывающие о долгожительнице Медине Деюшевой, о художнике Гейбулле Мамедове оставляют глубокий след в душах зрителей. Все здесь рассказывает о народе, который называет себя «лезгияр».

Фильм радует, волнует, заставляет задумываться. Сценаристом и режиссером является писатель-журналист Седагет Керимова, которая испытала себя в новой области творчества. В фильме звучат ее стихи и мелодии в исполнении ансамбля «Сувар», художественным руководителем которого она является. В фильм также вошли отдельные клипы с участием Джамили Заловой, Розы Гаджимурадовой, Рубабы Байрамбековой, Заура Мусаева, Афгана Джамалуддинова, Решада Ибрагимова, Руслана Пирвердиева и Ахмеда Курбанова. Все сюжеты сопровождаются лезгинскими мелодиями, а закадровый текст в исполнении автора фильма, дополняет смысл сюжетов.

Газета «Самур», 28.05.2004.

ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫЙ ФИЛЬМ

Уважаемый «Самур»! Мне довелось посмотреть музыкально-документальный фильм «Мой родной край». Пишу вам как зритель, получивший огромное моральное и эстетическое удовольствие от увиденного. Наверное, каждому взрослому человеку дороги воспоминания, связанные с детством.

Быть может это звучит странно, но я хочу поблагодарить вас за то, что «вернули» мне детство. Передо мной предстала живая картина из прошлого... Наш сад. Яркие лучи солнца, пробивающиеся сквозь ветви яблонь, пестрый «ковер» полевых цветов, тихое журчание ручейка, щебет птиц. Как любила я подолгу стоять на вершине холма и восторженно смотреть вдаль, где взору открывалась чудная картина родной природы. Седые вершины гор, окутанные белыми облаками, казавшиеся мне такими далекими, и в то же время близкими. Как я впервые увидела настоящего горного орла, гордо парящего высоко в небе...

В фильме прозвучали замечательные лезгинские песни. Лирико-философское повествование во вступительной части фильма, на мой взгляд, наводит зрителя на размышления, на восприятие фильма не только как музыкального, но и как фильма с глубоким внутренним содержанием, воспитывающего в нас такие безусловно важные качества, как любовь к родной земле, ее национальной культуре, истории, родному языку. Хочу пожелать автору фильма Седагет Керимовой неиссякаемого поэтического вдохновения в реализации ее дальнейших творческих планов. С уважением:

Марина ЭМИРСУЛТАНОВА.
Дагестан, г. Дербент.
Газета «Самур», 22.11.2005.

МЯРЕКАТ КЬИЛЕ ФЕНА

Са гафни авачиз, эхиримжи йисара лезги медениятдик пай кутур вакъиайрикай сад «Зи хайи эл» фильм я. Чи къелемэгьли Седакъет Керимовади арадал гъайи и фильм хайи халкьдикайни хайи чиликай рикI алаз, чIехи ашкъидивди рахазвай, тешпигь авачир эсер я.

И гафар фильмдин гьакъиндай газетра чап хьайи макъалайри, редакцияди къачур цIудралди чарарини субутзава. Ингье мад са субут. «Хайи элдиз» килигай ксари «Самур» газетдин редакциядивай фильмдин презентация тешкилун тIалабна. И тIалабун фикирда кьуна редакцияди «Вышка» газетдин залда мярекат тешкилна. Алимри, журналистри, чIа-лан пешекарри, майишатдин жуьреба-жуьре хилера кIвалахзавай инсанри иштирак авур и тедбир гурлудаказ, къизгьин веревирдер авуналди кьиле фена.

КIвенкIве фильмдин автор С.Керимовади «Зи хайи эл» арадал атуникай ихтилатна. Чка атунивай фильмдай чIукар къалурна. Ахпа чи интеллигенциядин кIвен-кIвечи векилрикай тир Марьям Алибеговади, Луьтфияр Рагьимова, Гъуьммет Алиева, Эшреф Баламетова, Дуьньямеддин Аскерова, Нежмеддин Ферзалиева, Мария Тегьмезовади, Сефербег Сефербегова, Людмила Къазиевади Мегьамедрасул Рамазанова, Абир ЭчIехвиди ва Руслан Шейдаева фильмдикай чпин фикирар лагьана.

Фильмди тедбирдин иштиракчийрик руьгь кутунвайди гьасятда кьатIуз жедай. Чи гьуьрметлу алим Эшреф Баламетова и кар «Шалбуз дагъ» тIвар алай халкьдин мани лугьуналди субутна. Фильмдикай рахайбуру С.Керимовадиз чпин разивал къалурна ва адавай мад са шумуд фильм арадал гъун тIалабна.

«Самур» газет, 28.07.2005.

ХАЙИ ЭЛДАЛ РИКI АЛАЗ

Играми «Самур»! Чи хизанди «Зи хайи эл» видео фильмдиз са шумудра килигна. Ада чаз лугьуз тежедай кьван шадвални гъана, такабурлувални. Лезги маниярни шиирар чи руьгь-динни гьиссерин чили яд хьиз кужумна.

Клипда гьатнавай гьар са шиир са маналу эсер, гьар са мани сур медений къалурзавай лишан я. Фильмдихъ гьикьван верцIи, гьикьван къени лезги чIал ава! Им хайи элдал рикI алаз чIугунвай фильм я. Ибур тек зи хизандин ваъ, шумудни са инсанрин гафар я. Анжах вичин халкь, ватан, хайи чIал кIани ватанпересдивай арадиз гъиз жеда ихьтин фильм!

«Зи хайи эл», заз чиз, эхиримжи вахтара арадал атанвай ужуз, манасуз манийриз жавабни я. «Самур», «Къуба» ва маса телеканалрай фад-фад ван къведа чаз ихьтин манияр. Гьай-иф къведай кар ам я хьи, гафарини макьамри къазвачир, плагиатвилин рекьелди арадиз гъанвай гьа манияр, садбуру чи халкьдин манияр хьиз къелемдиз гузва. Ингье им халкьдиз хас хатI туш, гьар са инсандиз эсердай, рикI юзурдай манияр туькIуьрайди я лезги халкьди гьамиша. Клипда авай «Дагълар», «Магьи дилбер чан», «Даллай», «На хаму шив вацIа твамир» хьтин манийри и фикир мад гьилера субутзава.

Санлай къачурла, фильмдихъ чIехи мас ава. Виридалайни рикIел аламукьдайди, фильм арадал гъанвай Седакъет Керимовади кадрриз лезги чIалалди ганвай кутугай баянар ва ада лугьузвай шиирар я. Ихьтин зурба эсер арадал гъунай адаз ва и фильмдихъ чпин пай кутунвай вири инсанриз халкьдин патай баркалла къвезва. Хайи чIалазни хайи халкьдиз талукьарнавай «Зи хайи эл» хьтин эсерар мадни пара хьурай чахъ.

Эльяр ЮЗБЕГОВ,
Къуба райондин Барлы хуьр.
«Самур» газет, 22.07.2005.

КРЕМЛДА ЯРАН СУВАР

Лезгийриз Москвадин Кремлда Яран Суварин мярекат кьиле тухуз кIанзава лагьай хабарди эхиримжи йикъара интернетдин лезги сайтара кьетIен чка кьазвай. Садбуру 6 агъзур лезги Москвада са залдиз кIватIун мумкин туш лугьуз и кардал шак гьизвай. Ингье 16-мартдин нянихъ кассайра билетар амачир.

Мярекат тухузвайбур «Самур» газетдин кьилин редактор Седакъет Керимова ва Магьачкъаладин «Дагестанские бродяги» тIвар алай машгьур КВН-дин командадин капитан Шабан Муслимов тир. Абуру лезги ва урус чIаларалди Яран сувар мубаракна тедбир давамарна.

Бакудин «Сувар» группадин солистар тир Жемила Заловади ва Жавагьир Абдуловади халкьдин мани «Перизада» лагьана. Дагъустандин халкьдин артист Суьлгьият Гьажиевадиз, Перм-дин Операдинни Балетдин Театрдин солистка, лезги руш Нурият Исабековадиз, халкьдин артист Тарлан Мамедоваз, Дагъустандин эстрададин гьетер тир Роза Максумовадиз ва Тамилла Хидировадиз, Къазагьмед Мевлановаз, Тезегуьл Мегьамедовадиз ва ашукь Сакитаз гурлу капар ягъана. «Сувар» группадин цIийи репертуарди, Решад Ибрагьимован «Зи халкьдикай ихтилат», Жемила Заловадин «Ватандин чил», Жавагьир Абдуловадин «Дидедин чIал», Руслан Пирвердиеван «Мехьер» манийри ацукьнавайбуруз гзаф таъсирна.

Урусатдин эстрададин гьетер Александр Маршалл, Надежда Бабкина, Наталья Нурмухамедова ва масабур сегьнедиз экъечIайла яргъалди капар яна. Дагъустандин «Лезгинка» ва Москвадин осетинрин «Алания» тIвар ганвай хореографиядин ансамблри мярекатдин иштиракчийрин рикIер шадарна.

Яран Суварин концерт Тарлан Мамедова лагьай «Гьажи Давуд» манидалди кьилиз акъатна.

ПЕРЕИЗДАНЫ ДВА АЛЬБОМА

Лезгины, проживающие за пределами Азербайджана любят и ценят репертуар бакинской группы «Сувар», а к ее коллективу относятся с особой теплотой. Поклонники этой группы решили сделать сюрприз «Сувар»у в самом Кремлевском Дворце, где участниками большого концерта «Яран Сувар» были и солисты этой группы. Сюрприз оказался необычным - два альбома, два диска и две кассеты. Эти издания из серии «Лезгинская музыка» были переизданы в великолепном оформлении и качественной цифровой обработке оригинальной записи. Особый интерес вызывают изящные вкладыши, рассказывающие о лезгинах, о народной музыкальной культуре лезгин, об ансамбле «Сувар», о его художественном руководителе Седагет Керимовой, об участниках ансамбля Решаде Ибрагимове, Зауре Мусаеве, Ахмеде Курбанове, Руслане Пирвердиеве, Рубабе Байрамбековой, Джамиле Заловой, Розе Гаджимурадовой, Афгане Джамалудинове. Автором проекта является Амиль Саркаров, который с большой любовью, грамотно и со знанием дела отнесся к выпуску музыкальных изданий. Остается добавить, что такими изданиями мог бы гордиться любой известный музыкант.

Газета «Самур», 26.03.2005.

ПРАЗДНИК В КРЕМЛЕ

17 марта зал Большого Кремлевского Дворца был полон: 5700 зрителей ожидали начала концерта. Огромная сцена была красиво оформлена цветами, в центре стояла декорация имитирующая пламя костра.

Концерт начался с зажигательной композиции, дроби в исполнении барабанщиков. Затем на сцену вышли Шабан Муслимов (капитан команды КВН «Махачкалинские бродяги») и Седагет Керимова (поэтесса, художественный руководитель ансамбля «Сувар» г. Баку, главный редактор газеты «Самур», а также автор сценария «Яран сувар в Кремле»). Поприветствовав и поздравив гостей с праздником они предоставили сцену ансамблю «Лезгинка». Следует отметить, что в зале было много гостей, которые впервые знакомились с лезгинской культурой.

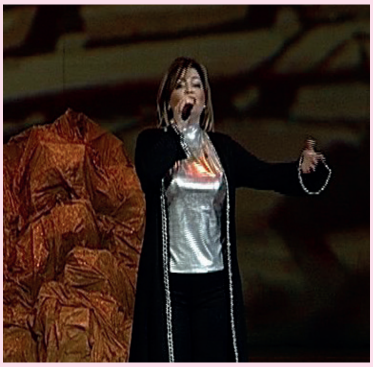

Зал взорвался аплодисментами. Ребята исполнили танец замечательно. Позже они выходили на сцену еще несколько раз с танцами народов Дагестана. Это было изюминкой концерта.

В первой части концерта выступили Сульгия Гаджиева, солисты группы «Сувар». Затем на сцену вышел «Зевс лезгинской эстрады» Тарлан Мамедов. Вторая часть началась снова с Дагестанского Академического Ансамбля Песни и Танца «Лезгинка». После рутульского танца на сцену вышли гости концерта - Московский Хореографический Осетинский ансамбль «Алания».

Солисты «Сувара» Решад Ибрагимов, Джамиля Залова, Джавахир Абдулова и Руслан Пирвердиев порадовали своих поклонников новым репертуаром, песни из которого прозвучали на этом концерте впервые. Далее выступали звезды дагестанской эстрады. Наличие в программе оперных номеров в исполнении Нурият Исабековой и Решада Ибрагимова (группа «Сувар») было воспринято некоторыми гостями как дань традиции лезгин и явно работало на имидж лезгин как интеллигентов, неравнодушных к высокому искусству.

Также на сцену со своими знаменитыми хитами вышли Роза Максумова и Тамилла Хидирова. Выступление Надежды Бабкиной с хором было очень ярким и запоминающимся. Весь концерт проходил в очень дружественной и радостной атмосфере. В антракте и после концерта в фойе играли музыканты, и все желающие могли потанцевать. Зурна и барабан звучали в здании Кремля необычайно красиво.

Особо следует отметить ведущих, которые блестяще провели все мероприятие. Шабан Муслимов говорил и шутил на русском, а Седагет Керимова говорила и читала стихи на лезгинском языке. В течении вечера декорации менялись 25 раз, что придавало особую красоту и акцент событию.

Когда ведущие объявили о завершении концерта, все участники вышли на сцену. Под яркий праздничный фееверк и бурные аплодисменты Тарлан Мамедов спел заключительную песню. Еще долго звучали аплодисменты...

По материалам лезгинских сайтов.
«Самур», 26.03.2005.

В ДОМЕ НАЦИОНАЛЬНОСТЕЙ

22 декабря 2004 года в ГУ МДН совместно с Лезгинским Благотворительным Фондом, в рамках проекта «Вечера родного языка в Московском доме национальностей» прошла творческая встреча с лезгинской поэтессой Седагет Керимовой.

Открывая вечер, директор ГУ МДН Сергей Васильевич Гужаев тепло приветствовал всех собравшихся в зале, отметив при этом, что именно данной встречей мы начинаем новый проект «Вечера родного языка в Московском доме национальностей». В ходе вечера читались стихи, исполнялись песни, звучали приветственные обращения в адрес С.Керимовой. Сама поэтесса читала свои стихи на лезгинском и азербайджанском языках и переводила их на русский.

Своеобразным сюрпризом вечера стало выступление лезгинского ансамбля «Сувар», организатором и руководителем которого является поэтесса. Солисты ансамбля Руслан Пирвердиев и Джамиля Залова великолепно исполнили народные лезгинские песни и песни на стихи С.Керимовой. В фойе зала ГУ МДН была представлена экспозиция книг С.Керимовой. В заключение вечера состоялось дружеское чаепитие, украшением которого была сдобная выпечка, приготовленная добрыми руками лезгинских женщин.

АмильСАРКАРОВ
Газета «Лезгинские известия», №3 (18) март 2005 г.

ВЕЧЕР ЛЕЗГИНСКОЙ ПОЭЗИИ В МОСКВЕ

22 декабря 2004 года Московский Дом Национальностей открыл свой новый проект. Впервые за 6 лет существования в рамках темы «Национальные традиции в классическом и современном искусстве» был проведен «Вечер родного языка», посвященный творчеству лезгинской поэтессы из Азербайджана Седагет Керимовой. Надо отметить, что вечер лезгинской поэзии такого масштаба в Москве проводился впервые. Поэтому интерес к нему был огромен. 2-й зал Дома Национальностей был переполнен до отказа. Желающих поучаствовать было так много, что пришлось поставить дополнительные стулья. Среди гостей были почитатели творчества С.Керимовой, специально приехавшие на вечер из Санкт-Петербурга, Краснодара и Калининграда.

До начала вечера гости получили возможность ознакомиться с творчеством поэтессы. На выставке в фое они могли полистать книги автора на лезгинском, азербайджанском и русском языках, а также последние номера газеты «Самур», редактором которой она является. Любителей лезгинской музыки обрадовали диски группы «Сувар» и музыкально-документальный фильм на лезгинском языке «Зи хайи эл».

Директор Московского Дома Национальностей, заслуженный деятель искусств РФ Сергей Васильевич Гужаев рассказал об идее проведения этого мероприятия и представил гостью зрителям.

С.Керимова на свой творческий вечер пригласила также солистов «Сувара» Джамилю Залову, Руслана Пирвердиева и Чингиза Джамалуддинова. Москвичи с большим вниманием слушали стихи и песни, которые звучали на трех языках - лезгинском, азербайджанском и русском. Свою признательность и любовь слушатели выражали бурными аплодисментами и букетами цветов.

В конце вечера, когда прозвучала зажигательная «Лезгинка», молодежь пустилась в пляс. Затем все были приглашены в банкетный зал, где героиня вечера организовала чаепитие со сладостями, привезенными ею из Баку. Вместо запланированных 2-х часов вечер растянулся на 4. Никто не хотел уходить. Расстались лишь после того, как договорились устроить еще одну встречу с С.Керимовой. Ведь многие почитатели ее произведений не смогли попасть на этот вечер, так глубоко тронувший москвичей.

Корр.пункт "Самур"а, 26.01.2005.

КЪАВАРИЛАЙ КЪАВАРАЛДИ

Так называется новый, третий по счету альбом известной лезгинской группы «Сувар», приуроченный к 10-летнему юбилею коллектива. Любителей лезгинской музыки ожидает яркий букет из зажигательных песен, таких как «Мехъер», «Заз вун кIанда», «Асса», «Ватан», «Перизада», «Дидедин чIал» и т.д. Полюбившиеся публике исполнители Решад Ибрагимов, Джавахир Абдулова, Роза Гаджимурадова, Джамиля Залова и Руслан Пирвердиев порадуют своих поклонников новыми записями.

Наверняка всем запомнятся песни «Къаварилай къаваралди», «Силибирдин цуьк" и «Гум, гум» в исполнении талантливой юной вокалистки Эльвины Гейдаровой.

В программу нового диска включены лезгинские народные песни и танцы, а также авторские произведения художественного руководителя коллектива Седагет Керимовой.

К диску прилагается красиво оформленный альбом, дизайнером которого является Вугар Насиров. Кстати, именно этот альбом поможет покупателям отличить оригинал диска от подделок.

В свет также выходит аудио вариант данного альбома.

Газета «Самур», 28.01.2006.

QALİBLƏR

Bir neçə gün əvvəl R.Behbudov adına Mahnı Teatrında «Azərbaycan – vətənim mənim» mövzusunda vətənpərvərlik mahnıları müsabiqəsi keçirilmişdir. Azərbaycanın Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin keçirdiyi bu tədbirdə çoxlu ifaçılar arasından seçilmiş 20 istedadlı gənc musiqiçi iştirak etmişdir.

Beş nəfərin çıxışı daha çox fərqlənmişdir. Onların arasında Cavahir Abdulova və Rəşad İbrahimov da vardır. Ən çox alqış qazanan da Cavahirin ifa etdiyi «Azərbaycanım» (Musiqisi Faiq Sücəddinovun, sözləri İsmayıl Dadaşovun) və Rəşadın oxuduğu «Qərib eldən gələn qonaq» (Sözləri və musiqisi Sədaqət Kərimovanın) mahnıları olmuşdur.

«Samur» qəzeti, 27.12.2005.

11 марта лезгинский ансамбль «Сувар» отметил свое 10-летие. Юбилейный концерт прошел в Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета при полном аншлаге. Коллектив «Сувара» подготовил большую музыкальную программу с песнями и танцами.

В своих отзывах о концерте республиканская пресса и телеканалы высоко оценили творческий потенциал ансамбля, отметив профессионализм коллектива и его долголетие на фоне быстро распадающихся музыкальных групп. Предлагаем вниманию выдержки из публикаций в газетах.

“ЛЕЗГИНКА” ОБЪЕДИНЯЕТ НАРОДЫ

Ансамбль «Сувар» был создан в 1996 году в Баку. Художественный руководитель ансамбля Седагет Керимова, с первых дней четко обозначила его задачу: пропаганда лезгинской музыкальной культуры, восстановление и сохранение старинных песен и танцев. За прошедшие десять лет коллектив завоевал большую любовь зрителей в Азербайджане и Дагестане.

Для юбилейного концерта в Баку была подготовлена не менее насыщенная программа.

На концерте, как и обещали организаторы, были продемонстрированы все разновидности «Лезгинки» - «Лебеди», «Веселое настроение», «Встреча», «Старушки», «Джигиты».

Молодежное выступление сменила шуточная постановка «Старушки». На сцену вышли четыре «бабушки» - на ногах национальные вязаные носки «гюлютар», поясница перевязана шалями, а волосы собраны под цветной платок. «Старушки» решили вспомнить молодость и перетанцевать друг дружку - сгорбившись, они пытались исполнить движения в быстром ритме. Но, старость - не радость: у одной прихватило спину, у другой закружилась голова. Упав на землю, она, тем не менее, не позволила подружкам поднять себя, выпрямилась сама. Завершив танцы, «бабушки» убежали со сцены, забыв про «внука», который все это время тихо лежал на краю сцены.

С музыкальными подарками пришли и гости. Выступили музыкальные коллективы еврейской, татарской, русской, украинской общин, а также известная танцовщица Марьям Сулейманова с танцем «Вагзалы».

Концерт, по традиции, завершил зажигательный танец - состязание джигитов. Зрители завороженно наблюдали за своеобразным танцевальным соперничеством.

Аплодисменты не смолкали ни на минуту - коллектив их, несомненно, заслужил.

Лезгинские мелодии в исполнении Решада Ибрагимова, Джавахир Абдуловой, Эльвины Гейдаровой и Руслана Пирвердиева дополнили праздничную атмосферу, царившую на концерте.

По окончании концерта Седагет Керимова поведала о дальнейших планах коллектива. Они включают в себя не только концерты и гастроли, но и открытие в ближайшее время студии танцев народов Кавказа.

Лейла АМИРОВА.
Газета «Азербайджанские известия», 15.03.2006.

СВЕТЛЫЙ ВЕЧЕР

Весной оттаивают снега и сердца. Возвращаются птицы и надежды. И бегут с гор веселые ручейки, звонкими голосочками наперебой рассказывая о том, сколько всего хорошего ожидает нас впереди. В такую вот замечательную пору Лезгинский ансамбль песни и танца «Сувар» отмечает свой десятилетний юбилей. Сразу оговоримся, что «Сувар» - это известный в Азербайджане лезгинский музыкальный коллектив. Его матерью – основательницей и бессменным художественным руководителем является Седагет Керимова. Творчество этого ансамбля было призвано «нести в массы» лезгинскую культуру, обычаи и традиции своего народа.

И хотя по человеческим меркам 10 лет – еще беззаботное детство, для ансамбля это уже весьма внушительный возраст, когда смело можно говорить о том, что ансамбль вполне состоялся. Тем паче в наше время, когда музыкальные коллективы создаются и распадаются в мгновение ока, не успев даже толком «распеться» на сцене. ...

За время своего существования «Сувар» успел выступить не только на разных азербайджанских сценах, но и, на крыльях музыки, перелетев через культурные и географические границы, дать концерт на главной сцене России – в Кремле.

За это время в Азербайджане было выпущено 3 музыкальных альбома «Сувар», еще 2 альбома поклонники этого ансамбля «переиздали» в Москве. Что же касается юбилейного концерта, то он, в лучших традициях нашего интернационального государства, был двух, а точнее, даже трехязычным.

Лиричные, задушевные мелодии сменялись настолько зажигательными ритмами, что зрителям нелегко было усидеть в креслах. И не мудрено: посудите сами, легко ли устоять перед искушением знаменитой «Лезгинки» или других, подобных ей народных композиций?

К слову будет сказано, нынешние танцы в исполнении «Сувара» – плод долгого и кропотливого труда его руководителя. Специально для «пестования» танцоров несколько лет назад была открыта танцевальная школа, в которой более 100 молодых людей постигли тайны гармонии музыки и движений. Еще до начала концерта ведущие объявили, что он настроен на весеннюю и молодежную волну, и все дальнейшее действо полностью подтвердило эти слова. Вечер получился светлый, оптимистичный и удалой, словно взгляд молодого человека, брошенный им в будущее.

Нигяр МУСАЕВА.
Газета «Каспий», 14.03.2006.

«СУВАР» ОТПРАЗДНОВАЛ ДЕСЯТИЛЕТИЕ

В Азербайджанском Академическом Театре Оперы и Балета состоялся концерт, посвященный десятилетию лезгинскогоансамбля «Сувар». Зрители познакомились с танцевальным и песенным искусством, культурой, обычаями и костюмами лезгин-

ского народа. Особо понравился танец джигитов. Это соревнование между молодыми людьми, быстрое, темпераментное, зажигательное, требующее большой силы и ловкости от юношей. Зрители в зале с трудом удерживались на местах, чтобы не присоединиться к джигитам, танцующим на сцене. Некоторые все же не удержались.

Были показаны и другие, не менее зажигательные танцы – «Бабочки» и «Веселое настроение». На концерте были исполнены песни «Силибирдин цуьк» в исполнении Эльвины Гейдаровой, «Мехъер» Руслана Пирвердиева, а также песни эстрадного жанра. Автор большинства из них - поэтесса, композитор и заслуженный деятель культуры, а также художественный руководитель ансамбля «Сувар» Седагет Керимова. Затем на сцену вышли гости концерта. Свои песни и танцы исполнили ансамбли татарских, украинских и еврейских культурных центров Азербайджана.

Егяна РЗАХАНОВА,
газета «Биржа плюс», 17.03.2006.

ОТЗЫВЫ О КОНЦЕРТЕ НА ПОРТАЛЕ SHARVİLİ.COM

Adonis

Вот и прошел этот долгожданный концерт. Итак, по многочисленным заявкам, я немного раскажу про этот концерт. Все началось с родника. Танец «У родника». Само название говорит за себя. Девушки, возвращаясь с наполненными до краев кувшинами, встречают джигитов. Те, в свою очередь, просят напиться. Вот и закручивается танец-сценка. И много еще было подобных постановок. Было интересно наблюдать, как каждый исполняет свою роль.

Особенно зал оживился во время танцев «Шуточный» и «Джигиты». Было, действительно, весело и оригинально. Новые яркие костюмы так и озаряли сцену и весь зал. Сами танцоры тоже не отставали, танцевали как следует. Короче, концерт удался. Поздравляю! Пусть это будет еще только подножье той самой горы совершенства! Все еще впереди!

Bachdakha

Я решил написать про один единственный минус. На мой взгляд это было то, что «актеры» не выходили на поклон, несмотря на то, что зал просто разрывался от аплодисментов... Ведь мы так ждали... А в остальном все было просто восхитительно!!! Баракаллах!!!

LezgiWolf

Я тоже был на концерте! В амфитеатре сидел! Столько хлопал, что прям и сейчас руки дрожат! Было очень интересно! Шуточный танец старушек вообще было что-то! Я когда аплодировал им, рук не чувствовал!

Kas

Судя по откликам зрителей концерт удался. Ребята и девчонки из ансамбля «Сувар» молодцы! Спасибо Седагет Керимовой за ее большой труд.

Margarita

Признаюсь, что мне впервые посчастливилось побывать на лезгинском концерте и мне очень понравилось; в очередной раз убеждаюсь, что у нас очень талантливая молодежь и вообще народ у нас с большим потенциалом, надо только суметь раскрыть его и направить по нужному руслу.

Очень приятно было встретить в театре знакомых людей. В общем, ушла я с концерта полная положительных эмоций. Большое спасибо организаторам, Седагет Керимовой и конечно же исполнителям за подаренный вечер!

Подготовила Зарема ВЕЛИХАНОВА,
Газета «Самур», 25.03.2006.

ТАНЦУЮТ ВСЕ

С 15-го сентября 2006 года в Баку начнет действовать экспериментальная школа танцев «Лезгинка». Занятия будут проводиться в детской, молодежной, взрослой и профессиональной группах. Собеседование и набор желающих будут производиться с 1-го мая по 1-е июля нынешнего года.

Газета «Самур», 24.06.2006.

ДРУЖБА НА ВЕКА

В Баку прошел фестиваль культуры национальных меньшинств Азербайджана.

Выступая на открытии фестиваля, Министр Культуры и Туризма Абульфас Гараев отметил, что нынешний год объявлен ЮНЕСКО годом малых народов. Праздник, прошедший 6-8 декабря в Баку, как раз и проводился в рамках этой общемировой акции и при непосредственной поддержке комиссии Азербайджана в ЮНЕСКО. В нем принимали участие более 250 человек - представителей многонационального и многоконфессионального Азербайджана.

Концертная программа фестиваля стартовала одновременно с его официальным открытием. С самого утра 6 декабря в Театре Песни имени Рашида Бейбутова шли конкурсные выступления вокально-танцевальных коллективов различных национальных общин страны. Известная группа «Сувар» выступила со своей 2-х часовой программой песен и танцев. Несмотря на то, что концерт проходил в будний день, зал был полон до отказа.

Победители этого конкурсного смотра участвовали в заключительном гала-концерте, который состоялся 8 декабря в Государственной Филармонии имени М.Магомаева.

Надо отметить, что номера лезгинской группы «Сувар» комиссией минкультуры были признаны лучшими. Именно поэтому им доверили закрытие гала-концерта.

СВАДЬБУ ИГРАЛИ НА ВСЕХ ЯЗЫКАХ

Заключительный концерт фестиваля культуры национальных меньшинств Азербайджана на сцене Азербайджанской Государственной Филармонии имени М.Магомаева поражал феерией красок, костюмов, музыки и танцев. Представители десятков народов, населяющих нашу многонациональную и многоконфессиональную страну, пели, танцевали, показывали театрализованные сценки. Гвоздем каждой национальной программы стала свадьба - ее в этот вечер играли на всех языках.

Выступления самодеятельных коллективов талышского, аварского, русского, еврейского, лезгинского, ингилойского, грузинского, цахурского, удинского, татского, украинского, татарского народов шли под непрекращающийся шквал аплодисментов.

«Сувар» как всегда выступил прекрасно. После песен Джавахир, Эльвины, Руслана и Решада вышли грациозные лезгинки с композицией «Лебеди». На этот раз композиция была немного изменена и стала даже лучше прежней. Песню «Баде» в исполнении Решада Ибрагимова с самого начала до конца зал сопровождал бурными аплодисментами. Зажигательный танец «Старушки» и на этот раз произвел фурор. Выступление группы завершил зажигательный танец джигитов.

Закрывая концерт, участники, взявшись за руки, исполнили зажигательный танец «Яллы». Небольшая сцена филармонии не смогла вместить одновременно всех выступавших - не только артисты, но и зрители танцевали в проходах зрительного зала.

Зарема Велиханова,
Газета «Самур», 23.12.2006

MƏN HEÇ NƏ BİLMİRƏM

Sənət yollarında uğurla irəliləyən müğənni Cavahir Abdulova öz ilk albomuna «Mən heç nə bilmirəm» adını verib. Tofiq Quliyev, Oqtay Kazımov, Eldar Mansurov, Faiq Sücəddinov kimi məşhur bəstəkarların yaradıcılığına müraciət edən müğənni ilk albomuna Sədaqət Kərimovanın ləzgi və Azərbaycan dillərində mahnılarını da daxil edib.

Cavahir Abdulova Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin Mədəniyyət və İstirahət Departamentinin, həm də «Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblının solisti kimi fəaliyyət göstərir. Ləzgi mahnılarından ibarət növbəti albomunu buraxmaq arzusunda olan istedadlı müğənni yeni repertuar üzərində çalışır. Bu fikrə o, ötən ilin payızında Qusar rayonunun bir sıra kəndlərində Ruslan Pirverdiyevlə bir yerdə verdiyi şou-konsertlərdən sonra gəlib.

Şux zarafatları ilə tamaşaçıları ələ alan, zallarda məhrəmanə ab-hava yaradan, hamıda mahnı oxumaq və rəqs etmək həvəsi oyadan Cavahir kənd adamlarının böyük məhəbbətini qazana bilib. O, bu sevgiyə sevgi ilə cavab verməyi, maraqlı proqramla yenidən kənd zəhmətkeşləri qarşısında çıxış etməyi planlaşdırıb.

«Samur» qəzeti, 31.08.2007

SƏNDƏN AYRI

Bakının Beynəlxalq Mətbuat Klubunda tanınmış müğənni Cavid Hüseynin ilk albomunun təqdi-mat mərasimi olmuşdur. Klassik və müasir mahnıların ifaçısı kimi 20 ildən artıq yaradıcılıqla məşğul olan Cavid Hüseyn Bakı Musiqi Akademiyasının məzunudur. Xalq artistləri Xuraman Qasımova və Lütfiyar İmanovdan sənətin sirlərini öyrənmiş Cavid xarici ölkələrdə ən çox konsertlər verən Azərbaycan sənətçilərindən biridir. O, Avropanın və Amerikanın müxtəlif yerlərində 65 solo konserti vermişdir.

Öz üzərində ciddi çalışan, qalmaqallara yol verməyən Cavid ilk albomu üzərində də çox çalışıb. Şair Sədaqət Kərimovanın sözlərinə bəstəkar Sevinc Ağasıyevanın bəstələdiyi “Səndən ayrı” mahnısının adını albomuna verməsi isə təsadüf deyil. Həmin mahnı və ona çəkilmiş kliplə sənətsevərlərin diqqətini cəlb edən sənətkar bir çox uğurlarına məhz həmin mahnı ilə nail olduğunu qeyd etdi. Alboma Fikrət Əmirovun, Gövhər Həsənzadənin, Nailə Mirməmmədlinin və Sevinc Ağasıyevanın əsərləri daxil edilmişdir.

Tədbirdə Sevinc Ağasıyevanın «Lalə» mahnısına çəkilmiş klip də nümayiş etdirilmişdir.

Roza HACIMURADOVA,
«Samur» qəzeti, 28.02.2008

ЛЕЗГИ ЧIАЛАЛДИ МАД СА ФИЛЬМ

Пуд йис идалай вилик лезгийрин тIварван авай къелемэгьли Седакъет Керимовади «Зи хайи эл» тIвар алаз чIугур фильм чи халкьдин чIалал, адан медениятдал, харусенятдал рикI алайбурун дамахдиз элкъвенай. Гьиссерал звал гьидай, руьгь кутадай и фильмдин суракьар вириниз чкIанай. Адаз килигайбуру автордивай ихьтин къвед лагьай фильм арадал гъун тIалабнай.

С.Керимовади и тIалабун 3 йисалай кьилиз акъудна. Чи халкьдикай, чи чилерикайни тарихдикай, ацукьун-къарагьуникай, чи манийрикайни кьуьлерикай рахазвай и фильмдин гзаф акунар КцIарин лезгийрикай ятIани, абур вирина - Азербайжанда, Дагъустанда, Урусатда, Юкьван Азияда, Татарстанда, Туьркияда, Афгъанистанда ва маса уьлквейра яшамиш жезвай лезгийризни талукьариз жеда. Вучиз лагьайтIа дуьньядин вири лезгияр сад-садаз ухшар я. Им са шумуд уьлкведин лезгийрихъ галаз гуьруьшмиш хьайи автордин фикир я.

Сад лагьай фильмдилай тафаватлу яз къвед лагьай фильмда кьилди сюжетризни клиприз гегьеншдиз чка ганва. Хьиле, Пиралдал, Чпирдал, Лечетдал, Манкъулидхуьре, Мучугъа, Лацара, ТIигьиржалдал, Кьилегъа, Уьнуьгъа, СтIура ва КцIарин маса хуьрера чIугунвай гьар са кадр чи уьмуьрдивни адетрив кьадайбур я.

Фильмда халкьдин манийрикайни кьуьлерикай, гьакIни С.Керимовадин манийрикай менфят къачунва. Абур "Сувар" ансамблди агакьарзава.

Решад Ибрагьимова, Жавагьир Абдуловади, Элвина Гьейдаровади, Руслан Пирвердиева лугьузвай манияр, Айсел Рустамовади, Асият Давыдовади, Сарият Шагьмурадовади, Лейла Муртузаевади, Аида Алиевади, Егана Гьасановади, Элвира Мурадхановади, Фарид Шагьмурадова, Мегьман Гьуьсейнова, Сакин Велиметова, Магьмуд Багъишева, Завир Нежефова, Заур Жамалова ва масабуру ийизвай кьуьлер рикIел аламукьдайбур я. Кьуьлериз къурулуш гайибур С.Керимова ва З.Жигерханов я.

Фильмдиз сценарий кхьейди ва режиссер, гьакIни текст кIелайди Седакъет Керимова, операторар Телман Давыдов, Шакир Къазиханов, Тофик Саруханов, Муслим Гьейбатов, Рашид Жанмирзоев, монтаж авурди Мегьамед Агьмедов я.

«Самур» газет, 31.08.2007.

КЬВЕ ЧАР

Играми Седакъет вах! Вуна «Зи хайи эл» тIвар алаз цIийиз арадиз гъайи къвед лагьай фильмдиз килигайла чи гьиссерал гьикI звал атанатIа, чак гьихьтин дамах акатнатIа лугьун четин я. Чи вилерал акьалтай накъвари фильмдин эсерлувиликайни къиметлувиликай хабар гузвай. Гьикьван зегьмет чIугунва вуна и фильм арадиз гъун патал. Хайи халкь, хайи чил, хайи адетар гьикьван хъсандиз кIанарзава вуна!

Хайи элдин къадир хьухь лагьана вилер ахъайзава вуна шумудни са къадирсузрин. Гадарнавай хуьрер, барбатI йикъал атанвай чи чилер акурла инсандин рикI ишеда. Гьикьван гагьди чи жегьилар хайи диге туна яргьариз катдатIа? Яраб и фильмдиз килигайла абурун рикIериз эсер жедатIа?

ТIигьиржал ва Кьилегъ хьтин хуьрер авай гьалдиз килигайла инсан шерзум тахьун мумкин туш. Гьич тахьайтIа, маса хуьрер и йикъал къведайвал тийин. Ви фильмди гьар са лезгидивай гьа и кар тIалабзава. Жуввал квадарнавай гьар са лезгидиз жувал хъша лугьузва.

Баркалла ваз, ихьтин къиметлу фильм арадиз гъайи. Тек са фильмдай ваъ, хайи халкь паталди ийизвай вири крарай баркалла къвезва ваз. «Сувар» ансамбль арадиз гъайи, Бакуда «Лезгинка» мектеб кардик кутур, чIехи мярекатар кьиле тухвай вуна вири лезгийриз чешне къалурзава. Шумуд йисар я руьгь кутаз вуна чак. И рекье Аллагьди ваз нуьсрет гурай, ви агалкьунар пара хьурай.

Гуьлхар ГУЬЛИЕВА,
«Самур» газет, 30.09.2007.

И мукьвара са межлисдал куьне чIугунвай «Зи хайи эл» филмдиз килигзавай чна. И межлисда дуьньядин шумудни са уьлквейра хьанвай, пул, мал, девлет авай лезгиярни авай. Абуру нефес къачун тавуна фильмдиз килигзавай. Шагь дагъдин лацу кукIушриз, Лацарин шуршурриз, шикил хьиз аквазвай чарчарриз, Самур вацIунни КцIар вацIун къерехра халичадал цуьквер хьиз экIя хьанвай хуьрериз, къацу тамариз, ргазвай булахриз килигайла, лезги мелер, мехъерар акурла абур чIалахь жезвачир хьи, инагар чпин диде-бубаяр, вахар-стхаяр, мукьва-кьилияр яшамиш жезвай лезги чилер я.

«Хайи чил» тIвар алаз вуна чIугунвай I ва II фильмриз килигайла, «Самур» газет ва ви къелемдикай хкатнавай романар, повестар, шиирар, поэмаяр кIелайла, Седакъет ханум, вуна лезгияр патал чIехи зегьметар чIугвазвайди кьатIузва чна. Ваз и кIвалахар давамарун патал ва булах хьиз ргазвай ви яратмишунрин рекье амайдалайни чIехи агалкьунар тIалабзава за.

Межлум ФЕРЗАЛИЕВ,
КцIар шегьер

«СУВАРИН» ТАВАТАР

ШАРВИЛИДИН МЕХЪЕР

Так называется новый альбом известной лезгинской группы «Сувар». Зрители долго и с нетерпением ждали этого дня. Ведь песни, вошедшие в альбом, за рекордно короткое время стали популярными благодаря концертам ансамбля. В частности, это такие старинные, всеми любимые лезгинские народные песни, как «Шарвилидин мехъер», «Свас тухузва», «Рушан рикIе мурад ава», «Эсли-Керем», «Адахлу» и т. д. Вошли в альбом также известные песни Седагет Керимовой «Баде», «Булахдал», «Серинда», «Лезгинкадал илига» и другие в новой аранжировке.

Студийные записи в исполнении Решада Ибрагимова, Джавахир Абдуловой, Эльвины Гейдаровой, Розы Гаджимурадовой и Руслана Пирвердиева оставляют яркий след в памяти слушателей. Аранжировки Назима Ахмеда и музыкальное сопровождение Заура Мусаева, Афгана Джамалуддинова, Эмина Керимова и Эльнура Рагимова отличаются профессионализмом и колоритом.

Газета «Самур», 23.08.2008.

İKİ SAAT CANLI EFİRDƏ

Mayın 6-da TRT-nin səhər proqramının dəvəti ilə buraya qonaq gələn »Suvar» ansamblının üzvlərini maraqlı sürpriz gözləyirdi. Onlar iki saat birbaşa efirdə olacaqdılar. Həmin günün çəkilişləri rejissorlar Mehtab Özgül və Betül Şahinin rəhbərliyi altında keçirilirdi.

Dünyanın 37 ölkəsinə, o cümlədən də Azərbaycana yayımlanan telekörpünün qonağı yazıçı-jurnalist Sədaqət Kərimovanı təqdim edən aparıcılar onun yaradıcılığı haqqında məlumat vermiş, son kitabı, azərbaycanca işıq üzü görmüş «Qəlbinə boylan, insan» poeziyatoplusunun məziyyətlərindən danışmışlar. Yeni şeirlərini efirdən tamaşaçılara təqdim edən müəllif bir sıra sualları cavablandırmışdır. Sonra onun rəhbərlik etdiyi «Suvar» ansamblının üzvləri tamaşaçılara bir-birindən maraqlı ifalar təqdim etmişlər.

Həmin axşam TRT-nın restoranında «Suvar» ansamblının şərəfinə təşkil olunmuş ziyafətdə iştirak edən baş rejissor Nihat Gülər, rejissor köməkçisi Sibel Yolçu, folklorşünas İrfan Girdal, aparıcı Şəhla Bozqurd və digərləri ansamblı yüksək dəyərləndirmiş, onların iştirakı ilə çəkilmiş və yaxın vaxtlarda efirə veriləcək verilişin «Könül bağı»nın təqdim etdiyi ən maraqlı süjetlərdən biri olduğunu etiraf etmişlər.

Ev sahiblərinin xahişi ilə restoranda əllərinə

mikrofon alan Rəşad İbrahimov və Elvina Heydərova bu dəfə onları ləzgi, azərbaycan, türk, italyan dillərində oxuduqları mahnılar, güclü səs imkanları və şirin ifaları ilə heyrətləndirmişlər. Müğənniləri ayaq üstə, dönə-dönə alqışlayan televiziya işçiləri onları tezliklə yenidən daha maraqlı verilişlərə dəvət edəcəklərini vəd etmişlər.

«Samur» qəzeti, 30.05.2009.

ЛЕЗГИНСКАЯ МУЗЫКА НА ТУРЕЦКОМ КАНАЛЕ

В мае 2009 года по приглашению телеканала ТРТ Турецкой Республики ансамбль “Сувар” побывал в городе Анкара на передаче “Кенюл багы”. Руководитель ансамбля “Сувар” писатель-журналист, композитор Седагет Керимова подробно рассказала телезрителям о лезгинах, о фольклоре народа, о его музыкальном творчестве, а также о деятельности ансамбля “Сувар”. Решад Ибрагимов и Эльвина Гейдарова в сопровождении инструментального ансамбля исполнили народные песни и песни Седагет Керимовой.

Ведущие программы также рассказали о литературном и музыкальном творчестве Седагет Керимовой, ознакомили телезрителей с ее новой книгой, изданной накануне в Баку. Передача, которая длилась около часа, транслировалась в 37 странах мира, где зрители имеют возможность смотреть передачи канала TRT AVAZ.

«SUVAR»I DƏYƏRLƏNDİRDİLƏR

Bu ilin may ayının 5-dən 7-dək Türkiyə Respublikası Dövlət Televiziyasının dəvəti ilə burada olmuş yazıçı-jurnalist Sədaqət Kərimova və onun rəhbərlik etdiyi «Suvar» ləzgi ansamblı haqqında TRT AVAZ proqramı bir saatlıq veriliş çəkmişdir. «Könül bağı» adlanan və 37 ölkəyə yayımlanan bu veriliş 4 il əvvəl yaranmışdır. Adətən dünyanın türkdilli xalqlarının folkloru, musiqi mədəniyyəti, adət-ənənələrinə həsr olunan bu proqramın 60-cı yubiley verilişi Qafqazın qədim xalqlarından olan ləzgilərə həsr edilmişdir. 8 saat davam edən çəkilişlər Ankara şəhərində, TRT-nin «Arı» studiyasında olmuşdur.

Zaur Musayev, Əfqan Camaluddinov, Elnur Rəhimov, Kamran Həsənpur və Xalid Zeynalovun ifasında instrumental musiqi səslənmiş, Rəşad İbrahimov və Elvina Heydərova ləzgi mahnılarını ifa etmişlər.

«Suvar» ansamblının timsalında tamaşaçılarına ləzgilərin özünəməxsus musiqisi, mahnı və rəqsləri barədə geniş bilgilər vermək məqsədilə S.Kərimova ilə söhbəti 30 musiqiçini birləşdirən dünya şöhrətli «Türk müzik dünyası» kollektivinin yaradıcısı, ta-nınmış musiqiçi İrfan Girdal və adlı-sanlı sənətçi Feryal Başel aparmışlar.

Verilişdə ləzgilər, onların mədəniyyəti, folkloru, musiqi yaradıcılığı, «Lezginka» rəqsi haqqında geniş məlumat verən S.Kərimova «Suvar»ın uğurları ilə tamaşıçıları tanış etmişdir. «Adaxlı», «Peyker baxa», «Qız ürəyində murad var» kimi ləzgi xalq mahnıları diqqəti cəlb etmişdir. İrfan Girdal «Peyker baxa» mahnısına

heyranlığını bildirmiş, bu mahnını yaxın vaxtlarda ləzgi dilində lentə yazdırmaq istədiyini demişdir. Türk sənətkarları S.Kərimovanın bəstələrini, o cümlədən onun «Lezginka çal», «Samur», «Şarvili», «Toy» mahnılarını yüksək qiymətləndirmiş, ona maraqlı təkliflər etmişlər. «Könül bağı» bu ilin iyun ayının 11-də Bakı vaxtı ilə saat 22-də TRT kanalı ilə nümayiş etdiriləcəkdir.

«Samur» qəzeti», 30.05.2009.

СА СЯТДИН ГУНУГ

Алай йисан июндин 11-даз сятдин 22-даз Туьркиядин TRT AVAZ каналди лезгийриз талукьарнавай са сятдин гунуг къалурна. “Лезги музыкадикай чирвилер” тIвар ганвай и гунуг Азербайжандин лезгийрин “Сувар” ансамбль майдин вацра и уьлкведа мугьманвиле хьайила арадиз гъанай.

Гунугдин кьилин мугьман чи къелемэгьли Седакьет Керимова тир. Ада лезгийрин ацукьун-къарагъуникай, чи медениятдикай, фольклордикай-ни музыкадикай ихтилатна. Туьркквери чка атунивай чи ватанэгьлидин туькIуьрунрикайни малуматар гана. “Сувар” ансамблди агакьарай маниярни макьамар туьрк тамашачийрин рикIяй хьана.

«Самур» газет, 26.06.2009

ПРАЗДНИК ЦВЕТОВ

Лезгинские традиции

Как рассказывали мудрые старцы, испокон веков у подножия Шалбуз дага на альпийских лугах, в окрестностях селения Чепер (Ахтынский район Дагестанской республики), в начале лета проводился праздник цветов. Это единственное в мире село, где ежегодно столь торжественно отдается дань прекрасной природе. Когда начинают цвести альпийские луга, в заранее оговоренный день люди в ярких нарядах ранним утром отовсюду стекаются в Чепер.

Ансамбль «Сувар» в гостях у İctimai TV. 2008 год.

Одним из незабываемых моментов является избрание королевы цветов среди девушек. Она должна быть не только красивой, но и смелой, уметь не только искусно танцевать “Лезгинку», но и петь, и скакать верхом на коне. Ее волосы украшают венком из альпийских цветов. Именно ей и предоставляется честь открытия праздника. Самые зажигательные скачки проходят во время праздника цветов. Жеребцов к этим выступлениям готовят целый год. Канатоходцы выполняют сложнейшие трюки. Женщины предпочитают совмещать приятное с полезным, они отправляются за целебными сборами.

Вечером начинаются песенные состязания. В завершение, прямо на лугу устраивается пиршество. А далее - долгожданное время Дема. В парных танцах девушки демонстрируют грациозность, плавность движений, а парни ловкость, гибкость и мужество. Нельзя не восторгаться мудростью народа, который сохранил и пронес этот праздник через века. Велика его воспитательная роль.

Цель праздника - способствовать добрым отношениям, хорошему настроению у людей. Праздник - это когда множество людей прикасаются к прекрасному, вместе постигая вечную красоту природы. Он впечатляет самобытностью обрядов, массовостью, торжественностью и открытостью. Молодость и веселье являются его лейтмотивами. Отдаляясь на время от житейских проблем, люди на лоне природы находят умиротворение и отдых. Этот союз человека с природой внутренне очищает его. Находясь под чарами природы, человек шире и глубже познает мир. Во всем этом и заключается непреходящее значение древнего и доброго лезгинского праздника.

ДЕНЬ СБОРА ТРАВ

В моей памяти оставили глубокий след многие из наших обычаев и традиций, которые соблюдали гусарские лезгины. Один из тех обычаев сыграл огромную роль в моем формировании как писателя. Благодаря ему передо мной открылись таинственные стороны нашей природы. Я стала видеть ее незримую красоту.

Помню, как ранней весной в лезгинских селах, наряду с другими хозяйственными делами, начиналась трудная, но в то же время приятная работа, которая в основном выполнялась женщинами. Называлась она «Чиладагърин югъ», то есть, день сбора лекарственных трав. Женщины в праздничном настроении отправлялись на лоно природы собирать эти необычные дары земли.

Вдали, за глубоким лесом тянулись необъятные зеленые просторы, а за ними - скалистые склоны. Поход начинался на заре и продолжался до полного восхода солнца. Именно в это время суток и нужно было собирать травы, чтобы они не успели утратить своей свежести и чудодейственной целебной силы.

Множество их разновидностей росло в наших краях: первоцвет, зверобой, донник, подорожник, лопух, крапива, череда, белладонна, мать и мачеха, василек, алтей, яснотка, шалфей... Я диву давалась тому, как умело женщины в них разбирались. Бывало, им приходилось лазать по отвесным скалам, спускаться в глубокие ущелья. Происходило это в конце 60-х годов XX столетия. Люди в то время редко обращались к врачам и в основном пользовались средствами народной медицины.

Все завершалось общим пиршеством. После «застолья» женщины, сидя в кругу, перебирали свой драгоценный урожай, делились опытом приготовления снадобий. После начиналось веселье. Запевалы громко пели, а другие подхватывали мелодию. Обычно исполнялись такие песни, как «Марву цуьк», «Мулейли», «Силибир», «Дарман», «Суваллай яр», «Цуьквер, цуьквер». Затем устраивались танцы. Одни пели и хлопали в ритм, а те, кто помоложе, пускались в пляс. Цветы украшали волосы девочек, а женщины шли с огромными мешками растений на плечах.

Дома, в хорошо проветриваемых помещениях, растения просушивались, затем помещались в чистые полотняные мешочки и вывешивались на хранение. Такая «зеленая» аптечка была в каждом доме. Возможно поэтому к врачам обращались лишь в исключительных случаях.

БАКУДА ЦУЬКВЕРИН СУВАР

Им халисан дем тир. Дамахарнавай рушарини гадайри «Лезгинка»дал акI кьулзавай хьи, залда авайбуру пIузаррик хъвер, кIвачерик звер кваз гурлу капар ягъизвай. Алай йисан 7-июндиз Бакуда Азербайжандин Гьукуматдин Филармониядин дараматда кьиле фейи «Сувар» ансамблдин лезгийрин цуькверин сувариз талукьарнавай концертда ихьтин рикI ахъайдай легьзеяр гзафни-гзаф хьана.

Ибурукай сад концертдин эвелда «Перизада» лугъузвай рушар цуькверив ацIанвай хунчаяр гваз сегьнедиз экъечIун хьана. Ингъе мани кьилиз акъатна, рушар залдиз эвичIайла, хунчайра авай цуьквер ина ацукьнавайбурув вугайла, садбурун вилерал накъвар акьалтна.

Лезги хитарал элкъвенвай «Лезгинкадал илига», «Дидедин чIал», «Асса» хьтин манияр и гьилера Решад Ибрагьимова, Жавагьир Абдуловади, Элвина Гьейдаровади ва Роза Гьажимурадовади залдихъ галаз санал лугьун виридан рикIяй хьана. Иер ванералди тафаватлу тир «Сувар»ин маничийрин жергеяр къалин жезвайдини ашкара хьана. «Сувар»ин цавара цIийи гъед куькIуьннавайди залда авайбуру гьасятда кьатIана. Азербайжандин Гьукуматдин Консерваториядин II курсунин студент Камил Османлыди лезги ва урус чIаларалди лагьай манийралди вири гьейранарна.

«Дем», «Танишвал», «Жегьилвал», «Къарияр», «Къугъар», «Чепелукьар» хьтин кьуьлери эхиримжи йисара Бакуда С.Керимовадин регьбервилик кваз кьилди лезги хореографиядин мектеб арадиз атанвайди мад гьилера субутна. РикI ахъайдай кар ам я хьи, ансамблдихъ Халида Гьажимурадова, Анар Бутаев, Сакин Велиметов, Завир Нежефов хьтин чпихъ чIехи алакьунар авай кьуьлдайбур хьанва.

Кямиль Османлы

Альфия Рустамовади ва Рамин Фарманова чпин «Булахдал» тIвар ганвай кьуьл авурла, зал капаралди юзана.

«Сувар»дал рикI алайбур патал и гьилера аялрин кьуьлуьнин группа сегьнедал акванни чIехи савкьват хьана. 40 касди иштираквай и чIехи коллективди - «Сувар» манийринни кьуьлерин ансамблди мадни са кар субутна: Бакуда зурба са халкьдин коллектив арадиз атанва ва и коллективди ара датIана лезгийрин меденият теблигъзава. Четинвилериз, машгъул жедай кьилди чка тахьуниз, концертар гудай дараматрин арендадин гьахъ гзафни-гзаф багьа хьуниз килиг тавуна, «Сувар»и чи халкьдин тIвар кьакьанриз хкажзава. Чи вилик-кьилик квай ксари куьмек гайитIа, адан агалкьунар иллаки пара жеда. Са капар ягъуналди крар кьиле фидач. РикI кана, галайвал авунни герек я. ИкI хьайитIа, «Сувар» дуьньядиз сейли жеда.

Роза ГЬАЖИМУРАДОВА,
«Самур» газет, 26.06.2009.

АВАЗ ХЬУРАЙ “ЛЕЗГИНКА”!

Лезгийривай гзаф затIар къакъудай са бязи патанбуру гила «Лезгинкадал» вегьенва. Садбуру ам лезгийрин къуьл туш лугьудай чIуру фикирар-ни чукIурзава. Ихьтин ксариз Азербайжандин ва Дагъустандин чара-чара халкьарин арада «Лезгинкадал» шак гъидай майилар кардик кутаз кIанзава.

Гьа инал лугьун хьи, лезги къуьлер кьилиз акъудзавайбуру чи медениятдин кьетIен хилерикай тир къуьлунин сенят вилик тухуникай тIимил фикирзава. Гьавиляй и халкьдин ирсиниз шерик жез кIанзавайбурун кьадарни къвердавай пара жезва.

Лезги къуьлер вилик тухун патал чи вилик-кьилик галай камалэгьлийри са шумуд йис инлай вилик Бакуда «Лезгинка» къуьлунин мектеб кардик кутуна. Чара-чара группаяр туькIуьрна, хореографар желб авуна, жегьилриз къуьлуьнин сирер чириз эгечIна. Хъсан тумуни хъсандиз цIирда лугьуда. «Лезгинка» мектебдин хуш суракьар гила республикадин къецепатазни чкIанва.

Са береда чи бубайри менфят къачур къуьлер арадал хкизвай, халкьдин адетрив кьадай кьилди композицияр туькIуьрзавай жегьилар «Сувар» Лезги Манийринни Къуьлерин Ансамблди виринiз сейли ийизва. Гила Азербайжандин гзаф сеняткарри хиве кьазвайвал, «Сувар»ин къуьлдайбурун цIай, ялав гьайиф хьи, маса пешекаррихъ авач. «Лезгинка» мектебди са шумуд йис я Бакудин медениятдин уьмуьрдиз цIийивал гъиз. Вишералди жегьилри лезги къуьлер чирзава. Гила мехъеррихъ, демерихъ хъсандиз къуьлзавай жегьилри инсанар гьейранарзава. Гьавиляй лезги къуьлерин студияр, мектебар гзаф хьанва. «Сувар» ансамблдин пешекар къуьлдайбуру гила чпин сенят масабуруз чирзава. Им рикI ахъайдай кар я, жуван халкьдин адетриз икрам авун я.

«Лезгинка» мектебда аялрин группа кардик акатна са варз я. Чпихъ чIехи алакьунар авай лезги аялри къуьлунин тарсар къачузва. «Лезгинка» мектеб арадиз гъайи пешекаррихъ са мурад ава: лезгияр гзаф яшамиш жезвай Азербайжанда жуван къуьлериз иесивал авун, ам мадни вини дережадиз акъудун!

ШАРВИЛИ

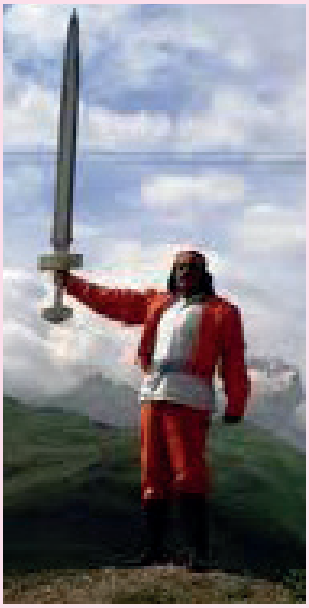

Алай йисан 27-июндиз Ахцегьа кьиле фейи «Шарвили» эпосдин суварин чIехи концертдиз халкьдин артистар тир Роза Макьсумова, Тарлан Мамедов, популяр маничи Замир, гьакIни Наиля ва Мадина Шагьмурадоваяр хъсан манияр гваз атанвай. Жегьил маничи Селим Аллагьяров сегьнедал акъатайла вирида гурлу капар яна. Дагъустандин Гьукуматдин Филармониядин «Эридан» тIвар алай вокалдин группадин рушарин ванерин иервили вири гьейран авуна. Дербентдин «Айишатар» кьуьлерин ансамблдин репертуарни хушдиз кьабулна. Азербайжандин «Сувар» лезги ансамблдин маничияр тир Решад Ибрагьимован ва Роза Гьажимурадовадин сеняткарвилиз, абурун кьетIен репертуардиз дагъустанвийри лайихлу къимет гана. Иллаки Решадан «Зи халкьдикай мани»ди вирибурун рикIериз эсерна. Розади лагьай «Ширин» халкьдин мани ада кьван эсерлудиз садавайни лугьуз хьайиди туш лагьана пешекарри.

Концертдин программа туькIуьрай, адаз регьбервал гайи Дагъустандин халкьдин артист, лезгийрин пешекар музыкадин дережа хкажнавай, вичин вишералди манияр мецера гьатнавай, «Шарвили» опера кхьена арадиз гъанвай чIехи сеняткар Мегьамед Гьуьсейнован зегьмет кьилди къейд ийиз кIанзава. И гьилера концерт гзаф марагълу хьун гьадан алакьунрунин нетижа я.

«Самур» газет, 25.07.2009.

Редакциядай: *ЦIинин суварик «Самур» газетдин кьилин редактор ва Бакудин манийринни кьуьлерин «Сувар» ансамблдин регьбер С.Керимова лезгийрин милли меденият ва харусенят вилик тухунай «Шарвили» премиядиз лайихлу хьана.*

«Сувар» ансамблдин коллектив ва Дагъустандин маничияр «Шарвили» эпосдин суварин концертдин программадин режиссёр, сейли композитор Мегьамед Гьуьсейновахъ (эрчIи патай) галаз санал.

DÜNYANIN ƏN İTİ RƏQSİ

«Lezginka» dünyanın ən iti, ən şux və dinamik rəqslərindəndir. Bu rəqsə çeviklik, cəldlik, plastika və coşqunluq xasdır. Elə ona görə də dünyada məşhurdur və çox sevilir. Bu gün «Lezginka» Qafqazın vizit vərəqi sayılır. Bəzi adamlarda belə bir yanlış təsəvvür var ki, guya bu, bir rəqsin adıdır. Əslində isə bu, həm «Lezgi ruş», yəni «Ləzgi qızı» rəqsinin, həm də ləzgi rəqs ritmlərinin ümumi adını əks etdirir. XIX əsrin əvvəllərində Dağıstanda yaşamış bir sıra rus tarixçiləri və yazıçıları bəzi başqa ləzgi rəqslərini də gözəlliyinə və iti ritmlərinə görə «Lezginka» adlandırmışlar. S.Muravyov və V.Veliçko kimi məşhur rus tarixçiləri «Lezginka»nın döyüşkən və səfərbəredici ruhunu xüsusi qeyd etmiş, onun sədaları altında Şeyx Şamilin öz müridlərini döyüşə necə hazırladığı haqqında ətraflı yazmışlar. Rus şairi M.Y.Lermontov özünün «Qaçaq Hacı» əsərində ləzgi gözəli Leylanın necə gözəl rəqs etdiyini və mahnı oxuduğunu məhəbbətlə təsvir etmişdir. 1893-1921-ci illərdə Axtıda yaşamış latış yazıçısı Ernest Birzniek-Upit yazırdı ki, ləzgilərin bütün el şənlikləri zurna və nağara sədaları altında rəqslərlə keçir. O, ucaboy, enlikürək gənclərin və zərif qamətli, incəbel qızların rəqsini göydə süzən qartallara bənzədirdi.

Ləzgi rəqslərinin zənginliyini və müxtəlifliyini göstərmək üçün bircə faktı qeyd etmək kifayətdir. İki dəfə SSRİ Dövlət Mükafatı laureatı, peşəkar ləzgi musiqisinin banisi Qotfrid Həsənov 1925-ci ildə 126 ləzgi xalq melodiyasını lentə almışdır. 1927-ci ildə o, həmin melodiyalardan zurna ilə ifa olunan 12 «Lezginka»nı lentə köçürmüşdür. 1948-ci ildə çap etdirdiyi «100 Dağıstan havası» adlı antologiyaya bəstəkar onlarca ləzgi rəqs havasını daxil etmişdir. Məşhur «Lezginka» rəqs ansamblının bədii rəhbəri Zeynal Hacıyev 1959-cu ildə «30 ləzgi xalq rəqsi» adlı toplu buraxmışdır. Bəstəkar Fətullah Rəhimxanov ləzgilərin 79 xalq mahnısını və 23 rəqsini toplayıb nota köçürmüşdür.

Ləzgilər rəqs etməyi niyə bu qədər çox sevirlər? Bu, ilk növbədə xalq adət-ənənələri ilə bağlıdır. Qədim zamanlardan ləzgi xalq mərasimlərini və el şənliklərini folklor nümunələri müşayiət edib. Onun əsas atributları olan mahnı və rəqslərdə qədim ayinlərin izləri aydın hiss olunur. Çoxallahlılığa sitayiş dövründən miras qalmış qartala sitayiş ayini bir çox rəqslərin elementlərində qorunub. Ləzgilərin qədim əcdadları olan leglər insanın ölümündən sonra onun ruhunun qartal şəklində yaşamasına inanırdılar. Ləzgi dilində həm qartalın, həm də ruhun bir sözlə ifadə olunması həmin təsəvvürlərlə bağlıdır. Qədimlərdə hələ «Lezginka»ya qədər ləzgilərin «Лекьер» («Qartallar») rəqsinin olması da bunu sübut edir. Gürcülər bu gün də ləzgilərə və ləzgi rəqsinə «Lekuri» deyirlər. Ləzgi xalq mərasimlərinin mərkəzində qartal uçuşunun imitasiyası olan rəqslər dayanır. Həm kişi, həm də qadın rəqqaslar ayaq barmaqları ucunda qalxaraq, əllərini yana açaraq, qartal obrazını yaradır, onun uçuşunu təqlid edirlər. Rəqsin kulminasiya nöqtəsi - ruhun bədəndən ayrılıb göyə qalxması, yəni ekstaz anında «assa» sədaları ucalır. Qədim inanc bu gün də ləzgilərin təsəvvüründə yaşayır. Qartal müqəddəs quş sayılır, onu ovlamaq günah hesab olunur.

Rəqs incəsənətin çətin və mürəkkəb növlərindən biridir. Burada hiss, həyəcan, arzu, istək hərəkətlərin köməyi ilə ifadə olunur. Hər rəqs bir əsərdir. Onun məzmunu, proloqu, kulminasiya nöqtəsi, epiloqu olur. Rəqslər mütləq müəyyən məna kəsb etməlidir. Bütün sənət növləri kimi rəqslər də bayağılığı sevmir. Ləzgi xalq rəqslərinin əksəriyyətinə incə yumor xasdır.

Ləzgi folklor rəqsləri növ müxtəlifliyi və elementlərinin zənginliyi ilə seçilir. Onlar əsasən ayaq barmaqları üzərində ifa olunur. Rəqqasların hərəkətlərində azadlıq arzusu, həyat eşqi, sevgi hissi nümayiş etdirilir. Kişi ifaçılar çeviklik, cəldlik, itilik, dözümlülük, qadın ifaçılar isə zəriflik, incəlik, plastika nümayiş etdirirlər.

Xalq rəqsləri xalqın tarixinin və mədəniyyətinin güzgüsüdür. Qədim zamanlardan başlayaraq ləzgilərin bütün kütləvi xalq mərasimləri kişili-qadınlı bir yerdə keçirilib. Ən böyük el bayramı isə toy sayılıb. Ləzgi toyunun əsas atributu «Dem» adlanan rəqs mərasimidir. Bir çox xalqlardan fərqli olaraq ləzgilər bu günə kimi həmin mərasimi yemək-içmək məclisindən sonra, ayrıca, açıq və geniş meydançada keçirirlər. Axşamdan gecə yarısına kimi davam edən bu məclisi rəqs yarışı da adlandırmaq olar. Burada cüt ifalara üstünlük verilir.

Zaman keçdikcə insan münasibətləri dəyişib, qadınlar və kişilər arasındakı bərabərlik prinsipi pozulub. Əvvəlki adətlər dəyişsə də, bu dəyişikliklər toy mərasimlərinə bir o qədər təsir göstərə bilməyib, onların mahiyyəti demək olar ki, olduğu kimi qalıb. Toy gənclərin toplantı yeri, bir-birini seçib bəyənmək yeri, ünsiyyət yeri olaraq qalıb. Çoxlu qadağaların mövcud olduğu dövrlərdə gənclər bir-birini məhz toylarda və kütləvi bayramlarda bəyənib sevmək imkanına malik olublar. Onlar hiss və həyəcanlarını yalnız rəqs zamanı, hərəkətləri vasitəsi ilə çatdırıblar.

Qədim insanların həyatında musiqi mühüm rol oynayıb. Mahnı və rəqslər insanları yaxınlaşdırıb, onları bir məslək ətrafında birləşdirib, çətinliklərdən qoruyub. Hazırda bəşəriyyətin gələcəyinin tükdən asılı olduğu, insan mənəviyyatında təbəddülatlar baş verdiyi, xeyir və şərin, yaxşı və pisin döyüş meydanına çevrilmiş yer kürəsini – bizim ümumi evimizi yalnız incəsənətlə xilas etmək mümkündür. Musiqi barışdırmaq, dostlaşdırmaq, sevdirmək, doğmalaşdırmaq gücünə malikdir. Elə buna görə də bu gün dünya musiqi ilə nəfəs alır, mahnılar, rəqslərlə ünsiyyət yaradır. "Suvar" ansamblı kimi.

Rəqs məktəbini yaratmağımızla buraya ləzgi gənclərinin axını başladı. Qrupa 70 nəfər yazıldı. Onların hamısı tələbə idi. Dərslərin çoxluğuna, çətinliyinə baxmayaraq, həftədə 2 dəfə məşqlərə gəlirdilər. Bunlar ailə tərbiyəsi görmüş, zəngin mənəviyyatlı, ən başlıcası isə, ləzgi dilinə və mədəniyyətinə böyük ehtiram bəsləyən qızlar idi. Onları birləşdirən isə aralarındakı səmimiyyət və dostluq idi.

Rəqs truppasına onların arasından 8 nəfər ən istedadlısını seçməli idik. Əslində əmin deyildim ki, valideynləri onlara icazə verəcək, çünki seçdiyim qızlar tanınmış ailələrin övladları olmaqla yanaşı, olduqca

LƏZGİ GÖZƏLLƏRİ

gözəl idilər. Hamı bir nəfər kimi "hə" cavabı verəndə sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Onların valideynlərinin mənə ünvanladıqları "Sədaqət xanım oradadırsa, biz arxayınıq" sözləri mənə qol-qanad verdi.

Rəqs kollektivinin ilk çıxışından sonra "Ləzgi gözəlləri"nin tərifi hər yana yayıldı. Bu qızlarla ünsiyyətdə olmaq adamı zənginləşdirirdi. Onları öz övladlarım kimi sevirdim. Qızlar da mənə bağlanmışdılar.

Aysel Rüstəmova
Yeganə Həsənova
Leyla Murtuzayeva
Asiyat Davudova
Sariyat Şahmuradova
Aida Əliyeva

gözəllik və zəriflik nümunəsi idilər. Sonralar onlara Aysel Əliyeva, Elvira Muradxanova, Diana Zöhrabova, Amira Vəlibəyova və başqaları da qoşuldu. Bir neçə il sonra qızların əksəriyyətinin ailə qurması ilə əlaqədar bir müddət ansamblda durğunluq yaşandı. Amma heç gözləmədiyim halda bir-birindən istedadlı bir neçə qız özləri ilə «Suvara» coşqun bir dalğa gətirdi. Odlu-alovlu qrupda bir-birindən istedadlı qızlar məşq edirdilər:

Günay Cigərxanova
İraida Həmzətova
Alfiya Rüstəmova
Xalidə Hacımuradova
Alviya Həsənova
Mirvari Şıxova
Səbinə Davidova
Dilarə Qaraxanova
Gülnara Qaraxanova
Təranə Əliyeva
Gülnara Kazinbəyova

rəqsə vurğun idilər. Bu qızların gəlişi ilə rəqs ansamblının fəaliyyətində bir canlanma yarandı.

Hazırda ansamblda Gülnara Qaraxanova, Səbinə Davidova, Mirvari Şıxova, Sunaxanum Sultanova, Minarə Qaraxanova, Xalidə Murtuzayeva, Liliya Zakareyşvili, Anade Rzaxanova, Zarina Rəhimxanova, Fidan Cavadova kimi rəqsə vurğun olan, özləri başdan-başa zəriflik və məlahət mücəssəməsi olan istedadlı qızlar ləzgi rəqslərinin incəliklərini öyrənirlər.

Rəqs ansamblının oğlanlar qrupundan söhbət düşəndə ilk növbədə ağlıma "İgidlər" sözü gəlir. Bu boy-buxunlu, yaraşıqlı, ziyalı və istedadlı gənclərin Azərbaycanda ləzgi musiqi mədəniyyətinin təbliğində böyük rolu var. Ansambl bir çox uğurlarına görə bu zəhmətkeş və təəssübkeş gənclərə borcludur.

Zavir Nəcəfov
Sakin Vəlimətov
Anar Butayev
Mahmud Bağışov
Bəylər Dadaşov
Tural Səmədov
Rauf Heydərov
Hacı Hacıyev
Ələddin Əliyev

İGİDLƏR

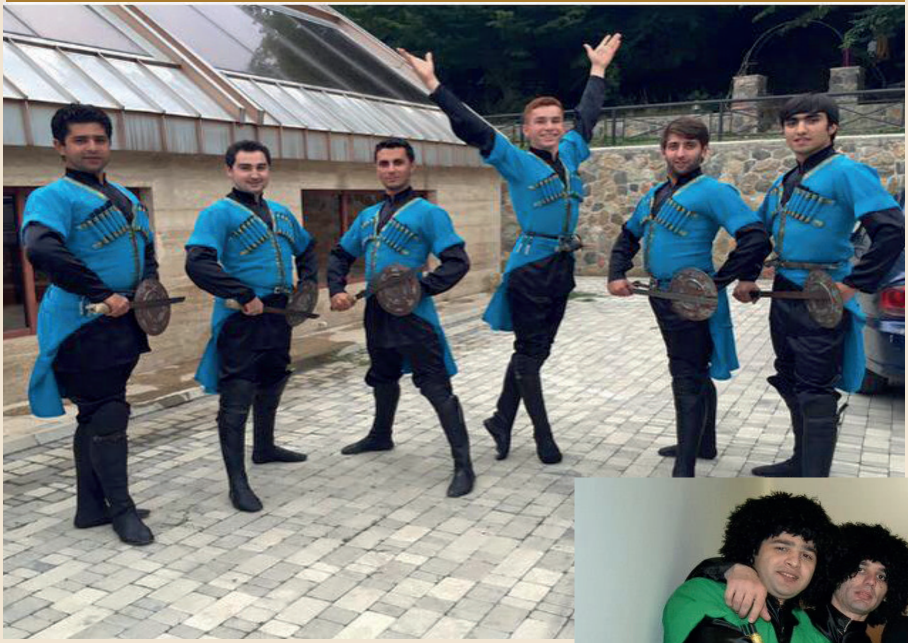

Onların əksəriyyətinin "Suvara" sədaqəti bu günə kimi davam edir. Ötən illər ərzində ansamblın sevilən üzvlərinə çevrilən bu gənclərin səyləri nəticəsində ləzgi rəqslərinin şöhrəti Azərbaycandan uzaqlara da yayılıb.

Oğlanlardan ibarət rəqs qrupunun təşəbbüsü ilə Dağıstandan Bakıya dəvət olunmuş xoreoqraf, məşhur "Lezginka" ansamblının sabiq rəqqası Ruslan Bekbulatovun məşqləri ilə "Suvar"ın rəqsləri forma və məzmunca gözəlləşdi, rəqqasların hərəkətləri cilalandı. 3 xoreoqrafın – Zeynal Cigərxanovun, Gülnarə Bayramovanın və Ruslan Tokbulatovun öz səylərini birləşdirməsi gözəl nəticə verdi. 2008-ci ildə Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında verdiyimiz konsertə gələnlər rəqs kollektivinin işindəki irəliləyişi, yeni uğurları heyranlıqla seyr etdilər və zalı məmnunluq hissi ilə tərk etdilər.

Fərəhli haldır ki, son illər oğlanlar toy məclislərində "Cigitlər" qrupu kimi ləzgilərin toy mərasimi olan "Dem"i populyarlaşdırırlar. Onların gərgin əməyi sayəsində ləzgi toylarına kolorit, rəngarənglik, özünəməxsusluq gəlib. Bu gün "Cigitlər" qrupu əsl dostluq və qardaşlıq nümunəsidir.

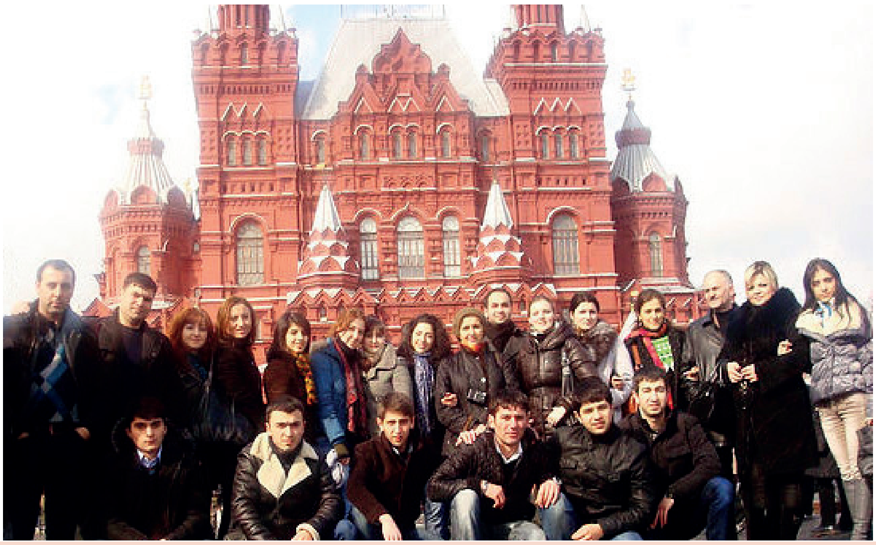

19 марта во Дворце культуры им. Н.Э.Баумана города Москвы состоялся большой концерт, посвященный празднику “Яран Сувар“. Выступил лезгинский музыкально-танцевальный ансамбль «Сувар» из города Баку в составе 30 человек. В программу входили лезгинские народные песни, танцы и театральные постановки.

СУВАРОВСКИЙ ЯРАН СУВАР

Москвичи с нетерпением ждали приезда ансамбля «Сувар», который должен был порадовать их концертом в честь «Яран сувар» и не были разочарованы. Замечательная праздничная композиция знаменитого бакинского ансамбля никого не оставила равнодушным.

Насыщенная программа «Сувара» постоянно держала зрителя в напряжении. И не удивительно, ведь в ней было почти все: и потрясающие песни, и зажигательные танцы, и даже театральные постановки. Такого «Яран Сувара» Москва еще не знала!

Чудесные голоса Эльвины Гейдаровой, Джамили Заловой, Джавахир Абдуловой и Кямиля Османлы каждый раз необъяснимым образом задевали потаённые струны внутри каждого из пришедших на концерт. Не менее бурно реагировали зрители и на выступления танцевального ансамбля, взрывая зрительный зал овациями. Аплодисменты и одобрительные возгласы сопровождали каждый номер ансамбля, из которых мне, пожалуй, наиболее запомнилась изумительная танцевально-музыкальная постановка «Дем».

Но, больше всего порадовали москвичей театральные постановки, сопровождавшие концерт. На одной из них девушки, удобно разместившись на цветистом ковре, сразу приковали внимание зрителей, которые, затаив дыхание слушали их разговор о событиях в селе. Затем девушки исполнили прекрасные лирические песни, поведав о своих душевных переживаниях. Если по завершении номера аплодисменты и были не такими эмоциональными, то только потому, что зритель не хотел разрушать «послевкусие» нахлынувших на него полузабытых эмоций.

Артисты танцевального ансамбля во время антракта не чувствуя усталости вместе с московскими танцорами и гостями праздника лихо отплясывали «Лезгинку» в фойе.

Зрители не ожидали, что «Сувар» еще продолжит их удивлять. Так, под занавес концерта девушки из ансамбля начали угощать москвичей сладостями, привезенными из Баку. Таким образом, и без того «зашкаливавшее» праздничное настроение, «суваровцы» усилили и закрепили сладким компонентом. Многие, покидая концерт, выражали пожелания чаще видеть ансамбль «Сувар» на сценах Москвы.

ОТКЛИКИ О КОНЦЕРТЕ

ПРАЗДНИК ПО-БАКИНСКИ

На этот раз концерт прошел под эгидой Национально-Культурной Автономии «Московские лезгины». В качестве основного коллектива из Баку был приглашен ансамбль «Сувар». К слову, «Сувар» - это не просто ансамбль, а целая творческая группа, объединяющая певцов, музыкантов и танцоров под руководством талантливой Седагет Керимовой.

Торжественную часть вечера открыли танцоры из ансамбля НКА «Московские лезгины». Они изящно исполнили «Горский танец» и «парную Лезгинку» и заслужили одобрительные возгласы и аплодисменты зала. От лица организаторов, всех присутствующих с праздником поздравил председатель Совета НКА «Московские лезгины» Амиль Саркаров.

После этого начался собственно праздничный концерт, подготовленный ансамблем «Сувар», порадовавший всех своей замечательной программой, в которой были и зажигательные танцы, и лирические песни, и небольшие сценки, показывающие, какими событиями и ритуалами сопровождается Яран сувар.

Серкер ЯКУБХАНОВ,
Московская Федеральная газета
«Настоящее время»

ЭТО БЫЛО ЗАМЕЧАТЕЛЬНО

Концерт на меня произвел очень сильное впечатление не только потому, что ансамбль приехал из моего родного города Баку. Великолепная постановка танцев «Лебеди», «Осетинка», «Бабочки», чистое звучание как народной музыки, так и песен Седагет Керимовой в исполнении Джавахир Абдуловой, Джамили Заловой, Эльвины Гейдаровой не оставили никого в зале равнодушным. Это было очень впечатляюще. Хочется отметить и организаторов народного праздника. Им удалось собрать в одном зале представителей многих национальностей, проживающих в Москве, а также гостей из Азербайджана.

Д.Р.САДЫХБЕКОВ,
Президент культурно-просветительского
Клуба «Бакинцы» (Москва).

ОТКЛИКИ О КОНЦЕРТЕ

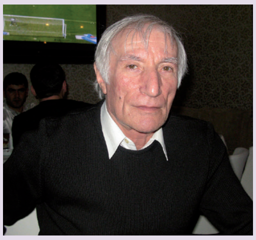

Магомед ГУСЕЙНОВ,
заслуженный деятель искусств России:

- Сегодня проходит пятый день после концерта, но я всё ещё под впечатлением после яркого выступления ансамбля песни и танца «Сувар» из г.Баку, под художественным руководством талантливой Седагет Керимовой. Я радовался выступлению каждого солиста-вокалиста, каждому номеру ансамбля. Можно только восхищаться и хореографической группой ансамбля.

И самое главное. Драматургия нынешнего праздничного концерта отличалась тем, что все жанры в программе были объединены в единый сценарий, посвящённый празднику «Яран сувар». Такие попытки были и раньше, но С.Керимова смогла это сделать логично и убедительно. Я аплодирую и организаторам праздника, которые сумели в наше непростое время подарить настоящий праздник радости, весны и надежды нашим землякам в г.Москве.

Амиль САРКАРОВ,
Председатель Совета НКА «Московские лезгины»:

- Для нас всех это долгожданное событие. Все, кто знает ансамбль «Сувар», знаком с его творчеством, с нетерпением ждали наступления даты концерта. Безусловно, ансамбль смог удивить даже тех, кто внимательно следит за его творчеством.

Очень хочется почаще видеть «Сувар» и другие творческие коллективы лезгин из Азербайджана у нас и, в свою очередь, российским лезгинам ездить с гастролями в Азербайджан. А пока пожелаю Седагет ханум и ансамблю «Сувар» новых творческих воплощений своего многогранного таланта.

Гюльханум КУРБАНЭФЕНДИЕВА,
Москва. 31.03.2011

ДЕТИ ТАНЦУЮТ

Начались занятия в детской группе школы танцев «Лезгинка».

Для Эмилии Рамалдановой, которая уже успела выступить на сцене как самая юная солистка ансамбля «Сувар», новый танцевальный сезон начался удачно. Ведь теперь занятия в школе ведёт любимица молодёжи, хореограф «Сувара», ветеран Азербайджанского Государственного Ансамбля Танца Гюльнара Байрамова. Маленькие танцоры с удовольствием вливаются в мир неповторимой «Лезгинки».

В группу принимаются дети от 6 до 12 лет.

Газета «Самур», 27.10.2011.

ГЕРОИЗМ

ИЛИ О ТОМ, КАК СОХРАНИТЬ КУЛЬТУРУ НАРОДА

В минувший вторник в Баку состоялся грандиозный концерт лезгинского ансамбля «Сувар».

Лезгины Азербайджана с нетерпением ждали этого события, что лишний раз подтверждает и огромный ажиотаж перед самим концертом. После концерта в Москве, меня, как журналиста, часто спрашивали о том, когда же «Сувар» выступит в Баку. Как только появилась новость о том, что 14 июня состоится концерт этого ансамбля и билеты уже есть в продаже, люди ринулись к кассам и за считанные дни все места были распроданы.

Ни у кого не было и капли сомнений в том, что зал Русского Драматического Театра будет заполнен до отказа. И действительно, все так и получилось. Уже за час до начала концерта ценители творчества «Сувар»а стали собираться возле места проведения концерта.

Что же касается самого выступления, оно, как и ожидалось, прошло «на ура». Ансамбль «Сувар» порадовал зрителей новыми песнями и фольклорными танцами.

Концерт начался с танца «Приветственная Лезгинка».

На концерте были представлены и другие танцы – «Лебеди», «Старушки», «Джигиты», «Веселое настроение».

Полюбившаяся всем шуточная постановка «Старушки» просто «взорвала» публику.

Бурными овациями встретили джигитов, которые исполнили зажигательный танец -состязание.

Своими песнями зрителей порадовали Эльвина Гейдарова, Джамиля Залова, Джавахир Абдулова, Роза Гаджимурадова и Кямиль Османлы. Особо хотелось бы отметить Эльвину Гейдарову, которая поразила зрителей своей красотой и вокальными данными. У девушки есть большой талант и очень хотелось бы, чтоб этот талант не угас. Вокальные данные Эльвины понравились многим, тому доказательством было бурное обсуждение в социальных сетях.

В общем, можно сказать, что концерт удался на славу. Зрители остались довольны, а это самое главное для коллектива «Сувар».

Хотелось бы пожелать талантливому коллективу сил в распространении и популяризации лезгинской культуры. В нынешних, столь тяжелых условиях, это на самом деле героизм. Надеюсь, Министерство Культуры и Туризма Азербайджана во главе с господином Абульфасом Караевым обратят внимание на творчество и проделанную ансамблем работу.

Спасибо, «Сувар»!

Рустам АЗИМОВ,
специально для газеты
«Самур», 21.05.2011.

ХАЛКЪДИН КОЛЛЕКТИВ ТIВАР ГАНА

И йикъара Азербайжан Республикадин Спортдинни Туризмдин министр Эбуьлфес Къараева ва жюриди ансамблдин агалкьунриз чIехи тир къимет гана. И мярекатдилай гуьгъуьниз министрди «Сувариз» «Халкьдин коллектив» тIвар гунин гьакъиндай серенжемдиз къул чIугуна. Им вичин 15 йисан юбилей къейд ийиз гьазурвилер аквазвай вахтунда ансамблдиз гьукуматдин патай чIехи пишкеш хьана. «Самур» газетдин кIвалахдарри ва чи республикадин агъзурралди тамашачийри йисалай-суз мадни чIехи агалкьунар къазанмишзавай «Сувар» ансамблдин коллективдиз цIийи тIвар мубаракзава. Ваз гьукуматдин манийринни къуьлерин ансамблдин тIвар гудай югъ алукьрай, «Сувар»!

«Самур» газет, 30.07.2011.

XALQLAR DOSTLUĞUNA YENİ BAXIŞ

Mayın 5-də Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Caz Mərkəzində keçiriləcək tədbir həm peşəkar musiqiçilərin, həm də bütün musiqisevərlərin qəlbini oxşayacaq. Çünki bu tədbirə qatılanlar sadəcə tamaşaçı yox, eyni zamanda ifaçı funksiyalarını birgə həyata keçirəcəklər.

Söhbət karaoke-konsertdən gedir. Bu qeyri-adi konsert ulu öndər Heydər Əliyevin ad gününə bir ərməğandır. Tədbirdə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin dəstəyi və Bakı Musiqi Akademiyasının təşəbbüsü ilə çap olunan “Azərbaycanda yaşayan xalqların 50 mahnısı” kitabının geniş ictimaiyyətə orijinal şəkildə təqdimatı olacaq.

Karaoke-konsert respublikamızda yaşayan bütün xalqların nümayəndələrinin musiqi bayramına çevriləcək. Konsertdə azərbaycan, rus, ləzgi, tatar, talış, kürd, avar və başqa xalqların mahnıları səslənəcək.

Bu tədbir Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası, “Musiqi dünyası” jurnalının yaradıcı qrupu və “Samur” qəzeti redaksiyasının birgə səyləri ilə hazırlanıb və müxtəlif xalqların mahnılarını öyrənmək, dinləmək və kollektiv şəkildə oxumaq arzusunda olanları ürəkdən sevindirəcək.

Layihənin rəhbəri SSRİ və Azərbaycan Respublikasının xalq artisti, Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru, professor Fərhad Bədəlbəylidir. Öz ana dilində karaoke oxumaq həvəsində olan tamaşaçıları karaoke-konsertə dəvət edirik!

«Samur» qəzeti, 28.04.2012

СУВАРИЗ ЭЛКЪВЕЙ МЯРЕКАТ

Алай йисан 18-мартдиз, Яран сувар алукьиз кьве югъ амаз Бакудин Музыкадин Академиядин чIехи залда «Самур» газетдин 20 йисан юбилейдиз талукьарнавай мярекат кьиле фена. Мярекатдиз фикирда кьунвай 300 ваъ, 400-далай виниз инсанар атанвай. Гена мярекат тешкилайбуру залдиз виликамаз алава стулар гъиз турди. Гзафбуру къейд авурвал, им анжах газетдин юбилей ваъ, вири лезги халкьдин сувар тир. Къубадай, КцIарай, Хачмазай, Шабрандай, Огъуздай, Къебеледай, Исмаиллыдай, Закъаталадай, Баку ва Сумгаит шегьеррай, гьакIни Россиядай атанвай мугьманри мярекат гзафни-гзаф гурлу ийизвай.

Лезги манидин авазди залда ацукьнавайбурун гьиссер юзурайла межлис тухузвай кьве жегьилди - Альвия Гьасановади ва Шагьин Залова мярекат ачухарна. Сифте яз «Самур» Лезги Милли Меркездин кьил Шаир Гьасанов рахана. Газетдин кьилин редактор Седакъет Керимовади «Самурдин» 20 йисан тарихдикай, адан агалкьунрикай, четинвилерикай ихтилатна. «Самур» газетдин редактордин заместитель Муьзеффер Меликмамедова газетди гьихьтин агалкьунар къазанмишнатIа делилралди къалурна.

Дагъустандин Азербайжанда авай векилханадин кIвалахдар Людмила Къазиевади, Азербайжанда яшамиш жезвай татаррин «Тугантел» жемиятдин кьил Гуьлжан Мясоутовади, «Лезги газетдин» редакциядин векил Къагьриман Ибрагьимова, техникадин илимрин доктор, академик Камал Абдуллаева, Бакудин Музыкадин Академиядин профессор Тариэль Мамедова газетдин кIвалахдарар ва кIелзавайбур тебрикна. Ада цIийиз чапдай акъудай «Азербайжандин халкьарин 50 мани» тIвар алай ктабдикай ва ана гьатнавай республикадин халкьарин, гьакIни лезгийрин манийрин караокедикай ихтилатна, гьакIни и карда вичиз куьмек гайи «Самур» газетдин редактордиз разивал къалурна. Ахпа вири залди Тариэль муаллимдин регьбервилик кваз лезги манийрин караокедин сифте чубарук тир «Лезгинкадал илига» мани лагьана.

Мярекатдин кьвед лагьай пай «Сувар» ансамбльдин концертдалди рикIел аламукьна. Ансамбльдин солистрикай Жавагьир Абдуловади, Эльвина Гьейдаровади, Роза Гьажимурадовади, Жемила Заловади лагьай манийри, рушарини гадайри кьилиз акъудай кьуьлери мярекатдин иштиракчияр гьейранарна. Ахпа лезги таватри «Перизадаяр» лугьуз-лугьуз залдавайбуруз суварин хунчайрай Яран ширинлухар пайна. Чпин разивал къалурзавай инсанри сегьне цуькверин гьуьлуьз элкъуьрна...

Муьзеффер МЕЛИКМАМЕДОВ,
«Самур» газет, 28.04.2012.

НА ФЕСТИВАЛЕ

В Анкару мы прилетели в день открытия фестиваля 10 сентября. В аэропорту Эсенбога нас встретили представители посольства Азербайджана в Турции. После того, как весь состав ансамбля разместили в одном из столичных отелей, нас повезли ознакомиться с местом проведения фестиваля. Здесь, на открытой местности уже была установлена огромная сцена. По всему периметру были разбиты палатки, каждая из которых представляла одно тюркоязычное государство (Азербайджан, Туркменистан, Казахстан и др.). Позднее весь ансамбль был на пути к посольству Азербайджана, где нас уже ждали ответственные сотрудники. Здесь была утверждена окончательная концертная программа. С великим удовольствием мы созерцали открытие фестиваля. Спецэффекты, свет, звук придавали особенную торжественность этому событию. Стотысячная публика с восклицанием и аплодисментами встречала участников открытия фестиваля и местных мега-звезд.

Второй день приезда для ансамбля был необычайно загруженным. Местные организаторы с радостью выделили нашему ансамблю время для генеральной репетиции.

Вечер Азербайджана на фестивале был открыт приветственной «Лезгинкой». Нас встретили бурными овациями. Джавахир Абдулова и Джамиля Залова своими исполнениями известных песен привели в восторг турецкую публику. Также на концерте были представлены лезгинские танцы «Озорные девчата», «Горский танец», «Орлы», «Мо-лодежный», «Лебеди» в постановках С.Керимовой, З.Джигерханова, А.Бутаева и др. Свой концерт мы завершили танцем «Яллы» в постановке Г.Байрамовой и песней «Мой Азербайджан» в исполнении Д.Абдуловой. На сцену были вынесены флаги двух братских стран. В конце нашего выступления посол Азербайджана в Турции Фаик Багиров поздравил всех со знаменательным событием и вручил памятную награду руководителю ансамбля Седагет Керимовой.

Через пару часов мы съезжали из отеля. Однако отпускать «Сувар» никто не хотел. В фойе гостиницы под аплодисменты собравшихся снова развернулись танцы наших джигитов, на бис вызвали Джавахир и Джамилю. Звучали отрывки известных азербайджанских песен «Сары гелин», «Даглар» и др. Перед отлетом нас ждал поздний

В ТУРЦИИ

ужин в местном ресторане. Мы обменивались впечатлениями от фестиваля и угощались вкусностями из национальной кухни, когда в ресторане появилась новобрачная пара в окружении своих друзей. За нашим столом Джавахир и Джамиля напевали песни, после чего и появилась идея у жениха устроить песенное соревнование между нашими певицами и одним из его друзей, обладателем баритона. В соревновании, в итоге, победили сплоченность и дружба. А каково было изумление жениха с невестой и их друзей, которые уже продолжали свой банкет за нашими столиками, когда заиграла «Лезгинка» и суваровские джигиты пустились показывать им свое умение в танце! К нашему кругу подтянулись остальные посетители заведения и принялись восторженно аплодировать танцорам.

Нельзя не отметить поддержку наших земляков во время нашего пребывания на фестивале. Лезгины, предки которых перебрались в Турцию еще в 18 веке, с нетерпением ждали нашего приезда в Анкару. Радость от общения с нами переполняла их сердца. Они не скрывали свое восхищение перед вкладом Седагет Керимовой в культуру лезгинского народа. Они верили и надеялись, что «кусочек Родины», который госпожа Керимова привезла с собой для лезгинских братьев и сестёр, еще более сблизит их с исторической родиной.

Ну и, конечно же, хотелось бы особо отметить турецкое гостеприимство и поблагодарить организаторов фестиваля за теплый радушный прием у себя в Анкаре.

Мирвари Шихова,
участница ансамбля
«Сувар», 30.09.2011.

ЧАН ДИДЕДИН

Бакуда «Сувар» ансамблдин «Чан дидедин» тӀвар алай нубатдин - 5 - лагьай альбом МР-3 форматда чапдай акъатнава. Им фадлай альбомдин рехь хуьзвайбур патал хъсан савкьват я.

Виликдай хьиз цӀийи альбомдани Седакъет Керимовадин манийри кьетӀен чка кьазва. Абурук авторди эхиримжи йисара кхьенвай ва мецера гьатнавай «Заз яр ава», «Мехъер», «Баде», «Зарият», «Къафкъаз», «Ватан», «Чан дидедин» хьтин маниярни акатзава. Абур Жавагьир Абдуловади, Роза Гьажимурадовади, Жемила Заловади ва Элвина Гьейдаровади лугьузва.

Альбомда Заур Мусаева ягъизвай лезги халкьдин макьамрикай «Экуьнар», «Дагъларин авазар»ни гьатнава. Ина ансамблди цӀийи кьилелай туькӀуьрнавай са шумуд халкьдин манини ава.

«Самур» газет. 27.07.2012.

ЮБИЛЕЙ ПИСАТЕЛЯ-ЖУРНАЛИСТА

На днях в Азербайджанской Государственной Филармонии имени М.Магомаева был торжественно отмечен 60-летний юбилей известного писателя-журналиста Седагет Керимовой.

Мероприятие началось с открывшейся в фойе выставки книг юбиляра. Затем под ритмы зажигательной «Лезгинки» на трех языках прозвучали стихи в исполнении автора, ставшие лейтмотивом вечера.

Выступившие на мероприятии гости поздравили юбиляра м желали дальнейших успехов в ее многогранном творчестве.

Поэтический букет ее же стихов подарили юбиляру учёная Самая Керимова и солистки ансамбля «Сувар» Гюльнара Караханова и Альвия Гасанова.

Особую красоту вечеру придали песни С.Керимовой в исполнении лезгинских певцов Джавахир Абдуловой, Джамили Заловой, Розы Гаджимурадовой и Эльвины Гейдаровой. Особо запомнился сюрприз танцоров ансамбля. Вместе с Джавахир Абдуловой они великолепно исполнили композицию «Вставай вселенная». Вокалисты и танцоры ансамбля «Сувар», руководителем которого по сей день является С.Керимова, подарили зрителям много приятных минут.

АзерТАдж, 21.06.2013.

НАШ АРАНЖИРОВЩИК

Преданный друг ансамбля «Сувар», известный азербайджанский музыкант и аранжировщик Назим Ахмед дорог нашему коллективу. Долгие годы ансамбль сотрудничает с этим прекрасным человеком. Многие успехи «Сувара» связаны с его именем.

Благодаря усилиям и безупречному вкусу Назима Ахмеда песни ансамбля запоминаются оригинальностью и колоритом.

MODELYERİMİZ

Xəlqilik ansamblın bütün fəaliyyəti üçün aparıcı amil olub. Bu, ilk növbədə ansamblın üzvlərinin səhnə geyimində özünü göstərir.

Ləzgilərin qədim geyimlərinin eskizlərini hazırlamaq üçün "Samur" qəzetində bir il gənc rəssamlar arasında müsabiqə keçirmiş, onlarca eskizi qəzet səhifələrində oxucuların müzakirəsinə çıxarmışıq. Nəhayət, daha maraqlı eskizlər əsasında geyimlərin hazırlanması üçün modelyer axtarışına başlamışıq.

Qocaman modelyer Heybət Camalov və onun yetirməsi Səidə Məmmədova ilə əməkdaşlığımız gözəl bəhrə verdi. Biz birlikdə oğlan və qızlar üçün səhnə paltarlarının hazırlanmasına başladıq. Bu işə ürəklə qoşulan bu gənc dərzinin səyləri sayəsində ansambl üçün bir-neçə dəst milli paltarlar tikildi. İndi Səidə xanımın öz atelyesi var. O, Bakıda rəqs paltarları ustası kimi ad qazanıb. Müxtəlif rəqs kollektivləri ona müraciət edirlər. "Suvar"ın bir neçə modelinə həyat verən Səidə ilə kollektivimizin üzvlərini dərin dostluq telləri birləşdirir. Onu hamımız «bizim Səidəmiz» deyə çağırırıq.

«Suvar» ansamblının kollektivi AZ TV-nin qonağıdır. 2014-cü il.

«СУВАРИН» СЕЙЛИБУР

Эхиримжи йисара Москвадин лезгийри Яран суварин мярекатар санал, чи сейли сеняткаррин иштираквилелди тухузва. И гъилера концерт «Останкино» телеканалдин «Королевский» залда кьиле фена. Лезгийрин тIвар-ван авай маничийри иштирак авур а мярекатдиз Бакудин «Сувар» ансамблдин 4 руша – Жавагьир Абдуловади, Элвина Гьейдаровади, Жемила Заловади ва Роза Гьажимурадовади лезги халкьдин манийрин гьава гъана.

Милли пекер алаз сегьнедиз экъечIай и лезги таватрин сад-садалай иер ванери вири рам авуна. «Пейкер баха», «КIанда, кIанда», «Даллай», «Эсли-Керем», «Шамил атана» хьтин халкьдиз рикIяй кIани манийрикай попуррияр лагьай абур вирида хушвилелди кьабулна. Рушари кьилди лагьай, гафарни музыка Седакъет Керимовадинбур тир «Чан дидедин», «Къафкъаз», «Вун аватIа», «Къарагъ дуьнья, Лезгинкадал кьуьлериз» манийри «Суварин» ва адан маничийрин вини дережа мад гъилера субутна.

Шагьин ЗАЛОВ,
«Самур» газет, 27.04.2013.

ПЕРИЗАДА, ГЬАЙ ГУЬЗЕЛ ЯР

Им халисан лезги мехъер тир. Бакуда ихьтин мярекатри рикI аладарда. “Куьн Альвиядинни Эльдаран мехъерик акун чи эрзиман я” гафар кхьенвай эверун къачурла рикIяй хвеши хьанай чаз.

Мехъер Бакудин чIехи мярекатрин кIвалерикай сада физвай. Кьве лезги жегьилди - Бакудай тир Альвия Гьасановадини Твердай тир Эльдар Пашаева хизан туькIуьрунин шадвал ийизвай. Свасни чам чи халкьдин дегь чIаварин “Свас гъидай макьамдалди” къенез гьахьайла вирибуруз зуз акъатнай. Ахпа гадайри чам, рушари свас юкьва туна кьуьлнай.

РикI ахъайдай са карди мехъерик вирибуруз тарс ганай: сагълугъар лугьудайла свасни чам чпин марифатлувиляй гьар гъилера кIвачел къарагъзавай ва гаф тамам жедалди ацукьзавачир.

Чи сур чIаварин шад межлисрин гьава авай ина. Жегьил рушари свас юкьва туна кьуьлиз-кьуьлиз “Перизададал” илигайла виридан пIузаррик хъвер акатнай.

Гзаф йисара “Сувар” ансамблда кьуьлерай, сегьнедай чи мехъеррин адетар теблигъ авунихъ вичин пай кутур Альвиядин мехъер халисан лезги руьгьдивди диганвай. Мярекат ихьтинди хьуник “Суварин” коллективди къуьн кутунвай. Ина ансамблдин вири макьамчияр, маничияр ва кьуьлдайбур авай. Альвиядин иер кьуьлуни лагьайтIа, межлисэгьлидин пагь атIанвай.

Мехъерик квай маса миллетрин векиларни гзаф шад тир. Абур чпихъ галаз къуьн-къуьне уьмуьр гьалзавай лезги халкьдин къадим адетар акваз гьейран хьанвай.

АЗИЗРИН Севда,
«Самур» газет, 29.08.2013.

ХОРЕОГРАФ

Зейнал Жигерханов Азербайжандин лезгийриз фадлай сейли я. 24 йисуз Филармониядин кьуьлерин ансамблда, гуьгъуьнлай Азербайжандин Гьукуматдин Кьуьлерин Ансамблда кIвалахай, лекьре хьиз кьуьлдай и кас 2004-йисуз пенсиядиз фена. Ам гьа йисуз "Сувар" лезги ансамблда хореографвилив эгечIна. З.Жигерханова лезги гадайризни рушариз кьуьлерин сирер чириз са шумуд йис я.

ЦIуд йис инлай вилик шад мярекатрик, мехъерик пешекарвилелди кьуьлдайбур чал кьериз-цIаруз гьалтдай. Анжах гила мехъеррик цIай галаз, викIегьдаказ, халисан лезгиди хьиз кьуьлзавайбурун кьадар кървердавай пара жезва. Ихьтинбур акурла жемятди лугьуда: "Ибур "Суварин" аялар я. З.Жигерхановавай чирвилер къачун патал гьар йисуз шумудни са жегьилар "Суварин" кьуьлерин мектебдиз къвезва.

Сабина МАМЕДОВА,
«Самур» газет, 27.01.2012.

В школе танцев ансамбля «Сувар». 2013 год.

КIВАЧЕРИК ЗВЕР АКАТНА

Яран сувар алатнаватIани, адан чи гьиссериз кужумнавай хвешивилер гьелени алатнавач. Суварин вахтунда Бакуда тухвай «Лезгийрин гатфарин шадвилер» тIвар алай ял ягъидай мярекатди яран хвешивилер генани артухарна. Чи сейли «Сувар» ансамблдин веледдин - «Жигитар» кьуьлерунин коллективдин 7-йисан юбилейдиз талукьарнавай няниди иниз атанвайбуруз шадвилин гьиссер багъишна. Милли пекер алаз сегьнедиз экъечIай иер жегьилри - Завир Нежефова, Сакин Велиметова, Анар Бутаева, Турал Самедова, Магьмуд Багъишова, Рауф Гьейдарова ва Бейлер Дадашова «Лезгинкадал» илигайла инсанри чпин разивал гурлу капаралди малумарна.

Чи кьуьлунин сенят вини дережадив агакьарун патал датIана зегьмет чIугвазвай и жегьилри эхиримжи йисара Бакудин медениятдин уьмуьрдиз лезги руьгь гъанвайди шаксуз я. Гьавиляй абур барка ийиз «Самур» Лезги Милли Меркездин кьиле авайбур, «Сувар», «Къайи булах», «Шагьнабат» хьтин коллективар атанвай. Жавагьир Абдуловади, Заур Мусаева, Руслан Пирвердиева, Нуьвиддин Жигерова, Арзумана коллектив музыкадин нумрайралди барка авуна. Кьуьлерин «Лезгинка», «Талант» коллективри виридан кIвачерик звер кутуна. Нигериядай тир Пьера «Пейкер баха» мани лагьайла залди хордалди адаз жаваб гана. Ресторанда тухдалди кьуьлерна, манийрихъ яб акална, викторинайра иштиракна, хъсандиз ял ягъана мугьманри. Мярекат рикIел аламукьдайди хьана.

Альфия Рустамова
«Самур» газет, 27.04.2013.

РИКІЕР РАМНА

«Сувар» ансамблди лезгийрин харусенятдал рикI алайбур 2011-йисуз вичин цIийи проектралди шадарда. Санлай 50-60 кас сегьнедиз акъудзавай и коллектив лезги манийрихъни кьуьлерихъ цIигел инсанриз халисан сувар бахш ийиз гьазур жезва. И гъилерани концертдин программа лезгийрин фольклордин, халкьдин адетрин, ацукьун-къарагъунин бинедал алаз туькIуьрда.

«Суварин» проектдихъ хорни ква. Фадлай сегьнедиз экъечIиз гьазур хьанвай таватрилай эхирни чи фольклордин кьетIенвилер къалуриз алакьна. Студияда чпин ванер лентиниз кхьенвай рушари гафарни макьамар Седакъет Керимовадинбур тир, чи халкьдин манийрин бинедаллаз туькIуьрнавай «Заз яр ава, яргъа-рава» ва «Жегьилвал» манияр акьван хъсандиз тамамарзава хьи...

Хордин суракьар республикадин бязи телеканалривни агакьнава. Чи рушари алай йисан 27-декабрдиз «Ичтимаи» телеканалдин пакаман программада чпин алакьунар къалурна. Кьилел лацу бишмеяр алай лезги рушарин рикI хъуьтуьлардай мили манийри чи халкьдин зурба яратмишунрикай хабар гана. Туьркиядихъ галаз санал гьазурнавай и гунугдиз дуьньядин 30-дав агакьна уьлквейрин агьалийри килигна.

Рушари «Ичтимаи» телеканалди гьазурнавай цIийи йисаз талукь нянидани иштиракда. 30-декабрдиз, сятдин І7:30-даз лезги таватрин верцIи ванери гзаф инсанриз мили гьиссер бахшда.

АЗИЗРИН Севда,
«Самур» газет, 29.12.2010.

Гюльнара Караханова настоящая лезгинка. Прямолинейная,

СЁСТРЫ КАРАХАНОВЫ

гордая, в то же время бесконечно добрая и отзывчивая. Ее можно назвать душой ансамбля. Она насквозь пропитана беззаветной любовью к ансамблю. В последние годы Гюльнара является не только примером для подражания в танцах. Она также дает постановку новым танцам, оттачивает движения девушек, которые, к слову, души в ней не чаят.

Надо отметить, что сестры Карахановы – гордость ансамбля. Раньше их старшая сестра Диляра также танцевала в ансамбле. После свадьбы с солистом ансамбля Маратом Рагимовым, пара оставила ансамбль. Теперь уже младшая сестра Минара заменяет ее. Она также оказалась талантливой солисткой.

«СУВАР» ВНОВЬ ПОРАЗИЛ СВОИХ ЗРИТЕЛЕЙ

21 декабря в Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета прошел концерт Лезгинского ансамбля песни и танца «Сувар». И в этот раз в зрительном зале на 1200 мест иголке негде было упасть. Концерт проходил под названием «Посвящение матерям». Ансамбль языком лезгинской души и искусства постарался передать миру послание о таких вечных и великих ценностях как братство, дружба, понимание, любовь к матери. Концерт явился неким призывом к миру.

Ведущая концерта, Джавахир Абдулова, открыла концерт песней «Наставление матери», олицетворявшей собой призыв к человечеству. Слова и музыка песни принадлежат руководителю ансамбля и его создателю Седагет Керимовой. Концерт украсили песни известных солисток ансамбля Джамили Заловой, Эльвины Гейдаровой, Розы Гаджимурадовой.

Известная итальянская песня «Пора прощаться», в исполнении Решада и Эльвины, обладателями безупречных вокальных данных, была встречена шквалом аплодисментов. Как сказала Седагет ханум, сбылась ее давняя мечта - создать хор. Эту мечту смогла сделать реальностью Сурия Хасполатова, талантливый хормейстер ан- самбля. Зрители внимательно слушали песни «Махи дилбер», «Горцы», «Родная земля» в исполнении хора, как будто вживаясь в роли героев песен.

В профессионально поставленных танцах можно было разглядеть психологию лезгинской души, ее смелость, открытость. Многосторонний талант молодых участников коллектива уже позволяет солистам ансамбля, воспитанникам известного хореографа Зейнала Джигерханова, таким как Анар Бутаев, Бейлер Дадашов и Гюльнара Караханова, самостоятельно давать постановку танцам. Один из таких номеров, «Озорные девчата», особенно запомнился зрителям.

Танцы в лезгинской культуре занимают особое место. Огненные, страстные танцы «Сувар»овцев сопровождались радостными выкриками, танцоры пылали энергией, улыбкой, любовью, торжеством жизнелюбия… Танцы не прекращались даже во время антракта, где свое мастерство показали и зрители. Танцевали и после завершения концерта, уже за кулисами.

В танцах «Кавха» и «Мужской танец» в исполнении девушек нежность и задор

сменяли смелость и гордость. Вокалисты вместе исполнили песню Тофика Кулиева «Баку» и попурри из азербайджанских песен. Невозможно было без слез радости смотреть на танец младшей группы ансамбля, когда они с недетской четкостью и резкостью движений выполняли сложные танцевальные элементы.

Зрители одарили ансамбль не только цветами, но и непрекращавшимися аплодисментами. Красочные наряды исполнителей были со вкусом подобраны к духу каждого номера.

Завершился концерт гимном ансамбля «Сувар», написанным его руководителем и ставшим родным для всего коллектива. С.Керимова поблагодарила всех солистов ансамбля за неимоверный труд и самоотдачу. Детская группа ансамбля получила памятные подарки. Нужно отметить, что Седагет ханум удалось собрать искренний, страстно и безвозмездно работающий коллектив.

В кулуарах говорили о том, что «Сувар» заслуживает получения почетного звания государственного ансамбля. Хотелось бы, чтобы созданный относительно недавно Центр Мультикультурализма обратил внимание на благородную деятельность ансамбля во благо своей родины и посодействовал коллективу в решении сопутствующих финансовых проблем, и, что самое важное, в получении статуса государственного ансамбля.

Гюльнара ИНАНДЖ,
руководитель международного онлайн-информационно-аналитического центра «Этноглобус»
26.12.2014.

СПИСОК УЧАСТНИКОВ АНСАМБЛЯ

выступивших на концерте «Сувара» в Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета 21 декабря 2014 года.

Певцы
Джавахир Абдулова
РешадИбрагимов
Роза Гаджимурадова
Джамиля Залова
Эльвина Гейдарова

Музыканты
Заур Мусаев
Афган Джамалуддинов
Эльнур Рагимов
Эльдар Ибадов
Сабир Мамедзаде
Вугар Гюндузов

Танцоры
Гюльнара Караханова
Мирвари Шихова
Сабина Давидова
Сунаханум Султанова
Минара Караханова
Айсель Ахмедова
Орнелла Адыгезалова
Халида Муртузаева
Лейла Мадатханова
Айсель Джигерханова
Анар Бутаев
Сакин Велиметов
Турал Самедов
Бейлер Дадашов
Махмуд Багишев
Рауф Гейдаров
Гаджи Гаджиев
Аладдин Алиев
Сюбхан Ахмедов
Рамвир Ремиханов
Руслан Фархадов
Тарлан Гамидов
Сархан Абдуллаев
Илкин Гасанов
Рустам Аллахяров

Хор
Сурия Хасполадова (Хормейстер)
Эмиль Исмаилов
Эльхан Сеидов
Мухаммад Арзуманов
Зарина Юсуфова
Рафига Шахнамазова
Амина Гадирова
Гюнай Нуриева
Анеля Асалиева
Нигяр Алимурадова
Орнелла Адыгёзалова
Айнур Шахнамазова
Лейла Мадатханова
Турана Расулова

Дети
Эмилия Рамалданова
Кадыр Алимирзеев
Эльмир Алимирзеев
Рашид Сефиханлы
Низами Курбанов
Орхан Усбатов
Тебриз Агабеков
Гусейн Джамалуддинов
Меджид Ибрагимов
Сабир Ибрагимов

САБИНАДИН ДУЬНЬЯ

Бакудин «Лезгинка» кьуьлерин мектебда машгъул жезвай жегьилриз Сабина хъсандиз чида. Вичин кьуьлуналди виридаз чешне я ам. Садбуру адаз «чепелукь» лугьуда. Сабинади кьуьлдайла гзафбурун пагь атIуда. Адан кьуьлуна гьерекатрив кьадай зерифвални викIегьвал, хъуьтуьлвални векъивал ава. Гзафбуру чпин кьуьлунин гьерекатар гьадаз килигна туькIуьрда.

Вичин акунрилай и руш я шаир я, яни чIугвар, лугьуз фикирда садбуру. Абур ягъалмиш туш. Давидова Сабина Ниязидин руш мольбертдив аял чIавалай эгечIна. Дуьньядиз вичин иер вилералди килигзавай и рушан пейзажри инсандиз михьивилин, паквилин гьиссер бахшда. Бакуда кьве йис идалай вилик юкьван мектеб акьалтIарнавай Сабинадиз дизайнер жез кIанзава.

АЗИЗРИН Севда,
«Самур» газет, 29.12.2010.

Жемила Залова «Лайлай» клипда

ТАНЕЦ СТАРУШЕК

Долгие годы изюминкой танцевального репертуара ансамбля «Сувар» считается этот задорный танец, который всегда сопровождается бурными аплодисментами зрителей. В разные годы разные солистки исполняли его с любовью.

FESTİVALDA LƏZGİ MUSİQİSİ

İyulun 1-5-də Azərbaycanın qədim sənət və mədəniyyət mərkəzlərindən olan Şəkidə "İpək Yolu" VI Beynəlxalq musiqi festivalı кeçirilmişdir. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin və Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilən festivalda bir sıra xarici ölkələrin, eləcə də Azərbaycanın tanınmış musiqi kollektivləri, o cümlədən ölkəmizin azsaylı xalqlarının ansamblları iştirak etmişlər.

İyulun 3-də Şəkinin vizit vərəqi sayılan "Karvansaray" Azərbaycanın azsaylı xalqlarının xor, mahnı və rəqs kollektivlərinin ixtiyarına verilmişdir. Onların musiqi folklorunun, mərasimlərinin, mahnı və rəqslərinin nümayişi şəkililərdə və xarici qonaqlarda böyük maraq doğurmuşdur. Bu, festivalın ən böyük və yaddaqalan hadisəsi olmuşdur. Ləzgilər, talışlar, kürdlər, tatlar, axıska türkləri, ruslar, avarlar, udilər, ingiloylar, saxurlar və tatarlar maraqlı proqramla çıxış etmişlər.

"Suvar" Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblının çıxışı həmişəki kimi yaddaqalan olmuşdur. Rəşad İbrahimov, Cavahir Abdulova, Cəmilə Zalova, Roza Hacımuradova və Elvina Heydərovanın ifasında səslənən "Dağlılar" mahnısı və ləzgi xalq mahnılarından ibarət popurrilər gurultulu alqışlarla müşayiət olunmuşdur. "Suvar"ın rəqs ansamblının məftunları isə gənc qızların və oğlanların ifasında coşqun ləzgi rəqslərini yaxından izləmək imkanı qazanmışlar.

Bir sözlə, respublikamızın ayrı-ayrı xalqlarının musiqi kollektivləri, o cümlədən "Suvar" festivala xüsusi yaraşıq vermişdir.

Nurəddin ALXASOV,
«Samur» qəzeti, 28.07.2015.

НЕЗАБЫВАЕМЫЙ ВЕЧЕР

25 ноября в Московском Доме Национальностей состоялся творческий вечер известного лезгинского поэта, писателя, журналиста Седагет Керимовой. Организаторами мероприятия явились Федеральная лезгинская национально-культурная автономия, Федеральная национально-культурная автономия азербайджанцев России и Постоянное представительство Республики Дагестан при Президенте РФ.

В мероприятии приняли участие представители дагестанской и азербайджанской общин, различных общественных организаций Москвы и других российских городов.

В ходе творческого вечера С.Керимова на трех языках зачитала целый ряд своих стихотворений. Кроме того состоялся открытый теплый диалог автора с гостями мероприятия.

Солисты ансамбля «Сувар» Решад Ибрагимов, Джавахир Абдулова и Джамиля Залова исполнили авторские песни С.Керимовой. Зрителям понравились видеоклипы, снятые специально для этого торжества.

Завершился вечер видеороликом-караоке «Лезгинкадал илига». Зрители могли подпевать, следя за словами на экране.

Мурад ШИХАХМЕДОВ,
Москва 23.12.2015.

САНАЛ МАНИ ЛУГЬУН

«Сувар» ансамбль паталди хордин коллектив туькIуьрдайла зун са ихьтин кардал дуьшуьш хьанай. Рушари зи теклиф хвешила кьабулнайтIани, гадайри кичIела яни, я тахьайтIа кваз такьаз зи теклиф негьнай. Вучиз ятIани чпихъ рикIиз хуш ванер авайбурни агатначир чахъ. Садбуру чпивай кьилди мани лугьуз жезвайди я лагьана хордик экечIун чпиз лайих акуначир. Гьа икI, хор туькIуьрун патал зи алахъунри бегьер ганач. Гьайифар хьана заз. Вучиз лагьайтIа абурун и кар чи дегь адетрикай сад негьун лагьай чIал я. Лезгияр вири Кьафкъазда вичин харусенятдалди сейли тирди, чахъ вишералди халкьдин маниярни кьуьлер авайди рикIелай ракъурна кIанзавач.

Лезги халкьдин ацукьун-къарагъун, адан тарихдин гелер, жуввал хвенвай адетрик санал мани лугьунни акатзава. Чпихъ агъзур йисарин тарихар авай «Сифте ргал», «Сифте цуьл», «Пешапай», «Цуькверин сувар», «ПIинийрин сувар» хьтин элдин мярекатар манияр галачиз кьиле фидачир. Чимелвилер алудун патал дишегьлийри «Алапехъ» хьтин халкьдин къугъун арадал гъанай. Ана санал лугьудай манийри кьетIен чка кьазвай.

Цан цадайла, гвен гуьдайла ксари лагьай манийрин ванер чуьллера гьатдай. Шад манийрини кьуьлери Яран суварик кьетIен дад кутадай. Дегь чIавара «Яран йифер» тIвар алай манийрин мярекатар лезгийрин вири хуьрера гзаф гурлудиз кьиле фидай. Яран йиф чIичIиз эл кIватI жедай. Ина дишегьлийрини итимри санал манияр лугьудай. Сада кьил кутадай, амайбуруни ван-ванце туна давамардай.

Гатфарин цанар цадайла лезгийри «Сифте ргал» сувардай. Гьилик берекат квай хуьруьн агьсакьалди вичин туьрез никIиз акьуддай. Ада викиник малар кутуна сифте цIар тухудай. НикIин и кьиляй а кьилиз фена хтуниз са ргал лугьудай. И сифте ргалдилай кьулухъ ада вичин туьрез жегьилрив вугудай. Далдамдинни зуьрнедин ван хкаж жедай, лежберри куьтенар гьализ-гьализ манийриз – гьаварриз гуж гудай:

Ник ацIудай къуьл хьурай,
Цинин ризкьи бул хьурай,
Къегьал яцар гара хьуй,
Ризкьи, ризкьи пара хьуй.
Рат ацIурай къуьлерив,
Кар туькIуьдач хьилерив.

Къадим лезги манийрин арада «Пешапайри» кьетIен чка кьазвай. Мублагьвал, берекат кIандай инсанри яргьалди кьурагь хьайила марфадихъ цIигел яз куьчейриз акъатна гьуцаривай къвал ракъурун тIалабдай. Им ксарин тамаша тир. Са итимдал, яни гададал цIвелин, яни къавахдин хилерикай раснавай «пек» алукIардай. Ам вилик, жемят кьулухъ кваз хуьруьн куьчейрай физ марф тIалабдай манияр лугьудай.

Санал манияр лугьудай адет иллаки мелера винел акьатдай. Хуьре са низ ятIани кIвал эцигун патал эл са шумудра кIватI жедай. ХандакI ядайла, кирпичар атIудайла, цлар хкаждайла, къав кIевирдайла хуьруьн ксар гуьгьуьллудаказ кIвалахдив эгечIдай. Дишегьлийри тIаратIар кьуна, манияр лугьуз-лугьуз кIвалин иесидиз цIийи кIвал мубаракдай. Ахпа абур кIвалахзавай ксариз тIуьнар гьазурунив эгечIдай. Нисинихъ сад-садан патавай хьиз кьве суфра экIяйдай: садахъ ксар, муькуьдахъ дишегьлияр ацукьдай. ТIуьнар кьилиз акьатайла абуру чпин юргъунвал манийралди алуддай. Иер ван авай ксарини дишегьлийри элдин рикI алай манияр лугьудай, муькуьбуру хордалди гуьгъ кутадай. Гьа икI, ял яна кIвалахдив эхгечIдай хуьруьнвияр.

Рагъданихъ, кIвалах кьилиз акъудайла мадни санал ацукь хьийидай мелез атайбур. И гьилера фу, ниси, мукаш, кьатух жедай суфрадал. Каш алудна, гилани манийрин мелез экъечIдай эл. «Загъадурзагъа», «Рушан рикIе мурад ава», «Шагьсенем», «Жанисат», «Яд къубудин дегьнедава» хьтин манийри рикI хьуьтуьлардай. Йифен кьуларалди хуьруьз инсанрин шад ванер чкIидай.

Лезги мехьерар чешнелу ийизвайди ина манийринни кьуьлерин межлисар чараз, кьилди кьиле фин тир. Мехьерин гьар са мярекатдихъ вичин манияр авай. Сусаз жирейяр тухудайла ксари кьилди манияр лугьудай. Хинедиз фидай дишегьлийрин манияр чарабур жедай. Свас акъуддайла лугьудай манийрив къведайди авайни? Енгедизни кваз гафар туькIуьрнавай лезгийри. Свас чамран кIвализ авуддайла лугьудай шад манийри тIал-квал рикIелай ракъурдай инсанрин. Чамран межлисдихъни кьилди манияр авай. Дустари чам юкьва туна манийрал илигдай.

Халкьдин рикI алай мани тир «Пейкер бахадиз» фикир гун. Адахъ вирида санал лугьудай чка ава:

Уф, чан аман,
Дердин дарман аман?
Бес мус къведа
Вун чаз мугьман?

«Пейкер баха» ксари лугьудай, ахпа вири санал хордив эгечIдай.

Ксари хордал лугьудай манийрихъ «Иервал вучани» акатзава. Адет яз адак сада кьил кутада, ксарин хорди давамарда.

Иер, иервал вуча?
Ярдин иервал вуча?
Вилер цIару къвед хьтин,
Ярдин иервал вуча?

И мани рушариз талукьарнавайди я ва ам ксари лугьун кутугзава.

Рушани гадади санал лугьудай манийрик «Бидирханар», «Суна чан», «Лезгид руш», «Суваллай яр» ва масабур акатзава.

Чахъ ксари ва дишегьлийри кьилди, гьакIни абуру санал лугьун патал теснифнавай акьван иер манияр авай хьи! Къафкъазда маса халкьариз хордин манияр авачир береда лезгийрин шад мярекатрик цIудралди ихьтин манийри дад кутадай. Гьайиф къведай кар ам я хьи, гила чавай санал кIватI хьайила манияр лугьуз жезмач. Абурун гафар чизвач лугьуз кIевера гьатзава чун. Руьгьдик каш кумаз, экIяй хьанваз хквезва чун шад межлисрай. Бес вучиз рикIелай ракъурнава чна и иер адет? Вучиз ам кваз кьазмач? И тапан регъуьвал гьинай атанватIа чаз? Регъуь маса затIарикай хьана кIанзава: кIвалах тийиз къар маса гуникай, дишегьлидал гъил хкажуникай, эрекь хъвана абур маса гуникай, дидедин чIал квадаруникай, ватан гадарна яргъариз катуникай. Ажузвилерни усалвилер гьизвайди ихьтин крар я. Манияр лугьун лагьайтIа, гьунар я. Ам жуван халкьдин медениятдиз икрам авун, адал дамахун я. И гьисс авачир инсан бегьемди туш. Санал мани лугьуни руьгь кутада инсандихъ. Адахъ эл агуддай, яргъалбур мукьвалардай, хъелбур дустардай, жувандахъ ялиз тадай гуж ава. Хорди инсандин рикIе ватанперес¬вилин гьиссер куькIуьрда.

Къе дуьньядин гзаф халкьари этнографиядихъ, милли эменнийрихъ, жуввилихъ ялзава. Кьил акъуддай ксари лугьузвайвал, абурухъ кьегьалвал, гужлувал, садвални шадвал ава. Са береда чпи квадарай руьгьдин ивирар цIийи кьилелай гъилик ийиз алахъзава инсанар. Алай аямдин татугайвилерин кьилин себеб милли адетар, хасвилер, жуввал квадарун тирди кьатIай акьуллу халкьар чпин дегь гелерихъ гелкъвезва. И рекьяй гзаф алахъунар ийизва абуру. Чпин чIални меденият, адетарни кьилихар къени авун патал сад-садав агатзава, хъсан кракрик къуьн кутазва. Ша чнани гьа икI ийин!

ХОРМЕЙСТЕР

Сурия Хасполадова – москвичка, получила высшее музыкальное образование по классу фортепиано. Дополнительно в университете обучалась академическому вокалу. Она троекратный лауреат конкурса «музыка 20 века», лауреат конкурса «Юные таланты Московии». Сейчас вместе с мужем Алтаем Хасполадовым живет в Баку. Они оба любят заниматься сочинением современной и аранжировкой лезгинской народной музыки. Предложение руководителя ансамбля «Сувар» о создании хора Сурия приняла с радостью. Долгие репетиции дали свой результат. На концерте ансамбля проходившем в Азербайджанском Государственном Академическом Оперном Театре в 2014 году зрители услышали замечательные лезгинские песни в исполнении хора под её руководством.

ЧИ ХАЛКЬДИН МАНИЙРИКАЙ

«Дагъустандин билбил» Рагьимат Гьажиевадин репертуарда 120-дав агакьна лезги халкьдин манияр авай. Алатай асирдин 70-йисара Москвадин Кремлдин Съездрин Имаратда ада «Хъсан я гада» мани лагьайла залда авайбуру адаз кIвачел къарагъна капар янай. А манидихъ яб акалайла инсандиз вич са суьгъуьрлу алемда гьатай хьиз жеда. Икьван иер, икьван руьгьди кужумдай, ивидал звал гъидай мани авай са халкь бахтавар я, лагьана фикирда инсанди.

Вичин верцIи, хъуьтуьл ванцелди лезги рикIер рам авур Дуьрия Регьимова чи харусенятда кьетIен вакъиа тир. Къе чи халкьдин сеняткаррин рехъ Тарлан Маме-дова, Суьлгьият Гьажиевади, Роза Максумовади ва масабуру давамарзава. Ингъе 500-далай гзаф халкьдин манияр авай лезгийрин икьван гагьди анжах 150-дав агакьна манияр лагьанва. Бес амайбур гьикI хьурай? Амай манияр ни ва мус лугьуда?

Дуьньядиз виридалайни зарб макьам тир «Лезгинка» бахш авур са халкьдин харусенят къвердавай гуьнгуьнай акъатзава. Масадбуру вать, жуванбуру и гьалдиз гъанва ам. Чи гьар са макьам, гьар са мани кьилди са эсер тирди, гьарма садахъ вичин кьетIенвилер авайди, гьарма сад кутугайвал тамамарна кIанзавайди кваз кьазмач хайибуру.

РикI тIардай кар ам я хьи, Дагъустандин пешекар музыкадин бине кутур лезгийри къе жуван халкьдин музыка пешекарвилелди вилик тухузвач.

1927-йисуз Готфрид Гьасанова Магьачкъалада «Дагъустандин кьуьлерин мотивар: зуьрнедал ягъизвай 12 Лезгинка» ктаб басма авунай. Им сад лагьай ва къедалди авай-авачир Дагъустан-лезги кьуьлерин кIватIал я ва ана гьатнавай макьамар чи халкьдинбур я. Гьайиф къведай кар ам я хьи, а макьамрин гзафбур къе макьамчийриз чизмач.

30 йисуз ара датIана Дагъустандин «Лезгинка» ансамблдин регьберрикай сад хьайи Зейнал Гьажиева 1959-йисуз Магьачкъа-лада «Лезги халкьдин 30 мани ва кьуьлер (20 гьава фортепианодихъ галаз лугьун патал ва 10 гьава кьуьлерун патал)» тIвар ганвай кIватIал чапдай акуднай. Ана «Шагьсенем», «Суна чан», «Ала-гуьзли», «Загъадур-загъа», Магьи дилбер чан», «Ай Дилбер», «Вацран эквер», «Жанисат», «Ширин-ширин», «Кьасумхуьр», «СтIалар», «Усугъчай», «Тала», «Айшат», «Свас тухудай макьам», «Абас», «Перизада», «Хинер», «Рипе къуьл», «Къуба къенфетар» ва маса гьаваяр гьатнай. И гьавайрикай ада «Лезгинкадин» репертуарда гегьеншдиз менфят къачунай. Идалай гьейри З.Гьажиева ансамбль патал лезги халкьдин гьавайрин бинедал алаз цIийибурни туькIуьрнай. РФ-дин халкьдин артист, Россиядин ва Дагъустандин гьукуматдин премийрин лауреат Иосиф Матаева кьейд авурвал, а вахтунда ансамблдин репертуардихъ квай кьуьлерин 90% Зейнал Гьажиеванбур тир. Бес а макьамар чи ватанэгьлийри вучиз рикелай алуднава?

Чпихъ инсанар агуддай чIехи къуват авай чи халкьдин манияр гьикьван иербур ятIа, и хазинада гьихьтин жавагьирар къатканватIа гьайиф хьи, жегьил несилдиз хъсандиз чизвач. Яшлу несилди лагьайтIа, эвелан хьиз и девлетдин таъсиб чIугвазмач. Авайвал хиве кьуна кIанзава: аявалзамач чна чи манийриз.

Чи манийрив къведайди авани? Садбуруз акI жезва хьи, лезги манияр вири зарб квайбур я. «Силибирдин цуьк» манидихъ яб акалайла цавариз хкаж жеда инсан. «Магьи дилбер чан» манидин мелодияни, адан гафарни зурба са эсер я. Чи «Дагълар» манидай лезгийрин ацукьун-къарагъун, адан адетар, къилихар акьван хъсандиз аквада хьи. Бес санал лугьузвай манияр? Къафкъаздин маса хал-кьариз хордин манияр авачир береда чахъ мярекатрал, мел-межлисрал гьам дишегьлийри, гьамни итимри тамамардай, яни рушарини гадайри санал лугьудай цIудралди манияр авай. Чахъ зегьметдин, мехъерин, суварин кьилди манияр хьуни чи медениятдинни харусенятдин девлетлувиликай хабар гузва.

Гагь-гагь мел-межлисра, мярекатра жегьилривай чи манийрин тIварар хабар кьада за. Гьайиф хьи, абурун

чирвилер 5-6 манидилай анихъ физвач. Гзафбурувай манийрин са куплет хьайитIани лугьуз жезвач. Ингье патан халкьарин манияр акьван хъсандиз лугьуда хьи, абуру. Парабуру патан манияр лезгидалди – метлеб, мана авачир гафаралди тамамарда. Эхь, шехьдай гьалда ава чи манияр. Абур и гьалда тунвайбур лагьайтIа, масадбур туш, жуван маничияр я. Ван авайдани, авачирдани, музыкадай кьил акъатзавайдани, акъатзавачирдани абур акатайвал лугьузва. И крариз гуьзчивал ийизвай тешкилатни авач. Гьавиляй са береда тематикадал, жанрайрал, ритмайрал гьалтайла Къафакъаздин виридалайни девлетлу музыкадин иеси тир лезгийрин халкьдин гьаваярни манияр къе тарашзава. Иесивал ийиз жезвач чавай чи эменнидиз.

Завай хьайитIа, алай вахтунда лезги халкьдин музыкадин фонд туькIуьрун чарасуз я. И фондуни чи халкьдин манияр пешекарвилелди лугьузвай вири маничияр агудун, абурун ванер лентиниз кхьин, халкьдин арада теблигъ авун герек я. И кардик къуьн кутадай ксарни тахьана жеч. Халкьдин макьамар – руьгьдин хазина я. Ам квадарайтIа чна руьгь квадарда.

Фестиваль тухун халкьдиз къуллугъ авунин са чешне я. Гаф авурди гафарин, кар авурди крарин иеси жеда лагьанай чи бубайри. Тешкилатчийриз - Докъузпара райондинни ФЛНК-дин регьберриз чаз яцIу гафар ваъ, къени крар герек я лугьуз кIан хьана жеди.

Ихьтин фестивалар гьар йисуз кьиле тухун, адан сергьятар ге-гьеншарун, дережа хкажун, адакай халкьдиз хъсандиз чирвилер гун чарасуз я. Гьа и кар паталди адан кьилди концепция туькIуьрун, и кардив пешекарар агудун герекзава.

Усугъчайдин фестиваль, са шакни авачиз, чи халкьдин медениятдин тарихда кьетIен вакъиа хьиз гьатда. Вучиз лагьайта ада чи халкьдин руьгьдин ивирар вирибурун рикIел хкана, абур кваз такьуртIа чи жуввал, чи кьетIенвал квахьдайди чаз малумарна. Ада халкьдин манийрив халкь агуддай зурба гуж авайди мад гьилера чи рикIел хкана.

Лезги мани вири дуьньядиз сейли авур Рагьимат Гьажиева

ФЕСТИВАЛЬ КЬИЛЕ ФЕНА

2014-йисан йисан 23-августдиз Дагъустан Республикадин Докъузпара райондин меркез тир Усугъчайда чи халкьдин манийрин фестиваль кьиле фена. Ам Кукваз Рчабан хатурдиз бахш авун дуьшуьшдин кар тушир. Къурагь райондин Кукваз хуьряй тир, вичихъ дагъвийриз хас михьи ва кьакьан ван авай Рчаб чи халкьдин 100-дав агакьна манияр устадвилелди тамамарай, Дагъустандизни Азербайжандиз сейли хьайи сеняткар тир. Ада чIагъандал ягъиз, манидал илигайла виридан пагь атIудай.

Жюридихъ 6 кас квай: Дагъустан Республикадин халкьдин артист Роза Максумова, машгьур вокалистка Алия Ханмегьамедова, Дербентдин музыкадин училищедин директор Камилла Магьмудова, гьа училищедин муаллим Насир Шагьмурадов, халкьдин композитор Маина Абдулмуталибова, Кукваз Рчабан хва Эфет Сафаров ва Бакудай мярекатдиз эвернавай шаир-композитор Седакъет Керимова.

ЛЕЗГИ МЕХЪЕРАР

Мехъер элдинди я

Чи бубайри лагьанай:
Мехъер шадвал я.
Мехъерик тIуьр фу ирид юкъуз къене амукьда.
Мехъер авай кIвали берекатдикай хабар гуда.
Мехъер хуьруьн сувар я.
Мехъер свас гъидалди гурлу жеда.
Мел авачир хуьр, мехъер авачир кIвал тахьуй.
Мехъери вири эл шадарда.

Алхишар

Куьн бахтлу хьурай!
Куь кIвалер-къар кьени хьурай!
Куьн аллагьди цIукайни вацIукай хуьрай!
Куь эхир хьсан атуй!
Куь мурадри цуьк акъудрай!
Куьн элдиз кIани хьурай!
Квез цавай марф, чиляй чIур хьиз гурай!
Куь экв садрани туьхуьн тавурай!
Куьн хъсан инсанрал дуьшуьш хьурай!
Куь кIвачик берекат хьурай!
Куь къулай цIай кими тахьурай!
Куь багъди бегьер гурай!
Квехъ ирид арха хьурай!

Гьар са халкьдин меденият адан адетрай генани хъсандиз кьатIуз жеда, иллаки мехъерин адетрай. Инсандин уьмуьрда кьетIен чка кьазвай, шадвилинни бахтлувилин гьиссерив диганвай, элдин суварин дережадив агакьнавай мехъерив къведай мярекат фикирдиз гъун четин я. Чи ацукьун-къарагъун, чи ахлакь, чи марифат, чи махсусвал хуьз-ва мехъерин адетри. Девирдин имтигьанрай акъатнавай кьени, михьи, хъсан адетар агакьнава чав. «Са халкь чир хьун патал адан мехъерик фин герек я», - лугьуда кьуьзуьбуру. Вучиз лагьайтIа мехъерик инсанрин ацукьун-къарагъун авайвал чириз жеда.

Мехъер марагълуз, хъсандиз кьиле тухун патал вуч авуртIа хъсан я?

РикIел хвена кIанзава

Мехъер анжах кьве хизандин шадвилин межлис туш, ам гьакIни вири элдин рикI алай мярекат я. Кьве несилдин векилри, мукьва-кьилийри, ярар-дустари, къуншийри, кIвалахдин юлдашри иштиракзавай и мярекат жавабдарвилелди тухвана кIанзава. Диде-бубайрин виридалайни чIехи мурад веледриз мехъерар авун я. Гьавиляй ина гьар са затI хъсан еридинди хьун герек я. Мехъер чIехи мярекат тирвиляй ам кьиле тухун патал кьилди кIватIал туькIуьрна кIанзава. КIватIалдик акатзавайбуру мехъерин программадин чара-чара хилериз регьбервал гуда. Мехъер элдин адетрин бинедаллаз, рикIел аламукьдайвал кьиле тухун патал вири жуьредин алахъунар авуна кIанзава.

Кьилин шартIар

Мехъерин абур мугьманар тирди рикIел хуьн. Са варз вилик мугьманрин сиягъ туькIуьрун. абур гьуьрметдив кьабулна рекье тваз алакьдай ксар тайинарун. «Мехъерик тIуьр фу ирид юкъуз къене амукьда» лагьай бубайрин мисал хъсандиз рикIел хвена, тIуьн-хъун хъсан еридинди хьуниз фикир гун. Суфрадихъ ацукьнавайбуруз къуллугъ авун патал алакьунар авай ксар хкягъун. Мехъер элдинди я лугьуда. Гьавиляй адан ери хъсанариз, ам лайихлудаказ кьиле тухуниз фикир гун. Мехъер концерт туширди, арачи, макьамчияр ва маничияр мехъерин иесидиз табий тирди рикIелай ракъур тийин. Мехъерик ядай гьаваяр кутугайбур хьун патал и кардай кьил акъудзавай ксарал меслят гъун. Мярекатдин сценарий кхьин. Мехъер сценарияда къалурнавайвал кьиле тухун патал жавабдар кас тайинарун. Мехъер камерадиз куьчарун. Мехъер къал галачиз, шаддиз кьилиз акъудун патал гуьзчивал авун. Кесиб, кьуьзуь, начагь мукьва-кьилийриз мехъерин паяр ракъурун .

Важиблу крар

Аппаратурадин ван гзаф хкажун мугьманриз гьуьрметсузвал я. Гьавиляй кьилди са касди и кардиз гуьзчивал авуна кIанзава. Гагь-гагь макьамризни манийриз ара гана кIанда хьи, мугьманривай ихтилат ийиз хьурай. Мехъерин иесийри вири столрив агатна, мугьманриз хвашкалди лагьана кIанзава. Лезги мехъерихъ хайи чIалакай хьиз, маса чIаларикайни менфят къачуз жеда. сагълугъ лугьудайла свасни чам кIвачел къарагъун марифатдив кьадай кар я. Сагълугъар куьруьбур хьун важиблу я. Мехъерин вахтунда сусани чамра ара-ара столрив агатиз мугьманриз чпин разивал къалурайтIа абуруз хуш жеда.

Чка атунивай

Гаф чка атайла лагьана кIанда. Эхиримжи вахтара чи мехъеррихъ патан халкьаривай къачунвай, чи ацукьун-къарагъунив кьазвачир бязи адетарни акатнава. Ингье абур: сусани чамра торт атIана, сад садав нез тун. Евро-

падин халкьаривай къачунвай и адетди неинки лезгийрин, гьакI маса мусурман халкьарин адетривни кьазвач. Агъсакъалар, дидеяр, бубаяр, халуяр, имияр, халаяр, эмеяр авай межлисда ихьтин кардиз рехъ гуни чи адетрив, марифатдив кьазвач. Сагълугъ лугьудайла гзаф чIавуз свасни чам ихтилатдал илигнаваз, чпин алемда аваз жеда, на лугьуди, и гафар абуруз талукьбур туш. Сагълугъ лугьудайла свасни чам гьуьрметдин лишан яз кIвачел къарагъун чарасуз тирди жегьилриз чирун герек я. Гзаф халкьари хьиз лезгийрини берекатдиз икрам ийида. Маса тIуьнар къерехдик туна, анжах аш межлисдин тIуьнрин шагь тирди малумаруни чи адетрив кьазвач. Шабашди чи мехъерин дережа агъуззава, ам усаларзава, чи халкьдин медениятдик рехне кутазва, ам маса халкьарин виляй вегьизва. Шабашдиз «ваъ» лугьудай вахт алукьнава. Мехъер куьтягь хьана свасни чам рекье твадайла суса вичин гъиле авай цуькверин кIунчI субай рушарал вегьини лацу пекиниз янавай пинеди хьиз чи адетрив кьазвач.

Дегь адетрин гелер

Чи мехъеррихъ са бязи чIуру адетар хьиз, рикI шадардай цIийи адетарни акатзава. И адетри чаз хъсан адетар хуьн шартIуналди мехъерар цIийи девирдив кьадайвал тухудай мумкинвал гузва. «Сувар» ансамблдин 15 йисан алахъунар себеб яз Бакудин ресторанра кьиле физвай мехъеррик демер кутун адет хьанва. Межлис гурлу ийизвай, адак руьгь кутазвай, лезги кьуьлерунин дережа хкажзавай ихьтин демер вирида хъсандиз кьабулзава. Лезги районра, хуьрера кьиле физвай мехъеррик и адетдикай гегьеншдиз менфят къачун чарасуз я. Свас юкьва туна «Перизадаяр» лугьуз-лугьуз кьуьлердай адетдални «сувар» ансамблди чан хканва. РикIер хъуьтуьлардай, гьиссерал звал гъидай и мани вирида хъсандиз кьабулда, рушар, сусар капар ягъиз-ягъиз межлисдиз экъечIда. И адетдикай генани гегьеншдиз менфят къачун, «Перизадайрин» гафар хуралай чирун виридан буржи я. Мадни рикI шадардай са кар. Эхиримжи йисара Бакуда кардик квай «Лезгинка» мектебда чирвилер къачур гзаф жегьилри гила чи мехъерриз ярашух гузва. Чи демера ихьтин жегьилрин кьадар къвердавай мадни пара жезва. Маса жегьилрини абурувай чирзава, «Лезгинкадал» лайихлудаказ кьуьлиз алахъзава.

Чи халкьдин рухсат гунин адет маса адетри арадай акъуднава. И адетдив цIийикIа агатна кIанзава. акьуллу гафунихъ вири цIигел я. Акьул гунар, алхишар авачир мехъер мехъер туш. Гьавиляй и кардиз фикир гун герек я. Яру ранг лезгийрин суваррин, мелеринни мехъеррин кьилин лишан я. Виш йисара лезги рушар бубад кIваляй кьилел яру дуьгуьр алаз акъуднавайди я. Алай девирда лезги сусар ресторандиз яру дуьгуьр алаз тухун мешреб алай кар жедай. Ам некягь авурдалай кьулухъ алудайтIани жеда.

Руьгь кутадай макьамар

Гьар са халкьдин мехъерин адетрихъ чпин кьетIенвилер ава. Лезги мехъер тафаватлу ийизвай шартIарикай сад лагьайди ам гурлудиз кьиле фин я. Йигин гьаваяр пара кIанда лезгийриз. Мехъер гатIунай 2-3 сятдилай зур сятдин дем кутун чарасуз я. И чIавуз кьуьлунал рикI алайбурун межлисдин юкьвал «акъажунар» кьиле фида. Жегьил рушари свас юкьва туна «Перизада» лугьуни мехъер мадни марагълу ийида. Санал лугьудай бендерал атайла межлисдин иштиракчийрини манидик кьил кутада.

Чам тарифардай кьилди манияр ава чахъ. Ихьтин манияр лугьудайла дустари чам юкьва туна санал кьуьлда. Идан гуьгъуьналлаз жегьилри йигин макьамар ягъин тIалабда. Мехъерин виридалайни рикIел аламукьдай легьзе чамрани суса санал кьуьлун я. Им кьилди гьазурнавай, макьамдини гьерекатри сад садав кьазвай, сюжетдин кьуьл хьана кIанзава. Абуру чпин кьуьл кьилиз акъуддалди вирида капар ягъида, эхирдай мугьманрини жегьилар юкьва туна абурухъ галаз санал кьуьлда. Лезги мехъерик лезги гьавайрини манийри кьилин чка кьуна кIанзавайди я. Гьам жуван милли мярекат я лугьуз, гьамни мехъерик атанвай маса халкьарин векилриз чи ацукьун-къарагъун чир хьурай лугьуз. Чаз маса халкьарин меденият гьикьван марагълу ятIа, гьабурузни гьакI я. Исятда чара-чара этносрин медениятдихъ, фольклордихъ галаз вири дуьнья марагълу я. Къецепатан уьлквейрай атанвай туристар сифтени-сифте аборигенри чпин ацукьун-къарагъуналди мягьтеларда. Са гафуналди, мехъер халкьдин руьгь хкаждайди хьун герек я. Виликан девирра чи халкьди мехъерик милли гьавайрикайни манийрикай гегьеншдиз менфят къачудай. И адет мадни дебда гьат хьийизва. Хъсандиз тупIалай авуртIа, мехъер гатIунайдалай куьтягь жедалди ягъидай вири жуьредин гьаваяр ава чахъ. Месела: «экуьн ярар» (сегьерар). Мехъерин юкъуз экуьн яралай ядай и макьамди хуьруьз мехъерин хабар агакьарда. «Перизада». Рушарни сусар хунчаяр гваз сусан кIвализ фидайла и мани лугьуда. «Пейкер баха». им яшлубурун гьава я. Свас тухудай юкъуз «Бахтлу свас», «Бахтавар яр», «Сусан тариф», «Чамран тариф», «КIаниди», «Алагуьзлуь» хьтин рикI хъуьтуьлардай макьамар ягъида. Свас кIваляй акъудна чамран кIвализ гъидалди ихьтин вад макьам ягъидай: «Сусан кIвалихъ», «Сусан рехъ хуьн», «Свас экъечIун», «Свас ракъурун» ва «Свас гваз». Гьа и карди чи мехъерин гьавайрин девлетлувиликай хабар гузва.

БАКУДА ЛЕЗГИ КАРАОКЕ

Алай йисан 15-январдиз Бакудин Прессадин Меркезда сифте яз лезги караокедин мярекат кьиле фена. Седакъет Керимовадин «Лезги чIал хуьн» девиздик кваз туькIуьрнавай и махсус проект кьилиз акъудун патал автордиз жегьил программист Нуьреддин Алхасова ва «Самур» газетдин кIвалахдар Айнур Байбулатоватовади куьмекар гана. Лезги чIалал гзафни-гзаф рикI алай и пуд касдин алакьунар себеб яз и зурба проект инсанрив агакьна. Лезги халкьдин манийрикай ва С.Керимовади теснифна мецера гьатнавай манийрикай арадал гъанвай караоке аямдив кьадайди хьуни виридан фикир желбна. Меркездин чIехи проекторди шикилар регьятдиз аквадай, манияр хъсандиз ван къведай мумкинвал гана.

Сад лагьай гъилера кьиле тухвай мярекатдиз 100-дав агакьна инсанар атана. Абурун арада жегьилар генани гзаф авай. Санал манияр лугьунал рикI алай и ксар чи вилик-кьилик квайбур тир. «Самур» газетдин кIвалахдаррини «Сувар» ансамблдин маничийри мукьувай иштирак авур караокеди сифте манидилай вирибурук руьгь кутуна. Адет яз ижласар кьиле физвай Прессадин Меркездин чIехи зал лезги манийрин гурлу ванерив ацIана. Са герендилай меркездин кIвалахдарривайни акъвазиз хьанач, абурни мярекатдив эгечIна.

Мярекат ачухарай Седакъет Керимовади дидед чIал, халкьдин медениат, чи адетар, бубайрилай чаз эменни яз амай руьгьдин амарат хуьн гьар са лезгидин буржи тирди малумарна. Ада чи къени адетрик санал мани лугьунни акатзавайди рикIел хкана ва гаф манидиз гана. Сифте манидилай зурба са хор арадал атана. Кьве сят гьикI атана алатнатIани чир хьанач.

Караокедиз атанвайбуруз «Сувардин» сейли маничияр тир Решад Ибрагьимов, Жавагьир Абдулова, Жемила Залова, Роза Гьажимурадова ва Элвина Гьейдаровадихъ галаз таниш жедай, абурун ванерихъ мукьувай яб гудай мумкинвал хьана. Абурун акапеллайри лагьайтIа, межлисдик дад кутуна. Маничийрин гьуьгъуьна аваз Эмиль Исмаилова, Самая Керимовади, Азизрин Севдади ва масабуру чпин гьунар къалурна. Абуру манийрик кьил кутун кумазни залди хордалди гьуьгь давамарна.

Са гафуналди, руьгь кутуна караокеди инсанрик. КцIарай кьилди мярекатдиз атай Тамилла Казимовади, «Сувар» ансамблдин кьуьлдайди Гуьлнара Къарахановади, «Самур» газетдин редактордин заместитель, чи сейли кхьираг Муьзеффер Меликмамедова ва масабуру ихьтин мярекатдин важиблувал къейдна, и караокеди чпиз халисан сувар бахшна лагьана.

Айнур БАЙБУЛАТОВА
«Самур» газет, 28.01.2016.

ANSAMBLIN SEVİMLİSİ

Ansamblın solistləri tanınmış xoreoqraflar Qülnarə Bayramova və Ruslan Tokbulatovla

Dövlət Rəqs Ansamblının solisti, gözəl ifaları ilə Azərbaycan rəqs sənətini zənginləşdirmiş Gülnarə Bayramovanın ansamblımızda xoreoqraf kimi fəaliyyətə başlaması ilə kollektivimizə təzə ab-hava, coşqun əhval-ruhiyyə, yaradıcılıq şövqü gəldi.

O, uzun illər boyu qazandığı təcrübəsini səxavətlə gənclərlə bölüşməyə başladı. Ən başlıcası isə rəqs kollektivimizin üzvlərində özlərinə inam hissi yarandı. Onun şən təbiəti və yaradıcılıq eşqi tezliklə hamıya sirayət etdi.

Zəngin mənəvi dünyası olan bu səmimi, mehriban və eyni zamanda zəhmətkeş insanın rəqs məşğələlərindəki ciddiyyəti və təkləbkarlığı, gənc qızların və oğlanların rəqs hərəkətlərini zərgər dəqiqliyi ilə təmizləməsi sayəsində bir sıra uğurlara çatdıq. Bizim bənzərsiz Gülnara xanım «Suvar» ansamblının sevimlisi olmaqda davam edir.

Лезги халкъдин манияр

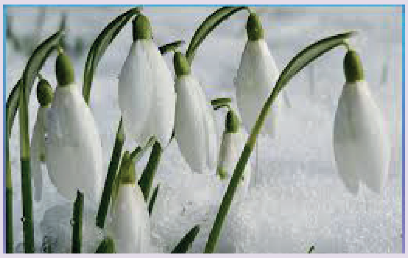

Шарвилидин мехъер

Чи мехъер я, ая кьуьлер,
 Ая кьуьлер, ая кьуьлер!
Ая кьуьлер, я чан эллер!
Я чан эллер, я чан эллер!
Я чан эллер, був хьуй мелер,
Чи гъизвай свас я вуч иер.

Экв ятIа ам цаву гайи?
Цаву гайи, цаву гайи.
Нек ятIа ам векьи гайи?
Векьи гайи, векьи гайи.
ЦIир гайи хьиз хкечIна ам,
Тар хьиз чилел экъечIна ам!

Я чан эллер, ая кьуьлер,
Ая кьуьлер, ая кьуьлер!
Къе чиди я зурба мехъер,
Зурба мехъер, зурба мехъер.
Гъуцари хуьй шарвили вун,
АцIурнавай шадвилив чун!

Перизада

Эслидилай алатайла,
Пара кайи Лейли я зун.
Къарибдавай иер гада,
Ви дердинай дили я зун.

Мегъуьн патав къайи булах,
Вун булахдал къведани, яр?
Икьван кIани вун рикIеваз,
Зун масадаз фидани, яр?

И патарай эверналди,
А патариз ван жедани?
Яр я лугъуз чарадан хва,
Икьван рикIиз кIан жедани?

Вили цавун циферикай
Ярдиз кьилин четир кIандай.
Зи чандавай дердерикай
Лугъуз шехьдай чуьнгуьр кIандай.

Алагуьзлуь

Къакъан синел вад айванар,
Вад айванар гар галаз хьуй.
И дуьньядал жедай вад югъ,
РикIиз кIани яр галаз хьуй.

Къацу багъдиз яд гуда за,
Цуьквед юкьва хвал авуна.
За ви шикил хуьзва гада,
РикIин къене кIвал авуна.

Заз гар алай синер кIан я,
Пешер алай жуна гъваш яр.
Зун бубади ваз тагайтIа,
Зи тIвар алай суна гъваш яр.

Суна чан

Кьулан вацIуз сел атана,
Аман бала, суна чан.
Селдик галай гъед я зи яр,
Акъатна хьи, вун зи гъиляй,
Аман бала, суна чан,
Гуьнедик квай къвед я зи яр.

Жерге-жерге ичин тарар,
Аман бала, суна чан.
Ич авачир уьлкве женни?
Веледдикай хабар такьар,
Аман бала, суна чан.
Вун хьтин залум диде женни?

Салам гана за ви тавдиз,
Аман бала, суна чан.
Вад юкI алай зар халича.
Зи рикI кана къенемайд туш,
Аман бала, суна чан.
Чан кIаниди, яд илича!

Пейкер баха

Салам-алейк, Пейкер баха,
Чаз чи ярдин кIвалер къала.
Алейк-салам, чан бахадин,
Чи кIвалерин кьулухъ гала.

Я бахтавар назлу суна,
Гъваш сумавур, чайин чна.
Дердер-гъамар пара ятIа,
Вегь арадал, пайин чна.

КIвалер кьулухъ бадамдин сал,
Яйлухдик кваз бадамар гъваш.
Зунни зи яр хъел хьанава,
Серин тавдиз далдамар гъваш.

Дарман

Ви къаншардиз зун гьикI къведа?
Къизил гуьлер гъиле авач.
Гуьзел, зун ви чIалахъ жеда,
Ви вилера гьиле авач.

Чуьнгуьр ягъиз, мани лугъуз,
Жедачни лагь, зун вал гьейран.
Вун зи рикIе авайвиляй,
Закай ашукь хьанва жейран.

За манияр гьикьван лугъун,
Агакьдайвал рикIин къастар.
Чи межлис мад гурлу хьурай,
 Гила нупа куьд я, дустар.

Сир гьикI гуда

Гур булахдин къайи цикай,
Са истикан яд це на заз.
Гада, за вав сир гьикI гуда,
Белки несиб жедач жал ваз.

Бахтавар я эслидин югъ,
Мулдин цуьквер сурал алай.
За ваз рикIин сир гьикI гуда,
Ярдин лишан хурал алай.

Тарал алай лацу пIини,
Гар галукьна яд хьанайтIа.
Маса къайгъу жедайни заз,
Чи кьведан рикI сад хьанайтIа.

Рушан мурад

Дагъдин сине са яд ава,
Са яд ава, рагъул тежер.
Рушан рикIе мурад ава,
Рекьидалди лугъуз тежер.

Зун галайнихъ вил вегъена,
Яр айвандик къекъвезава.

Ярди гайи яйлухдикай,
Заз атирдин ни къвезава.

Чи кIвализ къе экуьнин гъед,
Экуьнин гъед илифнава.
Чан зи рикIи кьур кIани яр.
Нуьгед ич хьиз къекъифнава.

Эсли-Керем

Агъадикай зул къвезава,
Кьакьан дагъдиз мани лугьуз.
Айвандилай Эсли шезва,
Аман керем, кая лугьуз.

Къарагъ Эсли, къавал экъечI,
Къаваллайди яр ятIа (а)ку.
Заз кIвачерин ван къвезава,
Ам зи гуьзел яр ятIа (а)ку.

Шагьсенем

Шагьсенем, я Шагьсенем,
Къе заз мажал авач, къелем,
Пака цвада за ви перем.

Шагьсенем, я Шагьсенем,
Таран пешер вуч юзазва.
Къеце пата гар ава жед.

Шагьсенем, я Шагьсенем,
Накь багъда вун нив рахазвай,
Заз течиз ваз яр ава жед.

Адахлу

Къацу векьел чиг аламаз,
Вун дагълариз экъечIа, яр.
Зи бубадиз хьел къведайд я,
Адав яваш эгечIа, яр.

Шагьнабатдиз сел атана,
Сел атана дагълариз мад.
Шехь тавуна бес вучрай за,
Вун хъфена яргъариз мад.

Кьакьан дагъдиз экъечIайла,
Цуьквер ава векьин къене.
Ваз винелай шад аквамир,
Дерт ава зи рикIин къене.

Иервал вуча

Вун чарадаз фейитIа,
Вакай зи рикI хада, руш.
Чун сад-садаз хьайитIа,
Чи рикIер шад жеда, руш.

Иер, иервал вуча,
Ярдин иервал вуча.
Вилер цIару къвед хьтин,
Ярдин иервал вуча.

Минет хьуй, зи рикI хамир,
Зи гел ракIарик тамир,
Икьван вуна наз гумир,
Зун ялавдик куда, руш.

Кьакьан дагълар

Кьакьан дагълар мад кьакьан хьуй,
Агъа патар аквадайвал.
Вун булахдал нянрихъ ша,
Чун масадаз таквадайвал.

Дагъларавай живер цIураз,
Кьулан вацIуз сел къведани?
Вили кьуна кIани хьайбур,
Багьнадилай хъел жедани?

Гафар С.Керимовади туьхкIуьрнавай халкьдин манияр

КIанда, кIанда

КIанда, кIанда, заз вун кIанда,
Гатун цикIиз кьайи яд хьиз.
Чанда, чанда ви ашкъ аваз,
Женни масдаз чан-рикI ийиз.

КIамда, кIамда дердерилай,
Лугьуда гаф алакьир кьван.
Гъамда, гъамда хиялри зи,
Гъилер вавди агакьир кьван.

Ванда, ванда зи гафари,
РикIиз чими манияр хьиз.
КIанда, кIанда лугьуз-лугьуз,
Агатда вав кIани яр хьиз.

Шарвилидин сусан мани

Свас тухузва иер Сувар,
Шадвилева чилер, цавар.
Тахтунава къе чамвилин,
Элдин кьегьал хва Шарвили.

ЦIийи хизан туькIуьрзавай,
ЦIийи эквер куькIуьрзавай,
ЭкъечI кIваляй, экъечI чи свас,
Бахтар гуй ваз чамрахъ галаз.

Куь тавдин кIвал къени хьурай,
Куьн гъуцариз кIани хьурай.
Уьмуьр гьала бахтавар яз,
Хуьх чи лезги эл рикI алаз.

Лезгид руш

Я лезгид руш, лагь вуна заз,
Вавай рикщ зав гуз жедани?
«Ваъ» лугьуьмир икьван хъел кваз,
Зун ви цIаюк куз жедани?

Я лезгид руш, лагь вуна заз,
Вавай зи рикI хаз жедани?
КIанидан тIвар мецел алаз,
Чарадан гъил кьаз жедани?

Я лезгид руш, лагь вуна заз,
Икьван иер наз жедани?
Лацу лифрен дамахар гваз,
Вун зи кIвале свас жедани?

Къаварилай къаваралди

Къаварилай къаваралди,
ГьикI фида ви магьледай яр?
Чими гьиссер гатфаралди
Акъуда на дегьнедай, яр.

ЧIаварилай чIаваралди,
Кьамир на жув винидай, яр.
Чун сад-садаз халкьнавайд я,
Сад Аллагьди бинедай, яр.

Цаварилай цаваралди
Рагъ хьана ша гьунедай яр.
Вири дуьньяа ацIудайвал,
Ви нефесдин гьуьмедай, яр.

РЕШАДАН ШЕГЬРЕ РЕХЪ

Лезги мани вини дережадиз акъудай Решад Ибрагьимов Бакудин Гьовсан поселокда дидедиз хьана. Вичи Азербайжандин Гьукуматдин Консерваторияда зурба сеняткар Фидан Кьасумовадивай чирвилер къачур ам чIехи сегьнедиз «Сувар» ансамблдихъ галаз санал экъечIна. Консерваторияда кIелзавай и жегьилдихъ лезги чIалал мани лугьудай шанкь авай.

Са кар авай хьи, вичин репертуарда дуьньядин сейли классикрин эсерар авай и гадади лезги чIалал сифте яз лугьудай мани рикIел аламукьдайди хьана кIанзавай. Гьавиляй чун санал мани гьазурунив эгечIна. 2006-йисуз Бакудин Р.Бегьбудован тIварунихъ галай Манидин Театрда кьиле фейи адан дебютди «Суварин» жергедиз вичихъ зурба алакьунар авай са тенор атанвайди виридаз малумарна.

2007-йисуз Бакудин Шегьрияран тIварунихъ квай Медениятдин Дараматда кьиле фейи концерт «Суварин» виридалайни хъсан концерт хьиз гзафбурун рикIел аламукьна. А юкъуз зал пудра Решадан манийри кIвачел къарагъарна. Абур лезги чIалал «Зи халкь», азербайжан чIалал «Sənsiz» ва италян чIалал «O sole mio» манияр тир.

Гьеле консерваториядин IV курсуна кIелзавай чIавуз Азербайжандин Гьукуматдин Хордин Капелладиз солиствиле кьабулай Решада 16 йис я ара датIана и коллективда кIвалахиз. «Суварин» хизанда лагьайтIа, ам 17 йис я аваз. Бакудин виридалайни иер сегьнейрал, гьакIни Москвадин, Петербургдин, Ярославлдин, Магьачкъаладин кьилин сегьнейрал экъечIна инсанар лезги манидин, гьакIни дуьньядин сейли манийрин суьгьуьрда тур Решадан фанатар къе агъзурралди я. 2007-йисуз Туьркиядин TRT AVAZ каналдин теклифдалди адан «Könül bağı» гунугдин мугьман хьайи Решадалай Эльвина Гейдаровадихъ галаз санал лезгийрин харусенят и уьлкведиз мукьувай чириз алакьнай.

Р.Ибрагьимова гафарни макьамар С.Керимовадинбур тир «Самур», «Жедай туш», «Бес вуч хьана?», «Зи халкь», «Шарвилидин мехьер», «За семью горами», «Шамилан дагъ», «Qürbətdən gələn qonaq» хьтин манийралди агъзурралди инсанрин рикIер рам авуна.

Къе чавай къетIидиз лугьуз жеда хьи, и лирико-драматический тенордив – Решад Ибрагьимовав къведай, лезги манидал ада кьван кIвалахзавай кьвед лагьай маничи авач. Адан гегьенш диапазондин кьакьан ванци Къафкъаз дагъларин гьайбатлувиликайни инин ксарин кьегьалвилерикай хабар гузва. Адан тенордихъ гагь-гагь ахьтин ширинвал какахьда хьи! Иллаки милизмаяр авурла и ванцин махпурди рикI хъуьтуьларда.

ЖАВАГЬИРАН МАНИЯР

Вичи лугъузвай лезги манияр мецера гьатнавай Жавагьир Абдуловадихъ са кьетIенвал ава. Ам гьар са манидив кьилдин эсер хьиз эгечIда, гафарин манайрихъ агъвада, макьамдин дигайвилиз фикир гуда. Манияр вичин рикIи, мефтIеди кужумайдалай кьулухъ халкьдив агакьарда. Зи рикIел хъсандиз алама, къе гзафбурун рикI алай «Гатфар атанва» манидин гафарни мелодия сад лагьай гъилера завай ван хьайила адан вилерал накъвар акьалтнай: «Им зи мани я!» - лагьанай ада. Студияда и мани кхьидайла ам шумудра къагьарди бами-

шарнай, манидин гуьгъ лугьуз тежез къарсанай. Ингье кхьена куьтягьайла машгьур аранжировщик Назим Агьмеда лагьанай: «Зурба мани хьана!»

Жавагьираз сейливал гъанвай манийрикай садни «Чан дидедин» мани я. Сад лагьай йикъалай халкьди ам пара хъсандиз кьабулнай. И манидихъ авсиятда вишералди чарар къачурдалай кьулухъ, 2012-йисуз «Сувар» ансамблдин вад лагьай альбом акъуддайла за адан тIвар «Чан дидедин» тунай.

Лезги, азербайжан ва урус чIаларал фасагьатдиз рахазвай, вичихъ актервилин алакьунарни авай и таватди эхиримжи йисара «Сувар» ансамблдин концертарни тухузва.

2010-йисан зулуз са вацран къене «Сувар» ансамблди КцIар райондин са жерге хуьрера тухвай концертар къедалди жемятдин рикIел алама. Агъзурралди инсанриз халисан сувар бахш авур и концертрин гзафбур Жавагьиран халисан «бенефисар» тир. Багълара, кимерал, клубра, мектебрин залра кьиле фейи а концертра Жавагьиран алакьунар сад-сад винел акъатзавай. Ада гьам актерди хьиз, гьам маничиди хьиз, гьам юмордин устIарди хьиз вири рам авунай. И рушан дад квай, миже галай ихтилатрикай тух жезвачир инсанар.

Бакуда дидедиз хьайи Жавагьира Сураханыдин 154-нумрадин мектебда кIелиз-кIелиз музыкадин мектебдин гармондин синифдани чирвилер къачуна. Мектеб акьалтIарна А.Зейналлыдин тIварунихъ галай музучилищедик экечIай рушан вокалдай сифте муаллим республикадин халкьдин артист Натеван Шейхова хьана. Адавай сенятдин сирер чирай Жавагьир гуьгъуьнлай Азербайжандин Милли Консерваториядик экечIна. Ина машгьур сеняткар Агъахан Абдуллаевавай генани дериндай чирвилер къачур Жавагьира 2007-йисуз «Стар ва вун» тIвар ганвай республикадин жегьил маничийрин конкурсда иштиракна ва

къуд лагьай чка къуна. Гьа йисуз адан «Заз са затIни чизвач» тIвар ганвай сад лагьай альбом акъатна.

Жавагьир Абдуловади лезги, азербайжан, урус ва маса халкьарин чIаларал лугьузвай манияр къе мецера гьатнава. Анжах ам гьар са куьнилай вилик лезги манидин дережа хкажай, ам генани сейли авур тават я. Ада чи халкьдин гьавайрин иервиликай, адан авазрин чешнелувиликай менфят къачуна лезги манидиз цIийивилер, цIийи нефес, алахьдачир рангар, лугьуз тежедай хьтин милизмаяр гьана.

ЖЕМИЛАДИН ВАН

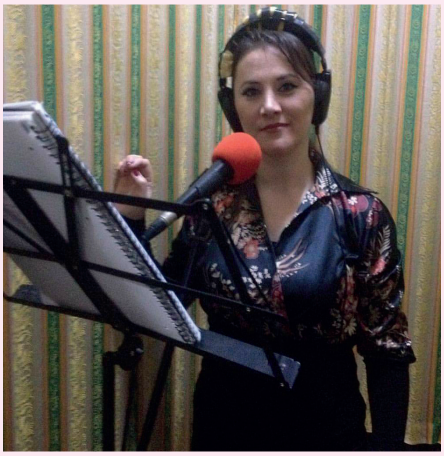

Са шумуд йисар идалай вилик са руша чи кIвализ зенг авунай:

- Зун Жемила я. КцIарай куьн лагьана атанвайди я. «Сувар» ансамблдиз кьабулдани куьне зун?

ЧIугуна лагьай и гафарикай сивик хьвер акатай за жузунай:

- Вахъ ван авани?

- Ава.

- Са мани лагь кван.

Зи сивяй и гафар акъатунни ада манидал илигун сад хьанай. Гьейран хьанай зун адан ванцел. Муькуь юкъуз ам чи кIвализ илифнай. Зи вилик кьакьан буйдин иер са руш акъвазнавай. Вич КцIар райондин Чпир хуьряй тирди малумарнай ада.

Зи «Къведа жал?» манидалди сифте яз сегьнедиз экъечIай Жемила Заловади вичин ванцелди вири гьейранарнай. Бакудин виридалайни чIехи сегьнейрал вичин алакьунар къалурай лезги руша 2004-йисуз Москвадин Миллетрин КIвале кьиле фейи зи яратмишунрин нянидиз лугъуз тежер са иервал бахшнай.

Гуьгъуьнлай ам «Суварин» кьуд маничидихъ галаз санал Москвадин Кремлдин имаратда лезгийрин Яран сувариз талукьарнавай концертдик экечIнай. А концертди «Сувар»ни адан маничияр сейли авунай.

Жемиладизчъ галаз санал 30-далай гзаф манияр теснифна чна. Адан «Тамуяр», «Асса», «Цифер ава», «Ватандин чил», «Ватин гъал», «Дагълар», «Лугьудани, лугьудачни», «Къафкъаз», «Мехьер я», «Ватан – чи чIал я», «КIанда лагь заз» хьтин манияр лезги хитариз элкъвенва. А манийри лезги рушаз сейливал гъанва. Ада «Сувар» ансамблдин маничияр Жавагьир Абдуловадихъ, Эльвина Гьейдаровадихъ ва Роза Гьажимурадовадихъ галаз санал лагьай манияр лагьайтIа, мецера гьатнава.

Къе агъзурралди лезгидин гзаф рикI алай маничидиз элкъвенвай Жемила Заловадиз хас кьетIенвилерикай сад адан зегьметдал рикI хьунухь я. ДатIана цIийи мани кIанда адаз завай, варцаралди, рикI алаз кIвалахда абурун винел. А.Зейналлыдин тIварунихъ галай Азербайжандин Музыкадин Коллеж акьалтIарай ада вичин муаллим хьайи зурба сеняткар Забит Небизадедивай мугъамдин сирер чирнава. Гьавиляй азербайжан, туьрк, гьакIни дуьньядин халкьарин манияр пешекарвилелди тамамарзава. 2011-йисуз Туьркияда кьиле фейи Анадолу фестивалда кьве иер лезги руша – Жемила Заловадини Жавагьир Абдуловади Анкарадин виш агъзурдалай гзаф инсанар гьакьзавай майдандиз кIватI хьанвайбур чпин ванералди гьейранарнай.

Жемила чидай, манийрай кьил акъуддай вирибуру лугьузвайвал, адахь дагъвийриз хас гужлу, милли колоритдив диганвай халисан лезги ван ава. Шадвилинни такабурдин хару гьиссер кужумнавай кьакьан, иер ван.

РОЗАДИН МУРАД

1998-йисуз цIийиз кардик кутур Дагъустандин Гъукуматдин Университетдин Бакудин филиалдин Дагъустандин чIаларин факультетда кIелун патал жегьилар кIватIиз КцIар райондин хуьрериз фейи зун Манкъулидхуьрени хьанай. Анай хкведайла зи гуьгъуьнаваз зверзавай са руш акуна акъвазнай чун. Ял кьуна, меци гаф такъаз са гужуналди лагьанай ада:

- Зун кьабулайтIа жечни университетдиз? Мектеб фадлай куьтягьнаватIани, кIелиз кIанзава заз! Вуч жеда, зун и хуьряй акъуда ман! Захъ чIехи мурадар ава.

Инсандихъ мурад хьун, а мурад патал женг чIугун адан бахтлувал я. Рушан рахунри адак лезги руьгь авайдакай хабар гузвай. Адаз куьмек тагун инсафсузвал жедай.

Са вацралай Роза студент тир. Жува муаллимди хьиз адаз ДГУ-дин Бакудин филиалда тарс гудайла «Самур» газетдивни агуднай за Роза. Муаллимривай къачур чирвилер ина кардик кутурай, - лагьана фикирнай. Зегьметдал рикI алай, газетдалди дамахзавай Розади адахъ гзаф кIелдайбур желбнай.

Садра гьикI ятIани Розади лагьанай:

- Заз мани лугьуз пара кIанда.

- Лагь кван.

Регъуьла яру-цIару жез, гафар рикIелай алудиз, са шумуд мани лагьанай Розади. Адахъ яб акалунивай зи хиялриз дагъвийриз хас авазар, абурун кьетIен ванер къвезвай. Розадин хам ван маса ванериз ухшар туширди гьасятда кьатIанай за.

Гьа юкъуз кIвализ хтана чи халкьдин манийрихъ сятралди яб акалнай за. «Дагълар» манидал атайла «жагьана!» - лагьана хвешила гьарайнай за. И къадим мани шегьредиз ахкъудна кIанзавай.

Ирид вацран къене макьамчийрихъ галаз санал манидин винел кIвалахайдалай кьулухъ Розади «Дагълар» сегьнедилай лагьайла завай хвешила вилин накъвар хуьз жезвачир.

Гьа икI, Роза Гьажимурадова «Сувар» ансамблдин маничи хьана. Гьа чIавалай къенин йикъалди ада шумудни са манидал чан хканва. Розади лугьузвай «Хьипи пешер авадариз», «Няни хьана», «Силибирдин цуьк», «Адахлу», «Ширин-ширин» тек «Сувар» ансамблдин ваъ, санлай лезги манидин дережа хкажзавай сенятдин эсерар я.

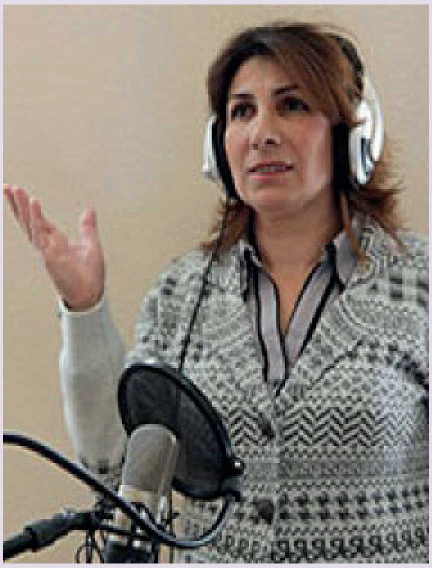

Розади гьар манидихъ ялдач, гафарин маналувилиз, макьамрин иервилиз фикир гуда. Студияда акатайвал мани кхьидач, варцаралди адан винел кIвалахда. Завни кIвалахиз тада. Вичиз кьилдин манияр кхьин тIалабда завай. Эхь, 16 йис я ам «Сувар» ансамблдихъ галаз кам-камуна физ. «Самурни» «Сувар» хьаначиртIа, зи уьмуьрдихъ дад жечир», - лугьузвай Розади и кьве коллективдани гзаф зегьметар чIугуна.

ЭЛЬВИНАДИН ДУЬНЬЯ

Садра «Самур» газетдин редакциядиз Гуьл лугьудай са жегьил дишегьлини адан руш Эльвина атанай.

- Заз куьне Эльвинадин ванцихъ яб акална кIандай, - лагьанай дишегьлиди.

Юкьван мектебдин цIуд лагьай синифда кIелзавай яхун, гъвечIи руша Уьзеир Гьажибегован «Аршин мал алан» опереттадай Гьулчегьредин ария акI лагьанай хьи, адан ванцел къунши редакцийрай журналистар кIватI хьанай. Абур пагь атIана амай.

Чи танишвилелай ругуд варз алатайла, 2004-йисан гатфариз Эльвина Бакудин Шегьрияран тIварунихъ галай дараматда сифте яз «Гум, гум, зал къвемир» манидив сегьнедиз экъечIнай. Ада вичин ванцелди вири гьейранарнай.

2006-йисуз Азербайжандин Гьукуматдин Операдинни Балетдин Театрда кьиле фейи «Суварин» 10-йисан юбилейдиз талукьарнавай концертда Эльвинади лагьай «Къаварилай къаваралди» манидиз а юкъуз виридалайни гзаф капар янай.

2009-йисан 5-майдиз Туьркиядин «TRT Avaz» каналди «Сувар» ансамблдикай са сятдин гунуг ганай. Чи макьамар ягъайла, сегьнедин къулухъ режиссеррилай операторралди вирибуру сад хьиз къуьлерзавай. И кар акваз захъ хъвер акатзавай. Иллаки Эльвинади мани лугьудайла вири юзазвай.

Гьа нянихъ TRT-дин ресторанда чун илифарнай. Аниз кьилин режиссер Нигьат Гуьлер, режиссердин куьмекчияр Сибел Йолчу, Шегьла Бозкъурд ва маса гзаф инсанар атанвай. Абуру вирида «Сувар» ансамблдиз чпин разивал къалурзавай. Заур Мусаева кларнетдал ягъай макьамрикай, Решад Ибрагьимовани Элвина Гьейдаровади лагьай манийрикай гзаф-ни-гзаф хуш атанвай виридаз. Эльвинади лагьайтIа, абур гьейранарнавай. Виридаз адахъ датIана яб акализ кIанзавай. Лезги, азербайжан, туьрк, италян чIаларал манийрал илигнавай и билбилдиз кIвачел акъвазна капар янай вирида. Нигьат Гуьлера мягьтелвилелди завай жузунай:

- Икьван иер, икьван гужлу ван и яхун руша гьикI акъудзава?

Эхь, цIуд йис я Эльвинади «Суварин» коллективдиз цIийи гьава гъана. ЦIуд йис я адан хъсан суракьар яргъариз акъатна. Бакудин, Москвадин, Ярославлдин, Санкт-Петербургдин ва маса шегьеррин чIехи сегьнейрал адан ван хьайибуру «им гьихьтин ван я?» лугьуз чпин гьейранвал чуьнуьхарзавач. Ада лагьай «Шарвилидин мехъер», «Рушан рикIе мурад ава», «Серинда», «Адахлу», «Вун аватIа» хьтин манияр мецера гьатнава.

Элвинадихъ галаз манийрин винел кIвалахун халисан сувар я. Ада гьар са мани вичин рикIин, руьгьдин дегьнейрай акъудна чандал хкида. И руша чи къуьлерунин коллективдихъ галаз санал къуьлиз-къуьлиз тамамарай манияр лагьайтIа, ансамблдин рикIел аламукьдай нумрайрикай я.

“СУВАР” АНСАМБЛДИН РЕПЕРТУАР

Седакъет Керимовадин манияр

«Лезгинкадал» илига

Ягъ, я стха, «Лезгинкадал» илига,
И макьамдин аламатдиз килига.
Далдамдинни зуьрнедин ван атайла,
Адан аваз зи дамарра гьатайла,
Чил зурзада, зи кІвачериз звер къведа,
Шад жеда зун, зи вилериз хьвер къведа.

Ягъ, я стха, «Лезгинкадал» илига,
Ви ялавдик куькІуьра зун, алуга.
Элкъуьра зун, гелкъуьра зун, галуда,
Вири дердер зи рикІелай алуда.
И макьамди аврай зун бахтавар,
Ван атана, агатрай зав зи тавар.

Зи халкьдикай мани

Агата завди дуст, эй къариб мугьман,
Ихтилат ийин за, ви рикІ ацІурай.
Гьи жуьре мисалар, гьихьтин кьисаяр
Рахан хьи, ваз анай зи халкь акурай?

Зи заха халкьдикай, сая халкьдикай,
Гьар са чІал са ширин баяд халкьдикай,
Зи Къуьчхуьр, зи Эмин, Саяд халкьдикай
Ваз хабар атурай, суракь атурай.

Ваз квекай гафин за, эй къариб мугьман,
Арха я заз даим зи чІал - зи лукьман.
Ватандин къванерал гьидай кьин, иман,
АватІа, на маса са халкь жагъура.

Лезгияр

Ассалам-алейкум, чан зи жуванбур!
Дуьньядин гьар пипІен, гьар са патанбур!
ГьикІ я куь кІвалер-къар, гьикІ я хизанар?
Ватандихъ цІигел яз хьанвани ялар?

ГьикІ я куь рикІин гьал, хьсанзавани?
Квез халкьдин адетар масанзамани?
Лагь, куь руьгь мадни гьакІ къакьанзамани?
Лезги чІал диде хьиз квез кІанзамани?

Ассалам-алейкум, чан зи лезгияр!
Дидед чІал лезгидин кьилин ризкьи я!

Квахьда чи тахьайтІа гел дуьньядилай,
Феначни шумуд са эл дуьньядилай?

ГьикІ я куь рикІин гьал, хьсанзавани?
Квез халкьдин адетар масанзамани?
Къе гьунар дуьньядал тІвар тан я лезгияр!
Лезгидиз дидед чІал ватан я, лезгияр!

Асса

Са рушани са гадади
Кьуьл ийизвай чи къайдадив.
Лугьун тийиз са гаф маса,
Гьарайзавай «Асса! Асса!»

Йигин кьуьлун чаз хас я,
Асса, кьегьалар, асса!
Кьуьлзавайд кьегьал кас я,
Асса, таватар, асса!

Цавай чилел эвичІнавай
Кьве лекь тиртІа кьве масанди?
ВикІегьдаказ лув ахъайна
Сирнавзавай хупІ хьсандиз.

И успагьи кьуьлуни гьикІ,
Юзурзавай кьеневай рикІ.
Аван ихьтин са кьуьл маса?
Асса, «Лезгинка», асса!

КІвачерикай хкатиз руг,
Са кьуьлуна са халкьдин руьгь,
Къачуз женни гьунар маса?
Асса, лезгияр, асса!

Серинда

Накь рагъ авай, къе серинда,
Къе серинда, яр серинда.
Зи рикІевай хер деринда,
Хер деринда, яр деринда.

Вили кьуна, рикІи кьурда
РикІ хана зи са геренда.
Зи рикІел кьацІ авуртІани,
Яр ширинда, яр ширинда.

И бахтавар хуьр гадарна,
Вун яргъариз физвани яр?
Эвел кьиляй зун кІан хьана,
Гила масад гьизвани, яр?

Ваз ви цІийи кІанидакай
Зи ухшарар къвезвани, яр?
Я тахьайтІа вунни зун хьиз
Йиферизди шезвани яр?

Гьар акурдаз дерт ахъайна,
Лугьуз жедач жузуналди.
Сад Аллагьдиз чида, за ви
Рекьер хвейди шазаналди.

Чалаг ягъиз вили лифер
Цавай физва лужуналди.
Зун бубади са чарадаз
Гузва гила гужуналди.

Жегьилвал

Вуч иердиз дамахнава
Цуькверивди яйлахри.
Мад гатфарин манийрал
Илигнава булахри.

Ялзава къе чуьллери,
Чи жегьилар ялзава.
Абрун хура звал къачуз,
Гур гьиссери къалзава.

Гьар руш цуьк я яйлахрин,
Гьар гада са кару я.
Муьгьуьббатдин цикай хьванвай
Жегьилар хупІ хару я.

Зарият

Вуч иер руш я Зарият,
КІватІ хьанва мадни къарияр,
Лугьуз зун вирт, вун гьери я,
Ийизва ашкъи дерин яр.

Лагь кван вун гьидан тавар я,
Вун акван заз са сувар я.
Чун са лекьрен кьве лувар я,
Сирнавдай ашкъид цавара.

Дидедин чIал

Зи гафарихъ яб це, зи хва,
Лезги чIалав аламат гва.
Гьатун патал и ашкъ чанда,
Вун адан цIу кана кIанда.

Ваз хайи чIал кIан хьухь, зи хва,
Ам диде хьиз на хуьх, зи хва.
КьатIутI вуна адан сесер,
Ийидайвал рикIиз эсер.

Гьар гьарфунихъ ава аваз,
Гьар гаф мили шиир я ваз.
Хайи чIалан суьгьуьрдаваз,
Уьмуьр гьала бахтавар яз.

Дидедин чIал, дидедин чIал,
Чан зи хайи дидедин чIал.
Дигедин чIал, дигедин чIал,
Чан зи хайи дигедин чIал.

Дагъвияр

Вучиз чун хиялри ялда яргъарихъ?
Вучиз чаз гирвеяр, кукIушар кIанда?
КIамара, аскIанра кьарай квахьда чи,
Кьакьанрив гьуьжетун ава чи чанда.

Вучиз чи рикI ала синерал икьван?
Такуна эх женни кьацу яйлахар?
Дагъларай яргъара бахт авачирдал
Гьахълу яз авунва дагъви чIалахъар.

Дагъвияр, дагъвияр,
кьакьанрихъ ялзавайбур.
Лекьер хьиз дагъларин
рагарал кIвалзавайбур.

Ватандин чил

И дуьньяда чилер пара,
А чилерал эллер пара,
Рекьер пара, гелер пара,
Сад кьилинд я - Ватандин чил.

Вакай зи вил атIудач гьич,
Вун квачир уьмуьр мичI я, мичI.
Бес вучиз садбур жезва куьч,
Гъурбатдиз, зи Ватандин чил?

Яргъара бахт авайди туш,
А бахт садаз жагъайди туш,
Гъурбатди дад гудайди туш,
Ватандай кьаз патандан чил.

Тек вав гвайд я зи руьгьдин ван,
Руьгь авачтIа, куьз я зи тан?
Вишра вазди лагьайтIа “чан”,
Галатдач зун, Ватандин чил.

Мехъер

Мехъер я, дустар, къе мехъер,
Лув гана ша фад лекьер.
Цуькведи кьурай куь рекьер,
Ахъа хьурай куь рикIер.

«Чан» лугьуз, «чан» лугьуз,
Чан чи свас, чи чам лугьуз.
Агатрай вири рушар,
Цавун гъетериз ухшар.

Гурлудаказ ягъан капар,
Демина вегьин лабар,
Аватна хурай къапар,
Ава мадни шад хабар.

Лезгидиз мехъер мел я, мел,
Хвешизвайди эл я, эл.
Щийиз туькIуьрай гьар хизан
Чилин винел гел я, гел.

Къарагъ дуьнья

ЧIагъанчи, ягъ макьам,
Атанва зи макъам.
Далдамчи, агата,
Гъамарай акъата.

Гьинва зи кIаниди?
Ван хьуй и манидин.
Са кьуьлин рикI алаз,
Ягъ гада, ягъ аваз!

Чи убайриз, чи хуьрериз ван хьурай,
И гьавади хайи чилел чан гъурай.
Ам авачир мехъерар я тапарар,
«Лезгинкадихъ» хьайиди туш часпарар.

Ван алаз ягъ устIар,
Агуда на дустар,
КIанибур кIватI хьурай,
Межлисдиз дад гъурай.

Ягъ са лезги гьава,
Лекь хьиз лув гун цава,
«Лезгинка» ягъ гада,
Ягъ гада, ягъ фада.

Цаваризни, чилеризни хьуй хабар,
Я лезгияр, я инсанар, ягъ капар.
Къе эллериз бахтлувилиз эвериз,
Къарагъ дуьнья, «Лезгинкадал» кьуьлериз!

КIанда лугьуз

КIанда лугьуз дадмир икьван,
КIанивили галудда вун.
КичIезва заз, и ашкъиди,
БалкIандилай авудда вун.

Гьазурбуру ийиз къастар,
Чи арадай чIугда часпар.
Элкъведа вал гьа ви дустар,
Эхир кьиляй акъудда вун.

ХьуьтIуьн цикIиз гадмир на,
Жуваз икьван гьадмир на,
КIанда лугьуз дадмир вуна.

Амач захъ са гаф – жагъурдай,
ГьикI акьан зун ви гьавурда?
И дуьньяда вуч авуртIа,
На рикIелай алудда зун?

Самурдин вацI

Рагъ эхъвезва ви ятара,
Экуьн хийир, Самурдин вацI.
Са хабар це а патарай,
Зи квахьнавай сабурдин вацI.

Чи гьамарин сел яни вун,
Ван кутуна алахьзавай.
Лезги чилин шел яни вун,
ЧIехи гьуьлуьхъ какахьзавай.

Варз эхъвезва ви ятара,
Няни хийир, Самурдин вацI.
Чи тIалариз ая чара,
Эй зи халкьдин абурдин вацI.

Чан дидедин

Чан дидедин, вун масакIа акуна заз и гьилера,
Чан дидедин, гьам авай хьи, ви вилера.
Пел ачуха, чукIура на фикиррин циф,
Ахъая лув, чан чи кIвалин бахтавар лиф.
Сабурлу хьухь, алатдайд я гьар мичIи йиф,
Виляй накъвар авахьдайд я, чан дидедин,
Дердер вири алахьдайд я, чан дидедин.

Дуьнья я им - гьар жуьредин крар авай,
Дуьнья я им - ял тежедай парар авай.
Дуьнья я им - нагагь къвадай, харар авай,
Дарвилериз эхиз чира, чан дидедин,
Жуван рикIиз рехъиз чира, чан дидедин.

Дуьнья я им - хьсандни пис къвал-къвалавай,
Уьмуьр я им - дустни душман цал-цалавай.
Жуван гъилив туьхуьрайтIа цIай къулавай,
Ам куьхкIуьрун регьят жедач, чан дидедин,
Къакъатайла ахгат жедач, чан дидедин.

Уьмуьр я им - гьалзавайдаз гзаф четин,
Куьн - аялар гьвечIи чIавуз тIал я метIин,
ЧIехи хьайла рикIин иви ийиз фитIин,
Акваз-такваз рехи жеда, чан дидедин,
Икьван крар эхиз жедан, чан дидедин?

Къведа жал?

Зи вил рекьи тухузва,
Яраб зи яр къведа жал?
Зи вил галай кIанида,
Закай хабар къада жал?

Агат тийиз зи патав,
Мадни хатур хада жал?
Яб тагана фейитIа,
За адан тIвар къада жал?

Зи вил галай кIанида,
Зи вил рекье тада жал?
Зун атIана, чаради
Ада рикIе твада жал?

Къведа жал, къведа жал?
Яраб зи яр къведа жал?
Къада жал, къада жал?
Закай хабар къада жал?

Шагь дагъдин цуьк

Акъваз мийир дагъдин синел,
Маргъал къведа руш, ви винел.
Цуьк пара яз аскIан ценел,
Вуч ава ви къакьан синел?

Гьей, Шагьдагъдин цуьк,
Гьей, зи рикIин экв.
Гьи патай акъатай гар я вун, гар я вун,
Виридаз чир хьуй зи яр я вун, яр я вун.

Дерт ава захь хара-хара,
Шадара зун пара-пара.
Хуш гафар лагь силе-силе,
Умуд гана киле-киле.

Гатфар

Агь, вун акьван мукьвалла,
Лагь, вун кард ян мукьваллай?
Вав гъил агакь тийиз,
Зи рикIин къил тIал я.

Гьиссер къатанва зи,
Къарай атIанва зи.
Вун лугьур, вун лугьур
Гатфар атанва зи.

Агь, вун дагъ ян къакьан тир?
Гьинва рехъ ви патав фир?
Мус зав гуда на сир?
Зун ийир-тийир я.

Агь, зун гъамлу, вун шад я,
Агь, вун такван заз гьад я.
Захь авай и дуьньядал
Текд я вун, сад я.

Зи лезги эл

Синел, синел, къакьан синел
Элкъведа лекьер.
Чилел, чилел сад садахъди
Какахьда рекьер.
Сирер, сирер, верцIи сирер
Хуьзавай рикIер,
Пара хьайтIа туькIуьр жеда
Дуствилин муькъвер.

Садрани къал татурай мад
Дуьньядин къилел,
Бахтлувилив хуьз жедайвал
Чи уба, чи эл.
РикI ахъайдай хабарар хьуй
Гьар хуьруьн кимел
Аваз хьурай, аваз хьурай
Чи мехьер, чи мел.

Заз яр ава, яргъарава

Заз яр ава, яргъарава,
Чи арада дагълар ава.
Яр авай пад гуьлуьшан я,
Чи патара маргъар ава.

Рагъ атайла циф элцифда,
Гъам атайла рикI къекъифда.
Зи хиялар гьа санихъ я,
Ярдин къилив гьикI илифда.

Мад алукьна алахьай къвар,
Жив дагъдивай къакъатна, яр.
Фад атана агакьа зав,
Зи рикI къеняй акъатна, яр.

Заз яр ава, яргъарава,
Гьар йифиз зи ахварава.
Низ ахъайин за рикIин дерт,
Заз яр ава, яргъарава.

Чан зи ягъалди

Мад хатур хана зи кIевелай вуна,
Туна зун ялгъуздиз рикIин пер хана.
Вуч гьатна ви гьиле зав гъамар гана,
Чан зи ягъалди, чан зи ягъалди.
Бахтунин дагълар къуна маргъалди,
Фена вун мадни, фена яргъалди.
Гуьнеяр туна гьатмир даркалдиз,
Чан зи ягъалди, чан зи ягъалди.

Лугьуьмир, дуьньядин рекьер пара я,
Лугьуьмир, вахъ кудай рикщер пара я,
Уьмуьрдин саврухар, мекьер пара я,
Чан зи ягъалди, чан зи ягъалди.
Авани ваз лагь, залай мукьвалди,
КьатIмир зи гьиссер вуна мукалдив.
КIар хьайтIа садра, жедач акалдинд,
Чан зи ягъалди, чан зи ягъалди.

ШАРВИЛИДИН МЕХЪЕР

СЦЕНАРИЙ

ЧIАГЪАНДИН ХЪУЬТУЬЛ ВАН КЪВЕЗВА

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Лезги хуьре мехъер хьайила вири элди суварда. Аялар, жегьилар, кьуьзуьбур - вири рикI алаз и мярекатдиз гьазур жеда. Шадвал, бахтлувал, къенивал, кIанивал гъида мехъери. Инсанар агудда, абурун рикIера мурадри цIир ахъайда.

Мад са лезги мехъериз гьазур жезвай эл. Шарвилидинни Суваран мехъериз. Вичин кьегьалвилелди вири элди дамахзавай Шарвилини лезги тават Сувар халкьдин адетрив кьадайвал и шад мярекатдиз гьазур жезвай. Мехъерин югъуз экуьн яралай кьакьан къавалай Заура зуьрнедал ягъизвай «Экуьнар» макьамдин ван ирид хуьруьз чкIана. Ирид югъуз элди вичин чIехи сувар – кьве жегьил бахтлу ийизвай мехъер кьиле тухвана кIанзавай. Аялар вилериз гъуд гуз мехъерин кIвал галайнихъ зверзавай.

«ЭКУЬНАР» гьава ягъизва

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Рагъ цавун аршдиз хкаж хьайила макьамчийри ягъай гьавайрин ван чкIана хуьруьз.

АНСАМБЛДИ «ЛЕЗГИНКА» ЯГЪИЗВА

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Вирибуруз хвешизвай. Жегьилрин лагьайтIа, хвешивилин и кьил-а кьил авачир. Хъчар атIуда лагьана чуьлдиз акъатай рушарни кIелер дагъдиз акъудай гадаяр цуькверин яйлахда сад-садал дуьшуьш хьана. ТIебиатдин иер бере, цуькверивди диганвай генг яйлах, жегьилвилин тахтуна авай гадаярни рушар, нянихъ хьана кIанзавай дем... Идалай хъсан вуч ава кьван?! ХупI мили ихтилатрин, meслятрин чка тушни?! Ахътин гьиссер ава хьи, абур адетдин гафаралди лугьуз жедач. Макьамдин, кьуьлунин чIал генани регьятди я. Чи кьегьаларни таватар гьа чIалалди рахана.

«ЖЕГЬИЛВАЛ» кьуьл

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Шадвални гъам, садвални чаравал вахни стха я лугьуда. Хуьре мураддив

ŞARVİLİNİN TOYU

SSENARİ

QARMONUN YUMŞAQ SƏSİ EŞİDİLİR

KADR ARXASINDAN: Ləzgi kəndində toy olanda bütün el bayram edir. Uşaqlar, gənclər, yaşlılar, qocalar həvəslə ona hazırlaşırlar. Sevinc, şadlıq, xoşbəxtlik gətirir toy. İnsanları doğmalaşdırmaq, arzuları qovuşdurmaq qüdrəti var toyun.

El daha bir ləzgi toyuna hazırlaşırdı. Igid Şarvili ilə gözəl Suvarın toyuna. İgidliklərinin tərifi dillərdə dolaşan Şarvili ilə gözəllər gözəli, bənzərsiz Suvar el adətlərinə uyğun şəkildə toy çənliklərinə qatılmışdı.

Toy gününün səhəri sübh tezdən Zaurun bəy evinin damına çıxıb zurnada çaldığı «Səhər» havasının səsi ətrafdakı yeddi kəndə yayıldı. El yeddi gün özünün böyük bayramını - iki gəncin xoşbəxtliyinin təməlinin qoyulacağı toyu qeyd edəcəkdi. Uşaqlar gözlərini ovuşdura-ovuşdura toy evinə tərəf qaçırdı.

«SƏHƏR» havası çalınır

KADR ARXASINDAN: Günəş yüksəyə ucalanda çalğıçıların ifa etdiyi gur havanın sədaları ətrafa yayıldı.

ANSAMBL “LEZGİNKA”ÇALIR

KADR ARXASINDAN: Hamı sevinc içində idi. Tərə yığmaq bəhanəsi ilə çölə yollanmış qızlarla quzu otaran oğlanlar çiçəkli yaylaqda guya təsadüfən rastlaşdılar. Təbiətin gözəl çağı, çiçəklərlə bəzənmiş yaylaq, yaxınlaşan dem mərasiminin sevinci onların ürəyini coşdurdu. Ancaq elə hisslər var ki, onları adi sözlərlə ifadə etmək çətindir. Musiqinin, rəqsin dili daha asandır. Gənclər öz hiss və duyğularını rəqsin köməyi ilə bir-birinə çatdırmaq qərarına gəldilər.

“GƏNCLİK” rəqsi

KADR ARXASINDAN: Sevinclə qəm, məhəbbətlə hicran qoşa yaranıb. Kənddə muradına çatmayanlar da var

агакьнавачирбурни авай. Абуру чпин сефил рикIер манийрив аладарзавай. Элвинадин мани идакай тир.

«РУШАН РИКIЕ МУРАД АВА»

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Лугьуз-хъуьрезвай жегьилри Элвинадин хиялар яргъариз тухвана. Гъамар паюнивай тIимил, шадвал паюнивай пара жеда, лугьуда чи бубайри. Жегьилрин шадвиликай Элвинадални пай гьалтна. Ингье муьгьуьббатдин цIелхемри кузвай адан рикIиз секинвал авачир.

“СЕРИНДА”

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Хуьре Суварал ашукь гадаяр пара авай. Абурукай садни Решад тир. Анжах Сувара вичин рикI Шарвилидив вуганвай. Чарадаз физвай вичин рикI алай сунадин чаравал эхиз жезвачир Решадавай.

«ВАЗ ЯР ГЬИКI ЛУГЬУН»?

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Дуьньяда кьиникьилай гъейри гьар са куьниз чара ава. Решадан сузаярни са маса лезги таватди алудна. Булахдал акур, гатфарихъ чиликай хкатай лацу гъвергъвер хьтин кIура руша адан кьарай атIана. Вичин бадедивай рушаз илчивал авун тIалабна гадади.

«БАДЕ»

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: ТIебиат къацу махпурда авай. Цуькверивди диганвай чуьллер чепелукьрив ацIанвай. Лезги рушар и иер чепелукьрив гекъигиз жедай.

“ЧЕПЕЛУКЬАР” кьуьл

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Сусан кIвале хинедин мярекатдиз гьазурвилер аквазвай. Жавагьир межлисдиз атайла вирибурун пIузаррик хъвер акатна. Ада халкьдин манийрихъ са масакIа дад кутуна.

«АДАХЛУ»

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Рушари чамран кIвале вучтин крар кьиле физватIа чирун патал аниз чархачи ракъурун кьетIна. Ам Халида тир. Анжах кьуьлерзавай гадаяр акурла вич иниз вучиз атанвайди ятIа рикIелай алатна рушан. КIвачерик звер квай Халидадиз гадаяр галудиз кIан хьана. Анжах им жедай кар я кьван? Кьегьалри авур зурба кьуьлуни мягьтеларна ам. Гадаярни рушан викIегьдиз кьуьлунал гьейран хьана.

idi. Elvinanın mahnısı bu barədə idi.

“QIZIN ÜRƏYİNDƏ MURAD VAR”

KADR ARXASINDAN: Deyib-gülən qızlar, oğlanlar Elvinanın xəyallarını uzaqlara apardı. “Qəm bölünə-bölünə azalar, sevinc bölünə-bölünə çoxalar” deyən babalarımız necə də haqlı idilər. Cavanların sevincindən Elvinaya da pay düşür. Amma ilk məhəbbətin ocağının kösövü onun qəlbində hələ uzun zaman tüstülənəcək.

“SƏRİNDİR”

KADR ARXASINDAN: Kənddə Suvara vurulan cavanlardan biri də Rəşad idi. Ancaq ellər gözəli Suvar ürəyini qəhrəman Şarviliyə vermişdi. Bu ayrılığa dözə bilməyən Rəşad özgəyə yar olan sevdiyi qızın həsrətindən sızıldayırdı.

“SƏNƏ YAR NECƏ DEYİM?”

KADR ARXASINDAN: Dünyada ölümdən başqa hər şeyə çarə var. Rəşadın yarasına da başqa bir gözəl məlhəm oldu. Bulaq başında gördüyü, baharda qarın altından boylanan novruzgülünə bənzəyən bir qıza bir könüldən-min könülə vuruldu. Nənəsindən onun üçün elçilik etməyi təvəqqe etdi.

“NƏNƏ”

KADR ARXASINDAN: Təbiət yaşıl məxmərə bürünmüşdü. Çiçəklərə qərq olmuş çəmənlər kəpənəklərlə dolu idi. Ləzgi qızları bu kəpənəklərə bənzəyirdi.

“KƏPƏNƏKLƏR” rəqsi

KADR ARXASINDAN: Gəlinin evində xınayaxdı mərasiminə hazırlıq görülürdü. Cavahir məclisə gələndə hamının dodaqlarına təbəssüm qondu. O, xalq mahnılarına şirin bir dad qatdı.

“ADAXLI”

KADR ARXASINDAN: Qızlar bəy evində nələr baş verdiyini öyrənmək üçün ora çapar göndərmək qərarına gəlirlər. Bu, Xalidə idi. Lakin bəy evində rəqs edən oğlanları görən Xalidə buraya nə məqsədlə gəldiyini unudur. Oynaq hava sümüyünə düşən qız oğlanları yormaq qərarına gəlir və onlarla rəqs yarışına qoşulur. Amma cavanları ram etmək o qədər də asan iş deyilmiş. Onların şıdırğı rəqsi, cəld hərəkətləri Xalıdəni heyran edir. Oğlanlar da qızın şux rəqsinə heyran olurlar.

«ДАГЪВИ РУШ» куьл

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Гадайрини чархачи ракъурна кIанзавай сусан кIвализ. Анжах, на лугьумир, вирибуруз чархачи жез кIанзавай кьван. Гзаф меслятар авурдалай кьулухъ сусан кIвализ са кIеретI жегьилар рекье гьатна. РакIарин, дакIаррин кьулухъай сусан кIвал виливди хуьзвай абурун виридан рикIяй мехъерар физвай. Гьарадан вилерикай са тават карагзавай. Санал кIватIал хьанвай таватар лацу къугъарин лужарив гекъигзавай абуру.

“КЪУГЪАРИН” куьл

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Сусан къвалабанри Жавагьир юкьва тунвай. Ада лугьузвай халкьдин манияр рикIяй цаз акъуддайбур тир.

«АЛАГУЬЗЛИ»

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Лезгияр кьван кьуьлунал рикI алай маса халкь аватIа яраб? Чаз чиз авач жеди. Вучиз лагьайтIа гьиссер, мурадар, кIанивилер кьуьлзавайбурувай хьиз садавайни винел акъудиз жедач. Гуьнаянни Эмилан кьуьлуна муьгьуьббатдин ихтилат авай. Ина чи халкьдин адетар, чи ацукьун-къарагъун, чи медениятят, чи руьгьдин ивирар чIал ахъайна рахазвай.

«БУЛАХДАЛ» кьуьл

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Бендерал рикI алай Альвия вичин саягъда баядар лугьуз эгечIайла виридан пIузаррик хъвер акатна.

АЛЬВИЯДИ БЕНДЕР ЛУГЬУЗВА

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ:
Ам вуч мехъер я хьи, анай «Перизада»дин ван татурай? Лезги мехъерин абур тир, чи рушар бубад кIваляй ярдин кIвализ рекье твадай и макьамдал рикI алачир кас бажагьат жагьиди. Чи халкьдин руьгьдин гьава авай «Перизада» лугьузвай Элвинадинни Розадин ванци сусан кIвализ рябет гъана.

«ПЕРИЗАДА»

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Дишегьлийри “Перизададал” илигайла магьлейра авай рушар вири агатна.

“DAĞLI QIZI” rəqsi

KADR ARXASINDAN: Bəy evi də gəlin tərəfə öz çaparını yola salmaq qərarına gəlir. Amma kəşfiyyata bir adam əvəzinə bir dəstə yola düşür. Orada nələr baş verdiyini öyrənmək hamı üçün maraqlı idi. Cavanların ürəyindən toy həvəsi keçirdi. Bu xoşbəxtliyin öz qapılarını da döyəcəyi günü həsrətlə gözləyirdilər. Bir yerə yığışıb şənlənən qızlar qu quşlarına bənzəyirdilər. Onlar toy libası geyinmiş gəlinlər kimi nazlı, işvəli idilər.

“QU QUŞLARI” rəqsi

KADR ARXASINDAN: Gəlinin rəfiqələri Cavahiri dövrəyə almışdılar. Onun oxuduğu mahnılar hamının ruhunu oxşayırdı.

“ALAGÖZ”

KADR ARXASINDAN: Görəsən ləzgilər qədər rəqsə vurğun ikinci xalq varmı? Bizcə yoxdur. Ləzgilərin rəqsə məhəbbəti bir başqadır. Çünki ən ülvi hissləri, ən zərif duyğuları rəqsin köməyi ilə üzə çıxarmaq mümkündür. Günayla Emilin rəqsində bir məhəbbətin tarixçəsi yaşanır. Bu rəqsdə xalqımızın qədim adətlərinin, mərasimlərinin, onun mədəniyyətinin izləri var.

“BULAQ BAŞINDA”rəqsi

KADR ARXASINDAN: Bayatıları çox xoşlayan Alviya özünəməxsus şəkildə bayatı deməyə başlayanda hamı onun ətrafına yığışdı.

ALVİYA BAYATI DEYİR

KADR ARXASINDAN: Ləzgi toyu «Perizada»sız olarmı? Toylarımızın yaraşığı, qızları ata evindən yar evinə yola salan bu mahnını sevməyən çətin tapılar. Xalqımızın ruhunun havasını saxlayan «Perizada» Roza ilə Elvinanın ifasında səslənəndə qız evinə bir ayrı təntənə gəlir.

“PERİZADA”

KADR ARXASINDAN: Qadınlar “Perizada” deməyə başlayanda qızlar onları dövrəyə aldılar.

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Ахпа Розади межлисдиз са гурлувал гъана. Ада лагьай manияр кIарабриз чим акъуддай, чандиз ахвайш гъидайбур тир.

“ЭСЛИ-КЕРЕМ”

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Няни хьайила яваш-яваш чамран кIвалин вилик эл кIватI хьана. Ширгъина авай гадайривай дем жедалди акъвазиз хьанач. Абуру майдандилай цIар яна. На лугьуди, лекьер тир абур. Хур виликна, гъилер ахъайна, лув гуз гьазур хьанвай лекьер. Абурун кьуьл викIегьвилин, кьегьалвилин кьуьл тир.

«КЬЕГЬАЛАР» кьуьл

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Яшар фена юкь какванвай къарийривайни эхиз хьанач. «Лезгинкадин» ван хьайила яргъалай хьиз кьуьлзавайбур виливди хуьзвай къарияр деминин юкьваз акъатайла жегьилри гьуьрметдивди абур вилик ахъайна. Са чIавуз чебни икI кьуьзуь жедайдакай абуру гьеле фагьумзавачиртIани, чIехибуруз икрам авун патал майдан къарийрив вугана гадайри. Жегьилвал рикIел хкай къарийривай кьуьл тавуна акъвазиз жедайни?

«КЪАРИЙРИН» кьуьл

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Решаданни Элвинадин маниди деминин вахт алукьнавайдакай хабар гузвай.

«ЛЕЗГИНКАДАЛ ИЛИГА»

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ: Деминин вахт атана агакьнавай. Вирида виливди рекьер хуьзвай. Межлисдиз свасни чам атана кIанзавай. Чам - кьегьал Шарвили вичин свас, иер Суварахъ галаз деминиз гьахьайла виридаз регьят хьана. Решадан маниди абуруз вини кьилиз эвер гузвай.

“ЭКЪЕЧI КIВАЛЯЙ”

КАДРДИН КЬУЛУХЪАЙ:
Дем яргъалди фена. Экуьналди макьамрин ван хуьруьз чкIана. Кьуьлунал рикI алайбуру ам гурлу авуна.

Ssenarinin müəllifi: S.KƏRIMOVA

KADR ARXASINDAN: Sonra Roza məclisi canlandırdı. Onun mahnıları sümükləri oynatdı, sarı yağ kimi cana yayıldı.

“ƏSLİ-KƏRƏM”

KADR ARXASINDAN: Qaş qaralanda hamı bəy evinin qarşısındakı geniş meydançaya yığışdı. Cərgə vurub dayanmış oğlanlar dem başlananacan dözə bilmədilər. Onlar meydanda dövrə vurdular. Xalis qartallar kimi süzdü cavanlar. Sinələrini gərib, əllərini geniş açıb uçmağa hazırlaşan qartallar kimi rəqs etdilər. Bu, igidlik, qəhrəmanlıq, cəsurluq rəqsi idi.

“İGİDLƏR” rəqsi

KADR ARXASINDAN: İlləri yola salıb belləri bükülmüş qarılar da dinc dura bilmədi. «Lezginka» sədaları uzaqdan məclisi izləyən qarıların rahatlığını əlindən aldı. Onlar meydana girəndə hamı hörmətlə onlara yol verdi. Bir vaxt özlərinin də qocalacağı ağıllarına gəlməsə də, cavanlar qarıları yuxarı başa keçirdilər. Cavanlıqları yadlarına düşən qarılar süzdülər, nə süzdülər! Yoxsa rahatlıqları itər, gözlərinin yuxusu qaçardı onların.

QARILAR” rəqsi

KADR ARXASINDAN: Rəşadla Elvinanın mahnısı Demin – yəni rəqs mərasiminin başlandığını xəbər verirdi.

“LEZGİNKA ÇAL”

KADR ARXASINDAN: Axır ki, Dem – rəqs mərasimi başlandı. Səhərə kimi bu meydan musiqinin və rəqslərin ixtiyarında olacaq. Hamı intizarla bəylə gəlinin məclisə gəlişini gözləyir. Nəhayət, o an gəlib çıxır. Ucaboy, enlikürək, yaraşıqlı igid Şarvili və ləzgi gözəli Suvar məclisə daxil olurlar. Rəşadın mahnıları onlara ünvanlanmışdı.

“GƏLİNİN EVDƏN ÇIXMASI” mahnısı səslənir.

KADR ARXASINDAN:
Dem səhərə kimi çəkdi. Rəqs həvəskarları məclisi qızışdırdılar.

Сценари кхьейди: С.КЕРИМОВА

HƏYƏCANLI ANLAR

«SÜRPRİZ»

Hər məşq, hər konsert stresslər, həyəcanlar, üzüntülər, ürək ağrıları hesabına başa gəlir. Belə stresslərdən birini 2008-ci ildə Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında verdiyimiz «Şarvilinin toyu» adlı konsertdən qabaq yaşamalı olduq. Konsertin başlanmasına 10 dəqiqə qalmış məlum oldu ki, dəvət etdiyimiz aparıcı gəlməyəcək. Təsəvvür edirsinizmi? Zal ağzına kimi dolub, hamı səbrsizliklə konsertin başlanmasını gözləyir, aparıcı isə gəlməyəcəyini bildirib. Nə etməli? Qışqırıb-bağırmağın faydası yoxdur. Əgər süjetli konsert olmasaydı, bunu ansamblın üzvlərindən birinə həvalə etmək olardı. Ləzgi toyuna həsr olunmuş proqramda ssenarini elə yazmışdım ki, hər musiqi nömrəsindən əvvəl ləzgi və azərbaycan dillərində şərhlər var idi. Bunu aparıcı ilə 2 həftə məşq etmişdim.

Hamımız pərt idik. Nəhayət, özümü ələ alıb bərkdən dedim: “Bir aparıcılıq etməmişdim, onu da edərəm!”

Rejissor stolunun arxasına keçib kadr arxasından konsertin başlandığını elan etdim. Həyəcanım o saat dağıldı. Mən şövqlə ləzgilərin toy mərasiminin gözəllikləri haqqında danışır, solistlər isə öz məharətlərini göstərirdilər. Daim aparıcıların işindən narazı olan, tez-tez onları tənqid atəşinə tutan mən o gün əsla yorğunluq keçirmədim. Özüm yazdığım ssenarini elə ürəklə tamaşaçılara çatdırdım ki, özümə də ləzzət verdi. Həm də konserti bu cür idarə etmək mənim üçün də, solistlər üçün də rahat oldu.

BENEFİSLƏR

2000-ci ildə Qusar rayonunun bir sıra kəndlərində “Suvar” ansamblının verdiyi konsertlərdə Cavahirin daha bir istedadı üzə çıxdı. Sən demə, onda çox incə yumor hissi var imiş. Tamaşaçılarla elə rahat ünsiyyət qurur, elə məzəli əhvalatlar danışırdı ki, yığışanlar gülməkdən qəşş edirdilər. Cavahir əsl şou numayiş etdirirdi. Çox məharətlə kənd cavanlarını da qatdığı belə səhnələrin xoş sorağı bütün rayona yayılmışdı.

Çox vaxt konsertlərimizi açıq yerdə keçirirdik ki, hamı iştirak edə bilsin. Tamaşaçılar Cavahirə elə bağlanırdılar ki, konsertdən sonra da onu sorğu-suala tutur, bir qədər də ləngitməyə çalışırdılar.Cavahir oxumağa başlayanda isə hamı bir nəfər kimi onu alqışlayır, çox zaman onunla birgə oxuyurdu.

Belə konsertlərdən ən yadda qalanları Əniğ kəndində və Samur qəsəbəsində keçirilənlərdir. İnsanlar hələ də onların təəssüratı altındadırlar.

AKSESSUAR TAPILDI

Ansamblımız Türkiyədə keçirilən festivala hazırlıq işlərini başa çatdırmışdı. Kollektivin qızlardan ibarət rəqs qrupunun üzvləri səhnə geyimlərinin son dəfə əyinlərinə necə oturduğunu yoxlamaq, əyər-əskiklərini düzəltmək üçün bizim evimizə yığışmışdı. Başımız məşqlərə qarışdığından “Yallı” rəqsi üçün tələb olunan baş örtüklərinin və kəmərlərin çatışmadığının fərqinə varmamışdıq. Son anda bu fikir ağlımıza gələndə artıq gec idi. Nə etməli? Birdən gözlərim iki gün əvvəl asdığımız pərdələrə dikildi. Onların rənginin qızların geyimlərinin rəngi ilə həmahəng olması diqqətimi cəlb etdi. Stolun üstünə çıxıb pərdələri açdım. Qızlar təəccüblə mənə baxdılar. Mirvari heyrətlə soruşdu:

- Yoxsa pərdələri doğramaq istəyirsiz?

-Başqa çarəmiz varmı? – deyib, qayçı dalınca getdim.Səbinə arxamca təəssüflə dedi:

- Heyif deyilmi? Gör nə gözəl pərdələrdir.

Amma heyfslənmək vaxtı deyildi, altı qıza baş örtüyü və kəmər düzəltmək lazım idi. Mən pərdələri biçməyə girişdim, qızlar iynə-sap götürüb tikməyə başladılar. İki saatdan sonra “Yallı” üçün tələb olunan aksessuarlar hazır idi.

Bir həftə sonra, evdə kompüterdən festivalın video görüntülərinə tamaşa edəndə həyat yoldaşım Mübariz bir “Yallı” oynayan qızların baş örtüklərinə, bir üst pərdəsiz qalmış pəncərəmizə, bir də mənə baxıb mənalı tərzdə başını yırğaladı. O, nə deyindi, nə də məni sorğu-suala tutdu: evimizin gah məşq yerinə, gah atelyeyə dönməsinə öyrəşmişdi.

QÜRBƏT OLMASIN

Ansamblın 10 illik yubiley konsertinə hazırlaşırdıq. Son məşqlərdə Roza Hacımuradova çox fikirli görünürdü. Özünü cəmləyə bilmədiyinə görə bir neçə dəfə ona irad tutdum.

Konsertə üç gün qalmış mənə zəng çaldı. Səsi titrəyirdi:

- Məni bağışlayın... Mən sabah Almaniyaya yola düşürəm.

Konsertin proqramını pozması, mənə mənəvi zərbə vurması o an heç ağlıma da gəlmədi.

- Niyə? – deyə həyəcanla xəbər aldım.

- Məndən heç nə soruşmayın... Özüm də bilmirəm hara və niyə gedirəm... - Qəhər ona danışmağa mane oldu.

Mən də kövrəlmişdim. Son illər çox bağlandığım, qayğılarını daim mənimlə bölüşən bu qıza nə olmuşdu?

On gün sonra mənə Almaniyadan zəng çaldı. Səsi elə kədərli idi ki, bunu duymamaq mümkün deyildi:

- Mən buraya heç zaman öyrəşə bilmərəm...

Demək olar ki, hər gün mənə zəng çalırdı. Ağlayır və məni də ağladırdı. Tez-tez:

- Vətənsiz yaşamaq çətindir. “Samur” qəzeti, “Suvar” ansamblı, siz mənim hər şeyimsiniz, - deyirdi.

Qürbətə dözə bilmədi. Qayıdıb gəldi. Gəldi ki, onsuz ürəklərdə yaranmış boşluğu doldursun.

ÖMRÜMDƏN SİLMİŞƏM

Cəmilə Zalovanın musiqiyə olan böyük həvəsini, təhsilini davam etdirmək arzusunu, lakin maddi çətinliklərlə bağlı bu istəyindən əl çəkdiyini görəndə ona kömək etmək qərarına gəldim. Ləzgi ziyalılarına müraciət edib onun Milli Konservatoriyaya qəbul olunması üçün yardımçı olmalarını xahiş etdim. Bir neçə ay sonra “hə” cavabı alanda sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Cəmiləyə qəbul imtahanlarına ciddi hazırlaşmağı tapşırdım.

İki ay keçdi. İmtahan günü konservatoriyadan mənə zəng çalıb Cəmilənin imtahana gəlmədiyini bildirəndə təəccüblənib onunla əlaqə saxlamağa çalışırdım. Telefonu susurdu. Doğmalarından nə baş verdiyini soruşdum. Heç kim heç nə bilmirdi. Bir neçə həftə sonra Cəmilənin Qusara qayıtdığını öyrəndim. Niyə? Səbəbini heç kəs bilmirdi. Elə sarsılmışdım ki...

Dörd il sonra peşman halda qayıtdı. Hər şeyi yenidən başlamaq istədiyini bildirdi. Sevdiyin insanı necə bağışlamayasan? Həm də səhnədə yeri görünən, səsi səslərdən seçilən və sevilən insanı.

Bu yaxınlarda Cəmilədən soruşdum:

- Həyatında ən yaxşı gün hansı olub?

- 1999-cu ilin aprelin 4-ü. O gün məni “Suvara” üzv qəbul etmisiniz.

- Bəs ən pis gün?

- Gün yox, illər... – qəhərləndi. - O illəri ömrümdən silmişəm.

ИНАГ ЗИ ВАТАН Я

Агалкьунрин шегьредиз акъатнавай, вичин кьакьан ва иер ванцелди инсанрин рикIер рамнавай Решад Ибрагьимов садлагьана дегиш хьанвай. Адан чина мили хъвер амачир. Вилерай гьам чкIизвай гададин.

- Заз мани лугьуз кIанзамач. Сегьнеди зун ялзамач, - лагьанай са юкъуз ада заз.

И гафари рикI тIарнай зи. Мани лугьун вичин рикI алай пеше тир и дуьзена жегьил гьавурда тун патал зун пара алахьнай. Ингье рекьиз гьиз жезвачир ам.

Решад сенятдивай яргъал хьанва лагьай хабарди тек чи коллективдик ваъ, гьакIни адан ванцел гьейран тир гзаф инсанрик къалабулух кутунай. Зун лагьайтIа, къарсурнай и карди. Лезги манидин дережа хкажай, вичин сенятдалди вириниз сейли хьанвай и жегьил гьикI гьавурда тван хьи, ам батIул я?

Пуд йисуз ам «Суварив» эхгечIнач.

Куьне гьуьлуьз фикир ганани? Ана гагь-гагь гарун гьгъуьналлаз тIурфан къарагъда, алчуд жез ахъа жезвай лепейри сад-садал гьалч жез къал къада. Сеняткардин рикIни гьуьл хьиз я. Ана гьиссерин ахьтин тIурфан кьиле фида хьи. Ингье тIурфанрин уьмуьр яргьиди жедач. Гьар тIурфандилай къулухь секинвал алукьда. Решадан рикIе кьил хкажай тIурфанарни элекьна. Пуд йисан чаравал алудна, ам вичин хайи коллективдиз – «Суварив» хтана, «инаг зи ватан я», - лагьана гьамлудиз хъуьрена.

ИСТОРИЯ С МИНИ-ДИСКОМ

Много воспоминаний ансамбля «Сувар» связано с фестивалем Анадолу прошедшим в столице Турции, Анкаре. Наша репетиция проходила на возвышенной площадке, где вечером должен был состояться концерт. В программу были включены 4 песни и 5 танцев. Репетировать песни не было необходимости. Джавахир и Джамиля исполняли их десятки раз. Поэтому, 3 часа подряд мы шлифовали движения с танцорами.

Наступил вечер. Весь коллектив в концертных костюмах находился в гримерной. Я направилась к режиссерскому столу, чтобы проверить записи по программе. Вдруг режиссер и операторы удивленно посмотрели на мини-диск, который я им протянула.

- Что это? - удивленно спросили они у меня.

- Мини-диск с нашей программой, - ответила я.

- У нас нет устройства для него. А обычного CD диска у вас нет?

- Разве вы на концертах используете CD диски? - спросила я.

- Конечно.

- А переписать с мини-диска на CD не получится?

- Мы впервые видим мини-диск, - они пожали плечами.

Это были такие волнующие моменты! За все время существования ансамбля мы везде использовали именно мини-диски.

Вместе с главными организаторами фестиваля мы обошли весь технический персонал, но никто ни чем не смог нам помочь.

До начала концерта оставались считанные минуты. С танцами проблем не было: днем мы репетировали по CD дискам. Пели бы девочки лезгинские песни, проблем не было бы. Я всегда с собой беру и мини-диски, и CD с нашим репертуаром. Для Турции же мы с девочками записывали азербайджанские песни. Последняя запись у нас проходила в 1 час ночи. В торопях записали их на мини-диск, а про CD забыли.

Весь оргкомитет был в волнении. Как быть? К счастью, на наших телефонах были некоторые азербайджанские и турецкие песни в исполнении солисток, но никто здесь не мог переписать их на CD.

Заместитель Этимесудского муниципалитета Алатдин бей взволнованно предложил поехать нам в город в главное здание муниципалитета. «Наверняка там найдется человек, который разберется с этим делом» - сказал он. Мы поехали туда. К нашему счастью, молодой человек – Ибрагим, за 5 минут переписал песни с наших телефонов на компьютер, а оттуда на CD. Мы – счастливые, что наконец-то решилась проблема, вернулись назад. Все, кто был причастен к проведению концерта, взволнованно ждали нас. Когда мы вышли из машины они окружили нас. Услышав слова «все в порядке», все вздохнули с облегчением.

Ансамбль «Сувар» на фестиваль в Анкаре принес дух Кавказа. Турки были в восторге от выступления наших солистов. Лезгинские соловьи Джавахир Абдулова и Джамиля Залова своими песнями на азербайджанском и турецком языках покорили всех. А наши танцоры своими огненными лезгинскими танцами оставили о себе незабываемые впечатления. Они показали пыл и огонь, ловкость и красоту лезгинских танцевальных движений. Нам аплодировала 100 тысячная аудитория.

Ночью я долго не могла уснуть. Сердце ныло. Все волнения, которые мне пришлось испытать за этот день, нахлынули на меня. Я вновь и вновь чувствовала себя как перед испытанием. Когда явстала перед зеркалом, пришла в ужас: за один день я так сдала! По щекам текли слезы... Я долго, безмолвно плакала.

UĞURLU ANLAR

Hər bir konsertin yaddaqalan və təsirli olması üçün xalq adətlərini qabarıq göstərən ayrıca səhnələrə ehtiyac duyulur. Bunu nəzərə alaraq "Suvarın" konsert proqramlarını hazırlayarkən bir qayda olaraq konkret süjetlərə əsaslanmağa çalışmışıq. Bu zaman xalq adət-ənənələrinin zəngin xəzinəsi köməyimizə çatıb. Misal üçün, ləzgilərin qədim el şənliklərindən sayılan "Çiçək bayramı"na, həmçinin ləzgi toyuna, eləcə də onun ayrılmaz hissəsi olan "Dem"- ə, yəni rəqs mərasiminə «Şarvilinin toyu» adlı süjetli konsert həsr edərkən toy şənliklərimizin gözəlliklərindən bəhrələnməyə çalışmışıq.

Rəngarəng bayraqlarla – uzun çubuqlara keçirilmiş kəlağayı, şal, parçalarla "Mel"ə - könüllü iməciliyə gedən qadınların yürüşünü göstərən səhnə 2011-ci ildə Moskvada keçirilən konsertin iştirakçıları tərəfindən gurultulu alqışlarla qarşılandı.

Bu gün xalqın sevə-sevə dinlədiyi "Perizada" mahnısının iki variantına, "Sarı yarpaqlar", "Adaxlı", "Şirin-şirin", "Əsli-Kərəm", "Su quyunun dibindədir" kimi unudulmuş, uzun illərdən bəri ifa olunmayan xalq mahnılarına "Suvar" yeni həyat verib.

Onların arasında qədim ləzgi eposu "Şarvili" ilə bağlı xalq mahnılarının səsləndirilməsi üçün illər boyu səylər göstərdiyimi indi də xatırlayıram. Köhnə lent yazılarından, rəhmətlik bəstəkar Fətullah Rəhimxanovdan, ləzgi kəndlərinin yaşlı sakinlərindən, xalq sənətkarlarından eşitdiyim melodiyalar əsasında bərpa etdiyim "Şarvilinin toyu", "Şarvilinin sevgilisinin tərifi" mahnıları bu gün ləzgi toylarının bəzəyidir. Sonuncunun sözləri tapılmadığından ona yenidən mətn yazmalı oldum. Bu cür xalq mahnılarına "Лезгид руш" (Ləzgi qızı), "Силибирдин цуьк" (Silibir çiçəyi), "Къаварилай къаваралди" (Damdan-dama) və başqaları da aiddir.

İncə yumor "Suvar"ın repertuarına daxil olan əksər rəqslər üçün səciyyəvidir. Uzun illərdən bəri sevilən, hər dəfə tamaşaçıların gurultulu alqışları ilə qarşılanan "Qarılar" rəqsini yaradanda gözlərimin önündə ləzgi toylarına gözəllik verən qarıların şux hərəkətləri canlanıb. Rəqsin mövzusunu bir neçə qarının öz gəncliklərini xatırlayıb şövqlə rəqsə qoşulması, şux havanın təsiri ilə onların hərəkətlərinin itiləşməsi, məzəli görüntüləri təşkil edir.

Bu ideyanı reallaşdırmaqda mənə ansamblın bənzərsiz solisti Aysel Rüstəmovanın köməyi çox olub. Sonra ona Sariya Şahmuradova, Yeganə Həsənova və Leyla Murtuzayeva da qoşulub. Bu rəqsin ən gözəl ifaçıları məhz onlar olublar. Zalın coşqun reaksiyası, qızların dəfələrlə səhnəyə çağırılması unudulmaz anlar idi. Bu rəqsə sonralar hər dəfə yeni ştrixlər əlavə olunub və bu yeniliklər rəqsi daha da zənginləşdirib.

"Suvar"ın xidmətlərindən biri ansamblın xalq musiqisinə dəyər verib, unudulmuş havaları bərpa etməsidir. Dağıstan Dövlət Radio və Televiziya Komitəsinin arxivindən əldə etdiyim lent yazıları bu sahədə mənə böyük köməkçi oldu. Onları əldə etməkdə mənə RF-nın xalq artisti, adlı-sanlı bəstəkar Məhəmməd Hüseynov kömək etdi.

Dağıstanın xalq artisti, ləzgi xalq mahnılarının bənzərsiz ifaçısı, "ləzgi bülbülü" Rəhimət Hacıyevanın ifasında səslənən mahnıların lent yazılarını əldə edəndə sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Lakin böyük sənətkarın repertuarındakı bir sıra mahnılara yeni yanaşma tələb olunurdu. Onları zənginləşdirmək, gözəl xallar, milli intonasiyalar əlavə edərək, orijinal ifa etmək vacib idi. Biz ansamblla birlikdə bu işi öhdəmizə götürdük və istədiyimizə nail olduq.

ЗВЁЗДЫ, ЯРЧЕ ВСЕХ СИЯВШИЕ НА ТАНЦЕВАЛЬНОМ НЕБОСКЛОНЕ «СУВАР»А

Халида Гаджимурадова – наша бабочка. Танцует легко и воздушно, словно бабочка порхает.

Альвия Гасанова – Непревзойдённая солистка. Помимо танцевальных номеров, она запомнилась как исполнительница лезгинских баядов.

Гюнай Джигерханова – профессиональная танцовщица. Незаменимая солистка с хореографическими знаниями.

Диана Зухрабова – волевая и задорная солистка. Даже заботясь о грудном ребенке находила в себе силы приходить на репетиции.

Гюльнара Караханова - душа ансамбля, привязанная беззаветной любовью к ансамблю.

Сабина Давидова – сама искренность. Виртуозная исполнительница «Лезгинки». Неиссякаемый источник положительной энергии.

Мирвари Шихова – одна из лучших солисток. Добрейшее создание, человек на которого всегда и во всем можно положиться. Не представляет жизни без танцев.

Сунаханум Султанова – самая бесстрашная солистка с очаровательной улыбкой, исполнительница сложных трюков.

Минара Караханова - самая ловкая и шустрая солистка, влюбленная в народные танцы.

Гюльнара Казинбекова – милейшее создание. Если бы не переезд в другую страну после замужества, ни за что не рассталась бы с ансамблем.

Халида Муртузаева – сама нежность. Девочки души в ней не чают.

Эмиля Рамалданова - самая юная, одаренная солистка, любимица ансамбля.

Айсель Рустамова – несравненная солистка. Блистательная исполнительница народных танцев.

Лейла Муртузаева – сама искренность. Всей душой влюбленная в танцы.

Асият Давудова – эталон обаяния. Лучшая исполнительница «шене».

Егяна Гасанова – само очарование. Самая лучезарная солистка ансамбля.

Сария Шахмурадова – пример нежности и женственности. Любимица всего ансамбля.

Аида Алиева – открытая душа, влюбленная в историю и традиции своего народа.

Айсель Алиева воплощение радости и жизнелюбия. Лучшая исполнительница шуточных танцев.

Альфия Рустамова – пример грациозности в танцах. Непревзойденная исполнительница сольных танцев.

Ираида Гамзатова – мисс «Сувар»а. Воплощение «Лезгинской невесты» во всех сценических свадебных постановках ансамбля.

СОЛИСТЫ, СВОИМ МАСТЕРСТВОМ ВПИСАВШИЕ ИМЕНА В ИСТОРИЮ АНСАМБЛЯ

Завир Наджафов – «аксакал» ансамбля. Непревзойденный танцор, мастер шуточных ролей.

Анар Бутаев – самый огненный танцор, исполнитель трюков шене-колено.

Сакин Велиметов – самый гибкий танцор с обворожительной улыбкой. Лучший исполнитель трюков на пальцах.

Турал Самедов – самый шустрый танцор. Лучший исполнитель быстрого «шене».

Бейлер Дадашов – самый ловкий танцор. Незаменимый исполнитель трюков с прыжками.

Махмуд Багишев – самый преданный танцор. Лучший исполнитель задорных движений.

Рауф Гейдаров - самый добрый и отзывчивый танцор с чёткими, отточенными движениями.

Гаджи Гаджиев – самый многообещающий танцор. Тянется к исполнению разных трюков.

Аладдин Алиев – самый молодой и дисциплинированный солист, влюбленный в танцы.

Фарид Шахмурадов – танцор, первым исполнивший сольный номер в ансамбле, навсегда запомнившийся зрителям.

Анар Абдулкеримов – самый серьезный танцор, с гордым и величавым взглядом.

Мехман Гусейнов – любимчик публики. Самый темпераментный танцор ансамбля.

Заур Джамалов – самый высокий и харизматичный танцор. Создатель образа «Шарвили» на сцене.

ANSAMBLIN SALNAMƏSİ

1996

Şair-bəstəkar Sədaqət Kərimova Bakıda «Suvar» instrumental ansamblını yaratmış, onun bədii rəhbəri kimi fəaliyyətə başlamışdır.

1997

1 iyun. Bakının Gənc Tamaşaçılar Teatrında ansamblın ilk konserti keçirilmişdir.

3 oktyabr. Bakının Buzovna qəsəbəsinin mədəniyyət sarayında ansamblın konserti olmuşdur.

1998

25 fevral. Bakının Şəhriyar adına mədəniyyət sarayında ansamblın konserti olmuşdur.

13 iyun. Xaçmaz şəhər mədəniyyət sarayında ansamblın bayram konserti keçirilmışdir.

14 iyun. Ansambl Xudat şəhər mədəniyyət sarayında konsert vermişdir.

25 oktyabr. Bakının H.Sarabski adına mədəniyyət sarayında «Samur» Ləzgi Milli Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçən, general Mahmud Əbilovun anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş təntənəli gecədə «Suvar» ansamblı maraqlı proqramla çıxış etmişdir.

28 noyabr. Bakının H.Sarabski adına mədəniyyət sarayında yazıçı-jurnalist Müzəffər Məlikməmmədovun anadan olmasının 50 illiyinə həsr olunmuş yubiley gecəsində «Suvar» ansamblının solistləri çıxış etmişlər.

6 dekabr. Ansambl konsertmeyster Məmməd Ağasiyevin 50 illik yubileyini ədəbi-bədii gecə kimi qeyd etmişdir.

1999

21 fevral. Bakının Şəhriyar adına mədəniyyət sarayında ansamblın 2 illik yubileyi münasibəti ilə konsert olmuşdur.

17 aprel. Bakının Qaraçuxur qəsəbəsinin Q.Abbasov adına mədəniyyət sarayında ansambl konsert vermişdir.

25 dekabr. Bakının H.Sarabski adına mədəniyyət sarayında S. Kərimovanın təşkilatçılığı ilə qusarlı bəstəkar Fətullah Rəhimxanovun xatirəsinə həsr olunmuş ədəbi-bədii gecə keçirilmiş, «Suvar» ansamblı maraqlı proqramla çıxış etmışdir.

2000

22 aprel. Bakının R.Behbudov adına Mahnı Teatrında "Samur" qəzetinin 100-cü sayının çapdan çıxmasına həsr olunmuş təntənəli gecə keçirilmiş, «Suvar» ansamblı tədbirə maraqlı proqramla qatılmışdır.

26 dekabr. Bakının R.Behbudov adına Mahnı Teatrında «Suvar» ansamblının konserti keçirilmişdir.

2001

29 aprel. Bakının Sahil qəsəbəsinin mədəniyyət sarayında ansamblın konserti olmuşdur.

23 dekabr. Bakının H.Sarabski adına mədəniyyət sarayında «Suvarın» konserti keçirilmişdir.

2002

5 aprel. Bakının H.Sarabski adına mədəniyyət sarayında ansamblın nəzdində S.Kərimovanın rəhbərliyi ilə yaradılmış rəqs studiyası fəaliyyətə başlamış, Azərbaycan Dövlət Rəqs Ansamblının veteranları Abubəkir və Lyubov Məmmədovlar xoreoqraflığa dəvət olunmuşlar.

15 dekabr. Bakının R.Behbudov adına Mahnı Teatrında «Suvar» ansamblının konserti keçirilmişdir.

2003

30 mart. Bakının Gənc Tamaşaçılar Teatrında Sədaqət Kərimonanın 50 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli gecə keçirilmiş, «Suvar» ansamblının kollektivi yubilyarın mahnılarından ibarət maraqlı və rəngarəng proqramla tamaşaçılar qarşısında çıxış etmişdir.

2 aprel. Ansamblın «Зи хайи эл» (Mənim doğma elim) adlı ilk musiqili albomu işıq üzü görmüşdür.

3 oktyabr. S.Kərimova «Suvar» ansamblının nəznində «Lezginka» rəqs məktəbini yaratmış, oraya xoreoqraf Sənan Hüseynlini dəvət etmişdir.

ХРОНИКА АНСАМБЛЯ

1996

Поэт-композитор Седагет Керимова создала в Баку ансамбль «Сувар» и стала его художественным руководителем.

1997

1 июня. В Театре Юного Зрителя города Баку прошел первый концерт ансамбля «Сувар».

3 октября. Во дворце культуры поселка Бузовна города Баку состоялся концерт ансамбля.

1998

25 февраля. Во дворце культуры им. Шахрияра города Баку состоялся концерт ансамбля.

13 июня. Во дворце культуры города Хачмас прошел праздничный концерт ансамбля.

14 июня. Во дворце культуры поселка Худат Хачмасского района состоялся концерт ансамбля.

25 октября. Во дворце культуры им. Г.Сарабского состоялся торжественный вечер Лезгинского Национального Центра «Самур» посвященный 100-летнему юбилею генерала Махмуда Абилова, на котором выступил ансамбль «Сувар».

28 ноября. Во дворце культуры им. Г.Сарабского состоялся торжественный вечер посвященный 50-летнему юбилею поэта-публициста Музаффара Меликмамедова, на котором выступил ансамбль «Сувар».

5 декабря. Ансамбль торжественно отметил 50-летний юбилей концертмейстера Мамеда Агасиева.

1999

21 февраля. Во дворце культуры им. Шахрияра состоялся концерт, посвященный 2-х летию создания ансамбля.

17 апреля. Во дворце культуры им. Г.Аббасова поселка Гарачухур города Баку состоялся концерт ансамбля.
25 декабря. Во дворце культуры им. Г.Сарабского состоялся вечер памяти композитора Фатуллаха Рагимханова, организованный редакцией газеты «Самур» и ансамблем «Сувар».

2000

22 апреля. В Театре им. Р.Бейбутова состоялся торжественный вечер посвященный выходу 100-го номера газеты «Самур», где выступил ансамбль «Сувар».

26 декабря. В Театре им. Р.Бейбутова состоялся концерт ансамбля «Сувар».

2001

29 апреля. Во дворце культуры поселка Сахиль состоялся концерт ансамбля.

23 декабря. Во дворце культуры им. Шахрияра состоялся концерт, посвященный 5- летию создания ансамбля.

2002

5 Апреля. По инициативе С.Керимовой во дворце культуры им. Г.Сарабского открылась студия танцев под руководством ветеранов Азербайджанского

Государственного Ансамбля Танца Любови и Абубекира Мамедовых.

15 декабря. В Театре им. Р.Бейбутова состоялся концерт ансамбля «Сувар».

2003

3 марта. Ансамбль «Сувар» расширился до ансамбля песни и танца.

2 апреля. Вышел в свет первый музыкальный альбом «Сувара» под названием «Зи хайи эл» (Мой родной край).

3 октября. При ансамбле «Сувар» открылись курсы «Лезгинки» под руководством хореографа Сенана Гусейнли.

30 марта. В Театре Юного Зрителя города Баку прошел торжественный вечер посвященный 50-летнему юбилею поэта-писателя Седагет Керимовой с участием

2004

7 yanvar. «Suvar» İnstrumental ansamblı genişləndirilərək mahnı və rəqs ansamblına çevrilmişdir.

4 fevral. «Lezginka» rəqs məktəbinə xoreoqraf Zeynal Cigərxanov dəvət olunmuşdur.

10 mart. Ansamblın «Ягъ са лезги гьава» (Lezginka çal) adlı 2-ci albomu işıq üzü görmüşdür.

3 aprel. Sədaqət Kərimovanın ssenari müəllifi və rejissoru olduğu, «Suvar» ansamblı solistlərinin yaxından iştirak etdiyi «Mənim doğma elim» adlı 2 saatlıq musiqili-sənədli film işıq üzü görmüşdür.

22 dekabr. Moskvanın Millətlər Evində Sədaqət Kərimovanın yaradıcılığına həsr olunmuş ədəbi-bədii gecə keçirilmış, «Suvar» ansamblının solistləri Cəmilə Zalova, Ruslan Pirverdiyev və Çingiz Camaluddinov gecənin musiqili qonaqları olmuşlar.

2005

16 mart. Moskvada «Suvar» ansamblının 2 albomu nəfis tərtibatla təkrar nəşr olunmuşdur. Layihə Amil Sərkərovun rəhbərliyi ilə reallaşmışdır.

17 mart. Moskvanın Kreml Sarayında ləzgilərin bahar bayramına həsr olunmuş təntənəli konsertin ssenarisinin müəllifi və iki aparıcısından biri S.Kərimova olmuşdur. Həmin konsertdə onun rəhbərlik etdiyi «Suvar» ansamblı da çıxış etmişdir.

29 may. Bakının Şəhriyar adına mədəniyyət sarayında ansamblın Respublika gününə həsr olunmuş bayram konserti keçirilmişdir.

21 iyul. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Sədaqət Kərimovaya «Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi» fəxri adı verilmişdir.

2006

6 yanvar. Ansamblın “Къаварилай къаваралди” (Damdan-dama) adlı 3-cü albomu işıq üzü görmüşdür.

11 mart. Ansambl 10 illik yubileyini Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının səhnəsində təntənəli şəkildə qeyd etmişdir.

15 sentyabr. Ansamblın nəzdindəki «Lezginka» rəqs məktəbinin eksperimental qrupları fəaliyyətə başlamış, uşaqlar, gənclər və peşəkarlardan təşkil olunmuş 3 qrupda intensiv məşqlərə başlanmışdır.

6-8 dekabr. Bakının R.Behbudov adına Mahnı Teatrında Azərbaycan xalqlarının musiqi festivalı keçirilmiş, orada «Suvar» ansamblı fərqlənmişdir. Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında keçirilən yekun konsertində ansambl 5 nömrə ilə çıxış etmiş, tamaşaçılar tərəfindən gurultulu alqışlarla qarşılanmışdır.

2007

4 iyul. S.Kərimova ssenari müəllifi və rejissoru olduğu «Mənim doğma elim» adlı ikinci, 2 saatlıq musiqili-sənədli filmini ərsəyə gətirmişdir. Filmdə «Suvar» ansamblı yaxından iştirak etmişdir.

2008

Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrının səhnəsində «Suvar» ansamblı ləzgilərin qədim adət-ənənələrinə həsr olunmuş «Шарвилидин мехъер» (Şarvilinin toyu) adlı konsert-tamaşa göstərmişdir.

22 iyul. «Suvar» ansamblının «Şarvilinin toyu» adlı dördüncü albomu işıq üzü görmüşdür.

2009

27 iyun. «Samur» qəzetinin baş redaktoru, “Suvar” ansamblının bədii rəhbəri S.Kərimova ləzgi ədəbiyyatının və incəsənətinin inkişafında göstərdiyi xidmətlərinə görə Dağıstan Respublikasının «Şarvili» mükafatına layiq görülmüşdür.

6 may. Türkiyənin TRT kanalının dəvəti ilə Ankarada olmuş Sədaqət Kərimova və onun rəhbərlik etdiyi «Suvar» ansamblının solistləri kanalın səhər proqramının qonağı kimi 2 saat canlı yayımda olmuşlar. Ansamblın bədii rəhbəri aparıcıların və tamaşaçıların suallarını cavablandırmış, ansambl isə coşqun çıxışları ilə verilişi canlandırmışdır.

26 may. Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən «Azərbaycan bizim ümumi evimizdir» devizi altında keçirilən festivalda «Suvar» ansamblı mahnı və rəqslərdən ibarət maraqlı proqramla çıxış etmişdir.

11 iyun. TRT AVAZ kanalı «Könül bağı» verilişinin 60-cı sayını onların dəvəti ilə burada olmuş «Suvar» ansamblına həsr etmişdir. Türkiyədə çəkilmiş həmin 1 saatlıq veriliş 37

ансамбля «Сувар». В исполнении солистов ансамбля прозвучали авторские песни юбиляра.

2004

4 февраля. Курсы «Лезгинки» при ансамбле «Сувар» начал вести хореограф, ветеран Азербайджанского Государственного Ансамбля Танца Зейнал Джигерханов.

10 марта. Вышел в свет второй альбом ансамбля под названием «Ягъ са лезги гьава» (Сыграй «Лезгинку»).

16 марта. Переизданы два альбома «Сувар»а в Москве. Руководитель проекта - Амиль Саркаров.

3 апреля. При активном участии солистов ансамбля «Сувар» вышел в свет музыкально-документальный фильм «Зи хайи эл» (Мой родной край) Седагет Керимовой.

22 декабря. В Московском Доме Национальностей состоялся творческий вечер поэта-композитора Седагет Керимовой. Выступили также солисты ансамбля «Сувар» Джамиля Залова, Руслан Пирвердиев и Чингиз Джамалуддинов.

2005

29 мая. Во дворце культуры им. Шахрияра состоялся концерт, посвященный Дню Республики.

17 марта. В Московском Кремлёвском Дворце состоялся концерт посвященный лезгинскому празднику «Яран сувар». Ведущими концерта были Седагет Керимова и Шабан Муслимов. Наряду с другими известными исполнителями выступили и солисты «Сувар»а Решад Ибрагимов, Джавахир Абдулова, Джамиля Залова и Руслан Пирвердиев.

21 июля. По указу Президента Азербайджана Ильхама Алиева Седагет Керимовой присвоено звание «Заслуженный работник культуры Азербайджанской Республики».

2006

6 января. Вышел в свет третий по счету альбом ансамбля «Сувар» под названием «Къаварилай къаваралди».

11марта. Ансамбль «Сувар» отметил 10-летний юбилей в Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета.

15 сентября. Открылась экспериментальная школа танцев «Лезгинка» при ансамбле «Сувар», где начали проводиться занятия в 3-х группах – детской, взрослой и профессиональной.

6-8 декабря. В театре Песни имени Рашида Бейбутова состоялся музыкальный фестиваль народов Азербайджана, где отличился ансамбль «Сувар». На гала-концерте ансамбль выступил с 5 номерами.

2007

4 июля. Вышел в свет второй музыкально-документальный фильм «Зи хайи эл» (Мой родной край) Седагет Керимовой, в съёмках которого активное участие приняли солисты ансамбля «Сувар».

2008

В Азербайджанском Академическом Драматическом Театре прошел концерт-спектакль ансамбля «Сувар» под названием «Свадьба Шарвили».

Увидел свет 4-й музыкальный альбом ансамбля под названием «Шарвилидин мехъер» (Свадьба Шарвили).

2009

27 июня. За заслуги в области лезгинской литературы и искусства главный редактор газеты «Самур» и руководитель ансамбля «Сувар» Седагет Керимова удостоена премии «Шарвили» Дагестанской республики.

6 мая. С.Керимова и солисты ансамбля «Сувар» стали гостями турецкого государственного телеканала TRT. На двухчасовой передаче в прямом эфире С.Керимова отвечала на вопросы ведущих и зрителей, а солисты исполняли лезгинские песни.

26 мая. Министерство Молодежи и Спорта провело фестиваль под девизом «Азербайджан - наш общий дом», где выступил ансамбль «Сувар».

11 июня. Трансляция передачи “Könül bağı” канала TRT AVAZ. Юбилейный – 60-й номер передачи был посвящён творчеству ансамбля «Сувар» и его руководителя С.Керимовой. Эфир транслировался в 37 странах, в том числе Азербайджане.

7 июня. На сцене Азербайджанской Государственной

ölkədə, o cümlədən Azərbaycanda yayımlanmışdır.

7 iyun. Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında «Suvar» ansamblının ləzgilərin qədim çiçək bayramına həsr olunmuş konserti keçirilmişdir.

27 dekabr. Azərbaycanın İctimai televiziyasında «Suvar»ansamblının qızlardan ibarət xor kollektivi çıxış etmişdir.

2011

19 mart. Moskvanın N.E.Bauman adına mədəniyyət sarayında «Suvar» ansamblının böyük bayram konserti keçirilmişdir.

14 iyun. Bakının Səməd Vurğun adına Rus Dram Teatrında ansamblın konserti keçirilmişdir.

10 iyul. Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayevin sərəncamı ilə Sədaqət Kərimovanın rəhbərlik etdiyi «Suvar» Ləzgi Mahnı və Rəqs Ansamblına «Xalq kollektivi» fəxri adı verilmişdir.

11 sentyabr. Türkiyənin Ankara şəhərində keçirilən Anadolu festivalında «Suvar» ansamblı Azərbaycanı təmsil etmişdir. Solistlər Cavahir Abdulova və Cəmilə Zalova, həmçinin 12 nəfərdən ibarət rəqs qrupu 100 min nəfərlik auditoriya qarşısında çıxış etmiş, gurultulu alqışlarla qarşılanmışdır.

2012

18 mart. Bakı Musiqi Akademiyasında keçirilən «Samur» qəzetinin 20 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli gecədə «Suvar» ansamblı bayram konserti ilə çıxış etmişdir.

5 may. Bakı Musiqi Akademiyasının Caz Mərkəzində «Azərbaycan xalqlarının 50 mahnısı» kitabının təqdimatı keçirilmiş, sonra isə ləzgi, talış, rus, kürd, avar dillərində mahnılardan ibarət karaoke-konsert olmuşdur. Tədbirdə «Suvar» ansamblı yaxından iştirak etmişdir.

20 iyul. «Suvar» ansamblının «Чан дидедин» (Anan qurban) adlı beşinci albomu işıq üzü görmüşdür.

31 may. Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında “Suvar” ansamblının 15 illik yubileyi təntənəli şəkildə qeyd olunmuşdur.

2013

1 iyun. M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında şair-bəstəkar Sədaqət Kərimovanın 60 illik yubileyi təntənəli şəkildə qeyd olunmuş, «Suvar» ansamblının solistləri sözləri və musiqisi yubilyara məxsus mahnılar ifa etmişlər.

20 mart. Moskvanın «Ostankino» telekanalının «Korolevski» zalında ləzgilərin bahar bayramına həsr olunmuş konsertdə “Suvar”ın ifaçıları Cavahir Abdulova, Cəmilə Zalova, Elvina Heydərova və Roza Hacımuradova iştirak etmişlər.

8 aprel. «Suvar» ansamblının yetirməsi olan «Cigitlər» qrupu 7-illik yubileyini qeyd etmişdir. Rəqqaslar Zavir Nəcəfov, Sakin Vəlimətov, Anar Butayev, Tural Səmədov, Mahmud Bağışov, Rauf Heydərov və Bəylər Dadaşovu «Suvar» ansamblının üzvləri və onların digər musiqili həmkarları təbrik etmişlər.

2014

21 dekabr. Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrında ansamblın konserti keçirilmişdir.

23 avqust. Dağıstan Respublikasının Doquzpara rayonunun mərkəzi Usuxçayda keçirilmiş ləzgi xalq mahnıları festivalının münsiflər heyətinin 6 üzvündən biri «Suvar» ansamblının bədii rəhbəri Sədaqət Kərimova olmuşdur.

2015

3 iyun. Ansambl Şəkidə keçirilən «İpək yolu» VI Beynəlxalq musiqi festivalında iştirak etmişdir.

25 noyabr. Moskvanın Millətlər Evində Sədaqət Kərimovanın yaradıcılıq gecəsi keçirilmişdir. «Suvar» ansamblının solistləri Rəşad İbrahimov, Cavahir Abdulova və Cəmilə Zalova səbəbkarın mahnılarını ifa etmişlər.

27 noyabr. Yaroslavl şəhərində buranın ləzgi diasporunun 10 illik yubileyinə həsr olunmuş bayram tədbirlərində «Suvar» ansamblının rəhbəri Sədaqət Kərimova və solistlər Cavahir Abdulova ilə Cəmilə Zalova iştirak etmişlər.

2016

15 yanvar. Bakının Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində ləzgi mahnılarından ibarət karaoke-konsert keçirilmişdir. Layihənin rəhbəri Sədaqət Kərimova onun məqsədi haqqında məlumat verdikdən sonra «Suvar» ansamblı solistlərinin iştirakı ilə birlikdə karaoke-mahnılar ifa olunmuşdur.

Филармонии ансамбль «Сувар» выступил с сюжетной программой, посвященной лезгинскому празднику цветов.

27 декабря. Коллектив хора ансамбля «Сувар» выступил на республиканском телеканале «İctimai».

2011

19 марта. В московском Дворце Культуры имени Н.Е. Баумана прошел большой праздничный концерт ансамбля.

14 июня. В Русском Драматическом Театре им. Самеда Вургуна состоялся концерт ансамбля.

10 июля. По указу Министра Культуры и Туризма Абульфаса Караева ансамблю «Сувар» присвоено почётное звание «Народный коллектив Азербайджана».

11 сентября. Ансамбль «Сувар» представил Азербайджан на международном фестивале в Анкаре. Солистки ансамбля Джавахир Абдулова и Джамиля Залова, а также танцоры в составе 12 человек выступили перед 100-тысячной аудиторией.

2012

18 марта. Ансамбль «Сувар» выступил с праздничным концертом на торжественном вечере, проходившем в Бакинской Музыкальной Академии, посвященном 20-летнему юбилею газеты «Самур».

5 мая. В Бакинском Джаз-центре Музыкальной Академии прошла презентация книги «50 песен народов Азербайджана» где активное участие принимал коллектив ансамбля «Сувар», а также состоялся караоке-концерт, где прозвучали лезгинские, татарские, русские, талышские, курдские, аварские песни, вошедшие в указанную книгу.

20 июля. Вышел в свет пятый музыкальный альбом ансамбля под названием «Чан дидедин».

31 мая. В Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета прошел торжественный вечер посвященный 15-летнему юбилею ансамбля.

2013

20 марта. В «Королевском» зале телеканала «Останкино» состоялся концерт организованный московскими лезгинами посвященный весеннему празднику Яран сувар. Баку представили солистки ансамбля «Сувар» Джавахир Абдулова, Джамиля Залова, Роза Гаджимурадова и Эльвина Гейдарова. Они исполнили попурри из лезгинских народных песен, а также авторские песни С.Керимовой.

8 апреля. Детище ансамбля «Сувар», танцевальная группа «Джигиты» отметила свой 7-летний юбилей. Танцоров Завира Наджафова, Сакина Велиметова, Анара Бутаева, Турала Самедова, Махмуда Багишева, Рауфа Гейдарова и Бейлера Дадашева поздравили друзья и коллеги из ансамбля «Сувар».

1 июня. В Азербайджанской Государственной Филармонии имени М.Магомаева прошел юбилейный вечер Седагет Керимовой, на котором солисты ансамбля «Сувар» исполнили авторские песни юбиляра.

2014

21 декабря. В Азербайджанском Государственном Академическом Театре Оперы и Балета прошел концерт ансамбля «Сувар».

23 августа. В административном центре Докузпаринского района Усухчае Республики Дагестан прошёл фестиваль лезгинской народной песни. Быть одним из 6-ти членов жюри пригласили художественного руководителя ансамбля «Сувар» Седагет Керимову.

2015

3 июня. Ансамбль выступил на VI Международном фестивале «Шелковый путь» проходившем в Шеки.

25 ноября. В Московском Доме Национальностей прошел творческий вечер Седагет Керимовой, где солисты ансамбля «Сувар» Решад Ибрагимов, Джавахир Абдулова и Джамиля Залова, исполнили авторские песни виновницы торжества.

27 ноября. Руководитель ансамбля Седагет Керимова и солистки Джавахир Абдулова и Джамиля Залова приняли участие на праздновании десятилетия Ярославской лезгинской диаспоры.

2016

15 января. В Международном Прессцентре города Баку состоялся караоке-концерт при участии солистов ансамбля «Сувар». Руководитель проекта С.Керимова ознакомила собравшихся с проектом, после чего все присутствовавшие спели излюбленные песни из репертуара «Сувар».

Нурлана Алиханова

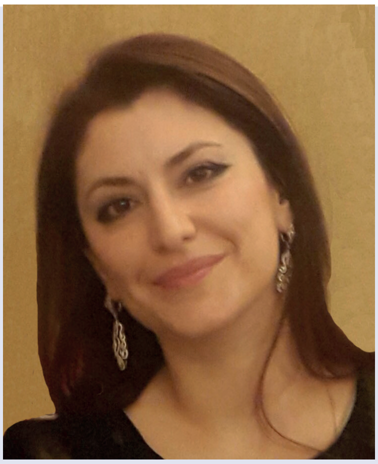

Севда Азизова

Айнур Байбулатова

Творческая молодёжь, которая своими проектами, публикациями, предложениями с любовью поддерживала, пропагандировала все начинания ансамбля “Сувар”. Благодаря их стараниям успехи ансамбля преумножились.

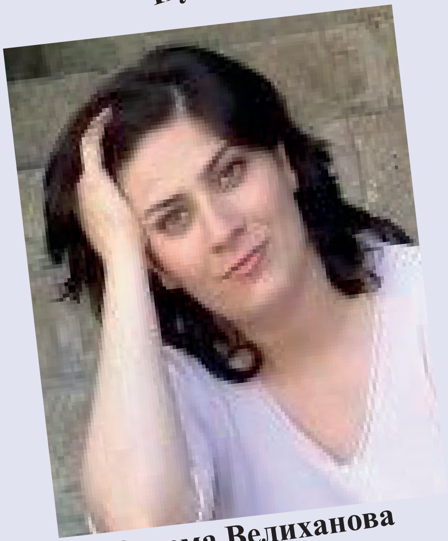

Зарема Велиханова

Лейла Амирова

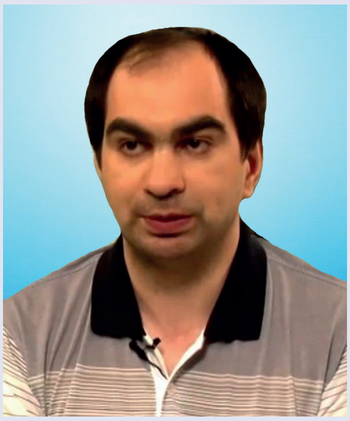

Амиль Саркаров

Нураддин Алхасов

Рустам Азимов

ДЕРЗАЙТЕ, СУВАРОВЦЫ!

20 лет! Оглядываясь назад меня охватывают необычайно волнительные чувства, в которых перемешаны радость и блаженство. Впервые я осознаю, что проделанная мной работа не прошла даром. Я испытываю невероятную гордость за нашу талантливую молодежь, которая с честью справлялась все эти годы со своей доброй миссией - отдавать людям любовь своих сердец.

Не жалея сил они трудились для того, чтобы показать всю красоту лезгинской этнической культуры. Сегодня я спокойна за «Сувар», ведь у него есть достойные продолжатели.

Те, кто прошёл школу «Сувара» никогда его не забудут. Не пройдут даром уроки мужества, дружбы, любви и согласия. А самое главное, они всю жизнь будут нести в своих сердцах гордость за культуру и традиции своего народа.

Я горда тем, что ансамбль «Сувар» уже 20 лет является благодатной почвой для выращивания талантов.

Сегодня об ансамбле знают лезгины во всём мире. Благодаря нашим вокалистам лезгинская музыка поднялась на вершину искусства. Верные музыканты «Сувара» неизменно являются его опорой. Радует, что ансамбль взрастил талантливых хореографов. Я твёрдо верю в то, что хор ансамбля «Сувар» под руководством своего великолепного хормейстера еще скажет своё слово в искусстве.

Я безгранично рада тому, что в ансамбле «выросли» замечательные, талантливые организаторы. Все они привнесли в ансамбль дух молодости, дружбы, любви. Их объединяет чувство гордости за свой народ, имеющий неповторимую музыкальную культуру, богатую песнями и танцами.

Отрадно, что сегодня дети и юноши тянуться к ансамблю, считают его примером для подражания.

Я абсолютно уверена в том, что «Сувар» еще долго будет на устах благодарных ценителей искусства. Успехов вам в дальнейших свершениях, дорогие мои!

Дерзайте, «Суваровцы»!

Седагет Керимова,
Баку, 01.03.2016

SƏDAQƏT QAYINBƏY QIZI KƏRIMOVA
«SUVAR»
E-mail: sedagetkerimova@gmail.com
sedagetkerimova@rambler.ru
www.sedagetkerimova.com
www.samurpress.net

Çapa imzalanmışdır 03.03.2016. Kağız formatı 60x84 1/8
Fiziki çap vərəqi 13,0. Şərti çap vərəqi 12.09.
Tiraj 300. Sifariş 540.

«Azərbaycan» nəşriyyatının mətbəəsində çap edilmişdir.
Az1073 Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.
Tel.: (99412) 5380010. Faks: (99412) 5380014.
E-mail: azerb_neshr@mail.ru